NOVA SENTO

FILOZOFIA ROMANO

DE

TAGULO

BRITISH ESPERANTO ASSOCIATION
17 HART STREET, LONDON, W.C.,
ANGLUJO
1915

ONI TRADUKU.

V. T. SUMFIELD, Esperantisto-Presejo, Eastbourne, Anglujo.

NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Generated on 2017-01-20 01:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
829073
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS
1912

Rigardas nin kompate kaj nomas la rozojn
De nia mondo—dornoj.

Mazepa. Akto 5. Sceno 2.

Generated on 2017-01-20 01:43 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Ho, kiel bestaj kaj abomenindaj
Aperas ĉiuj agoj de la mondo!
Fi, fi! Ĝardeno plena de venenaj
Malbelaj herboj, ĉie senescepte!

HAMLETO. Akto 1, Sceno 2.

"FREMDA PLANEDO," ruĝe brilis per grandaj literoj en la flave nebula, kruda vintra tago.

—Sed ruĝaj literoj sur afiŝo ne varmigas,—mi pensis.—Fremda planedo.—kriis knabo, proponante al mi gazeton.—Fremda planedo ne interesas malsatan homon.—mi respondis.

Kia malĝojiga tago! Kia pestiga kvartalaĉo! Kia malsana homaraĉo! Sur la trotuaro kota moviĝadis la mizera popolamaso. Jen kripla palvizaĝa kudristino, kiu laboradas dek horojn ĉiutage ne enspezante sufiĉon por nutri sin; jen malsanulo kun larmantaj okuloj serĉante laboron; jen malsata, bluvanga infano. Kiel abomene malbelaj estis la konstruaĵoj kun siaj malpuraj, fendhavaj fenestroj.

Generated on 2017-01-20 01:43 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Mallumaj butikoj malbonodorante ellasis siajn vizitantojn jam ŝuldantojn. Kiom da malĝojoj! Kiom da sangantaj koroj!

—Sciencistoj, jen estas io por forigi aŭ beligi. Sed vi okupas vin per astronomio kaj tiaspecaj. Fremda planedo eltrovita . . . kiel tio helpas al ĉi tiuj ruĝokulaj mizeruloj? Cetere, ĉar vi estas sciencistoj, ĉu ili ne estos danĝero por la regno, se ili multobliĝos? Kaj ĉu miaspecaj ne estas atentindaj? Dum la tuta monato mi, kiun oni edukis en universitato, laboron serĉis en Londono kun multaj aliaj maldungitoj; sed ne trovis. Miloj da homoj malsatas, malvarmiĝas kaj senloĝiĝas petante laboron, kaj civilizacio respondas per la vortoj "nenio helpas," kaj ĝiaj sciencistoj okupas sin per astronomio. Dume en la bagateleme riĉulaj kvartaloj staras provizejoj plenplenaj de nutraĵoj kaj vestaĵoj, kaj vidiĝas grandaj lueblaj domoj. Unuflanke lukso, aŭtomobiloj kaj jaĥtoj, kie la vino de la vivo ŝaŭmas plena de aromaĵo; aliflanke abomenaj, pestigaj kvartalaĉoj, malriĉeco kaj krimo, kie pusas ulceroj.

Pensante tiel mi eniris manĝejon kaj sidiĝis sur flanka ligna benko ĉe nuda ligna tablo. Venis al mi la estro, kaj mi diris,—Pizan supon.—samtempe donante al li unu pencon. Li senparole alportis ĝin kun peco de pano; la lastan mi avide rigardis por vidi, kioman grandecon ĝi havas. Strange estas, kiajn morojn donas la malsato!

—Pli da homoj estas maldungitaj hodiaŭ el la maŝinejo.—li post unu minuto diris.

—Danke al nia konkura komerco.—mi respondis.

—Tia estas la vivo,—li klarigis.—Kion vi volus? Ĉu vi pensas, ke ĉia homo povas havi la bonaĵojn el la vivo? Ĉu vi pensas, ke ekzistas sufiĉe por ni ĉiuj?

Generated on 2017-01-20 01:44 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Ne, amiko mia, vi devas resti kontenta pro tio, ke vi ja vivadis ĝis nun, kaj oni permesis al vi pli-malpli labori. Vi ne grumblu, ke la sorto faris vin senkomforta. Estas viaspecaj homoj, kiuj malkontentigas la malriĉulojn. Tute ne utilas grumblado pri tio, kion oni ne povas aliigi aŭ plibonigi.

Mi atendis tion de li, kaj dum kelka tempo mi restis silenta, fine mi protestis—Ne diru: "Tia estas la vivo," kvazaŭ ni estas destinitaj al certa mizero. Mi bone komprenas, ke ne ĉiu el ni povas havi la plej bonajn riĉaĵojn el la vivo. Mi ne estas tia infano, kiu pensus, ke iam venos la tempo, kiam ĉiuj havos tute similajn ĝuojn kaj havojn, mi ne predikas tian egalecon. Sed mi ja pensas, ke multon el la nuna mizero oni povas forigi. Jen nune ekzistas multe da malsatantoj, kiuj serĉas laboron. Do, kial la registaro ne permesas al ili produkti por si? Se ĝi povas mastrumadi la vojojn, pontojn, poŝtservadon kaj policon, kial ĝi ne povas mastrumadi la teron, fabrikejojn k.t.p. por la bono de ni ĉiuj?

—Ĉar la tero estas privata posedaĵo.—li indigne protestis, kvazaŭ li timas ion, forirante al ĵusa enirinto.

La piza supo gustis bone, pli bone ol ia antaŭa bovidkapa supo, kaj la pano estis kvazaŭ frandaĵo. Kian regalon donas la malsato!

—En mia poŝo estas tri pencoj; ĉu manĝi plu aŭ ĉu ŝpari?—mi meditis.

Sed subite frapis miajn okulojn gazeto sur la benko. Mi rapide malfaldis ĝin kaj traserĉis ĝiajn anoncojn. Jen mi trovis, "Maŝinistoj bezonataj ĉe la Stela Aeroplano Ko. Venu je la oka matene merkredon."

—Bone!—mi diris enpense,—mi estos tie morgaŭ je la *sesa*.

Suprenrigardante, al mi fariĝis malvarme kaj ĉesis

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 01:44 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

bati la koro. Tie antaŭ mi staris Vil Strong, bona maŝinisto, kiu ankaŭ serĉas laboron.

—Ĉu vi trovis anoncon ?—li diris.

—Ne, tute ne.—mi mensogis, samtempe ĉifante parton de la gazeto per la maldekstra mano, por ke la anonco detruiĝu.

Li foriris malĝoja.

Mi koleris. Iom poste mi hontis, memorante, ke mi mensogis al bona kamarado. La malsato ja venigas strangajn sentojn, strangajn agojn aldone al frandaĵa piza supo. Ŝajnis, ke ĉiu enirinto ŝtelrigardas al mi, kvazaŭ li scias, ke mi mensogis. Fine, ne povante resti tie sen plua elspezo de la tri pencoj, mi eliris sur la malvarman straton.

—Kien iri ? Al la rentulaj domegaroj aŭ ĝis la pestigaj kvartalaĉoj ? Eble estus pli bone, se mi iros tien, kie ne vidiĝas nutraĵo, komforto kaj varmo, por ke mi forgesu, ke ekzistas ĉio tio ĉi. Ĉu regas Dio ? Oni diras, ke Dio estas justa. Kial mi naskiĝis ?

Pensante tiel, mi marŝis tra senbutikaj stratoj dum du horoj, antaŭ ol iri al mia loĝejo. Enirinte mi deprenis la botojn, por ke min ne aŭdu la mastrino, al kiu mi jam estas ŝuldanto pro la litĉambro. Enlitiĝinte mi baldaŭ dormis.

Morgaŭ mi leviĝis je la kvina, kaj eliris sur la mallumajn, malvarmajn stratojn. Kelkaj homoj jam eldomiĝis, kaj kelkaj ankoraŭ ne hejmeniĝis ; la unuaj estis malriĉaj laboristoj, kiuj iras piede, la lastaj estis riĉaj rentuloj, kiuj forlasinte klubon aŭ balon veturis aŭtomobile. La unuaj produktas riĉaĵon ; la aliaj kun iliaj parazitoj konsumas ĝin.

Kiam mi alvenis al la "Stelo Aeroplano Ko." la malseka, nebula aero kvazaŭ penetris en mian koron, mi konsterniĝis vidante ses atendantojn jam ĉe la

Generated on 2017-01-20 01:44 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

pordo. Mi koleris kaj malamis ilin. Eble ili forprenos de mi laboron. Ilin mi ne salutis, tamen ili ŝajnigis, ke ili ne konscias mian malafablecon, alparolante min kun mildeco. Sed plejparte ni silentis. Kruda Novembra tago je la sesa matene ne estas babiliga por homoj kun malplena stomako. Post kvaronhoro venis plua maŝinisto, kaj mi vidis kun ĉagreno, ke tiu estas la bravulo Vil Strong.

—Ha!—li diris,—vi do trovis la anoncon. Tre strange estas, ke vi ĝin ne vidis hieraŭ, kiam vi legis la gazeton. Kiel vi kun via klereco povis maltrafi ĝin?

Mi respondis, ke mi pli poste trovis ĝin en alia gazeto, mensogante al li duan fojon.

—Oni diras, ke nur ses dungitoj estas bezonataj,—li daŭrigis,—kaj jen vidu! mi estas la sepa.

—Mi aŭdis, ke naŭ bezoniĝas.—intermiksis sin alia.

Strong estis edzo kaj havis kvar infanojn. Mi konis ilin kaj lian edzinon. Iliaj paloj vizaĝoj nun bildiĝis al mi, kaj ju pli longe mi atendis, des pli klare mi pense vidis ilin. Pli da homoj venis kaj atendis.

Subite ektuŝis min la penso, ĉu estas juste, ke fraŭlo havu laboron, kiam mono mankas al edzo? Mi timis kaj forpelis la penson. Tamen, ĉu kaŭze de la malvarmo aŭ de la malplena stomako mi ne scias, sed ree kaj ree atakis min tiu demando. Dum kelka tempo mi forte min defendis, penis regi mian pensadon, provante prezenti al mi, kiajn frandaĵojn mi manĝos, se mi dungiĝos. Sed la demando, kiel lerta strategiisto, tuj ŝanĝiĝis en: "kaj kion manĝos la infanoj?" Mi venigis en la memoron detalojn pri la laste elpensita petrola maŝino. Kiel malpeza ĝi estis! Tute senutile. La palaj infanaj vizaĝoj alrigardas ĝin.

—Do, ili havu,—mi diris cedante al Strong mian

Generated on 2017-01-20 01:45 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

vicon. Nun la atendantaj maŝinistoj estis multenombraj, kaj mi vidis, ke estus absurde se mi atendus. Mi foriris intencante regali min per iom da piza supo. Mi ja havis tri pencojn en la poŝo. Kaj strange estis, ke survoje mi ĝojis . . . . . ĝojis mi en la malvarma nebula krepusko.

Generated on 2017-01-20 01:45 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Kaj steloj kun teruraj fajraj vostoj
Aperis tiam kiel antaŭsignoj
De granda malfeliĉo.
Al ni ankaŭ certe
Nun la ĉielo sendas tian signon.

HAMLETO. AKTO 1, SCENO 1.

ATINGINTE la manĝejon mi eniris, kaj tuj min salutis la mastro per la vortoj :

—Kion vi pensas pri ĝi ?

—Pri kio ?—mi demandis.

—Jen legu vi mem, kaj mi alportos la pizan supon.—li diris, enmanigante al mi gazeton

Mi sidiĝis kaj legis la ĉefliterajn vortojn : "Fremda Planedo . . . . Danĝero al la Tero . . . . Pozicioj de Neptuno kaj Uranuso jam deflankigitaj." kaj pli sube :—

"La fremda planedo pli kaj pli alproksimiĝas, kiel ni insiste, spite kontraŭuloj, sciigis niajn legantojn antaŭ du semajnoj. Malgraŭ la mokoj de kelkaj niaj samtempaj gazetoj ĝi ja grave influos al nia planedo. Ni nun deziras tiri la atenton de ĉiuj aŭtoritatoj, por ke ili faru tion, kion konsilas sciencistoj. Ni devas fari fronton kontraŭ la

Generated on 2017-01-20 01:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

faktojn kaj fari ĉion antaŭvideblan por sendanĝerigi la vivon kaj posedajon. Kvankam ni opinias, ke la danĝero ne estas treege grava, tamen ni pensas, ke estas nepre necese gardi nin kontraŭ leviĝo de la tajdoj kaj veno de ventegoj. Ankaŭ ni konsilas, ke oni faru preparojn pri la konservo de la viando kaj la pereema nutraĵo, kiuj tre certe putriĝos, se okazos granda varmo. k.t.p."

Sur alia paĝo fama sciencisto donis sian opinion. Laŭ li, ŝajnis, ke tre kredeble povos okazi kunfrapiĝo de planedoj en nia suna sistemo. Li skribis, ke la orbito de Jupitero ankaŭ jam ŝanĝiĝis. Se en la fino la fremda planedo preterpasos la Teron ne detruinte ĝin, ĝi almenaŭ kaŭzos al nia globo ŝanĝiĝon de aksa kliniĝo. Nepre certe okazos tertremoj, vulkanaj erupcioj, leviĝo de la tajdoj kaj uraganoj. Finante sian artikolon li konsilis al la registaro, havigi al si pli da aeroplanoj, ĉar nepre detruiĝos la fervojoj per la leviĝantaj akvoj.

—Do—mi pensis,—ja estas utile kelkfoje scii ion pri la astronomio.

Sur la benko kuŝis alia gazeto. En tiu la verkistoj insiste petis, ke oni ne timu, ke oni restu trankvila, ke oni ne forlasu sian laboron, ke oni memoru pri la senkaŭza paniko en la jaro 1000, kiam la tiamaj Teranoj opiniis, ke finiĝos la mondo, ke oni el tio ĉerpu instruan lecionon, k.t.p.

Pli sube ia kimra poeto priskribis ĝin jene :

" La Fremda Planedo.

En Kimrujo . . . . ĉenaro de abruptaj ŝtonegoj ĉe la koro de la montaro. Super la purpuraj kaj blankaj suproj de la montoj la hela, delikate bluverda ĉielo koloriĝas per pala ruĝeto. Okcidentaj, malmultaj nubetoj karmeziniĝas pro la ĵus subirinta suno. Tiuj blokoj de ŝtonegoj fendigitaj de frostoj, karesitaj de someraj ventetoj, vestitaj de multekoloraj likenoj, kiajn miljarojn ili travivis ! Kiajn strangajn vidaĵojn ili vidis ! Kaj post tiom multe da

Generated on 2017-01-20 01:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

miljaroj sub la konataj steloj, ili nun ĝisvivas eĉ pli strangan novaĵon, ol iam antaŭe. Tra la bonekonataj konstelacioj flugas fremda vizitanto. . . . stranga mistera planedo.

Kien ĝi kuras ? . . . Kion ĝi celas ? . . . Kion ĝi faros ? Kial ĝi alproksimiĝas al nia globo ? . . . Ĉu ĝi heroldas novan savonton por ni Teranoj ? . . Ĉu ĝi pli kaj pli brilos, ĝis la suno aspektos lune ? . . Ĉu gi alportos novan vivon kaj esperon aŭ detruon kaj mizeron ?

Responde aŭdiĝas nur bojado de hundo kaj blekado de ŝafaro. La paŝtisto rigardas ĝin eble tiel same, kiel orientan stelon vidis antikvaj paŝtistoj antaŭ du miljaroj. Sed la nuna stelo estas pli brila, pli rapidkura, pli timiga. Vidu, kiel ĝi mallumigas la apudajn stelarojn dum sia flugado orienten ! Horon post horo estingiĝas en ĝia lumo stelo post stelo. Rapide ĝi flugas ; ĉu ĝi frapegos ion ? Kaj la vento leviĝas . . . . pli varma kaj pli forta ; la paŝtisto kuŝiĝas ĝojante pri la malapero de la frosto, nesciante, ke tio kredeble devenas de la nova lumanto sur la ĉielo. El la valoj la nebuloj forbloviĝas. Tra la senfoliaj branĉoj de la arboj sopiras la varmeta vento. Pri kio ĝi sopiras ? . . . Kion ĝi profetas ? . . . . "

En alia parto de la gazeto mi legis, ke la prezo de glacio subite altiĝis kaj, ke malkariĝis la viando kaj la pereema nutraĵo.

—Do el tio estas videble, ke oni timas grandan varmecon. Sed mi ne timas.—mi diris enpense englutante la bonan pizan supon.—La frosto forestu ! !

Venis la mastro, kaj mi vidis, ke li estas maltrankvila. Maltrankvila pro tio, ke ia fremda planedo multe pli granda ol la Tero minacas al lia mizera vivo. Al li, mi supozis, ke la vivo estas bona. Li havas edzinon. Li havas domon kaj povas satmanĝi kvar fojojn ĉiutage. Neniam antaŭe mi vidis lin tiom maltrankvila, kaj iakaŭze tia situacio ridigis min. La esprimo sur liaj trajtoj kvazaŭ plordiris :—Jen fremda planedo venas kaj volas forfrakasi de mi ĉion . . . . ĉion, mian vivon, mian domon.

Generated on 2017-01-20 01:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Ridinda, malestiminda egoisto kun mallarĝa, malkuraĝa spirito ! !

Mi restis tie dum preskaŭ unu horo observante diversajn tipojn de laboristoj, kaj kiel la novaĵo pri la fremda planedo tuŝis al ili.

Jen envenis kaduka malpurulo vestita per ĉifonoj.

—Ĝi venu kaj frakasu miajn ĉifonojn.—li diris.

Jen sidiĝis palvizaĝa fabrikeja knabino ; tro laca ŝi estis por interesi sin pri tiaj aferoj.

Alproksimiĝis butika komizo.

—Eble ĝi kaŭzos, ke oni pli frue ol kutime fermu la butikon.—li diris.

—Kial ?—mi demandis.

—Mi ne scias, sed oni povas esperi, ĉu ne ?

—Kompreneble.

Soldato envenis. Kiel kutime ĉe soldatoj ĝenerale, li ŝajnis nekapabla kompreni la aferon. Li tiom kutimis ne uzi sian cerbon, ke ĝi fariĝis preskaŭ mortintaĵo. Nur por la drinkado, manĝado kaj virinoj ĝi vekiĝis kaj funkciis. Li nun estis preskaŭ senmona, tial nenio interesis lin, ne eĉ fremda planedo, kiu laŭfame frakasos la Teron.

Jen envenis veturigisto. Li ŝajnis ĝoja, kaj al mia demando pri tio li respondis, ke la planedo por li estas afero bona.

—La homo ekscitiĝas,—li klarigis,—kaj kiam la homo ekscitiĝas, ĝi veturas. Neniam mi vidis tiom da ekscitiĝo kaj malpacienco. Ŝajne oni ne povas kviete resti hejme. Afero bona ! ! !

Balaisto parolis pri tio, ke en kinematografejo, kie li laboras, hieraŭan nokton mankis vizitantoj, kaj tial oni ne intencas doni hodiaŭan prezentadon.

—Pro tiu malbenita planedo mi perdos okupon. Al la diablo kun ĝi . . . . . ! !—li blasfemis.

Generated on 2017-01-20 01:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Mi observis ilin. Kiel strange estis; la tuta universo turniĝis ĉirkaŭ ilia eta vivo. Mi eliris sur la stratojn; estis iom pli varme kaj la suno komencis brili. Sur multaj gazetaj afiŝoj estis unu sola vorto: "Pliproksima . . ."

Mi marŝis al la riĉulaj kvartaloj. Ĉio ŝajnis kiel kutime, tamen zorga observanto povis rimarki ian esprimon de timo sur la bone razitaj vizaĝoj. Homoj ofte senpense rigardis al la ĉielo, sed memorante, ke la planedo ne estas videbla tage, ili mallevis la okulojn kaj faradis sian okupon. Mi preterpasis Gesinjorojn (kun granda *G*)—kaj aŭdiĝis:—Mi kore deziras al vi feliĉan feston, ni faris ĉion fareblan, la iluminacioj estos belegaj, oni eĉ la ĉielon *planede* lumigis . . . . — Kaj ili ridetis ĝentile. En ĉies cerbo svarmis astronomiaj terminoj. Marŝante apud gejunuloj mi aŭdis de li la vortojn: "orbito . . . . planedo."

—Kiel kurioze!—ŝi moke intermetis.—Kiel lertaj estas vi viroj eltrovi tiajn aferojn. La grandiozeco de via intelekto mutigas min.—Kaj ili ambaŭ ridis.

Mi venis al aŭtomobilo, ĉe kiu adiaŭas sin reciproke du junuloj.

—Fulme rapidu. Fulme rapidu.—diris unu.

—Ne, mi eĉ pli rapidos . . . . mi planede flugos!!

Tagmeze sin montris surafiŝe la vortoj: "Tertremoj!!! Erupcioj!"

Generated on 2017-01-20 01:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

La
vorto
estas la
esprimo de
l'penso kaj la
penso venas el la
Dia forto; sekve la
vorto konformiĝu ĝuste
al tio, kion ĝi esprimas.
La vorto ne eldirita estas ora.

Generated on 2017-01-20 01:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Ne ekzistas malbonodoro, kiun la homo ne alkutimiĝos flari; ne ekzistas sonoj, kiujn homo ne alkutimiĝos aŭdi; ne ekzistas malbelaĵoj, kiujn li, fine, ne alkutimiĝos trankvile rigardi,—tiel ke li jam ne rimarkas tion, kio mirigas homon, nekutimintan. Tiu samo fariĝos en la morala mondo.

UNUA ŜTUPO. TOLSTOJ.

EN la posttagmezo la sorto iom kompatis min donante al mi laboron. Mi bonhazarde faris serveton al iu aŭtomobilisto per tio, ke mi helpis rebonigi pneŭmatikan tubon.

Li vidis, ke mi estas lerta maŝinisto kaj proponis al mi laboron ĉe sia aŭtomobilo, kiu estis novtipa, t.e. ĝi havis flugilojn, kiujn oni malfaldas kaj uzas laŭbezone. Li donis al mi du ŝilingojn kaj petis, ke mi vizitu lin morgaŭ je la deka.

Mi satmanĝis kaj benis lin.

* * *

Antaŭ ol venis la vespero, homoj kuris al la montetoj, kolektiĝis sur plataj tegmentoj, kelkaj eĉ veturis el Londono, por ke ili evitu iajn nebulojn kaj povu vidi la planedon tra pli klara aero. Sed efektive ne estis necese, ke oni forlasu la urbon; la vento forblovis la fumon.

—La vento estas varmeta.—diris iu homo.

—Jes ja!—respondis alia.

—Strange!—flustris tria kun timoplenaj okuloj.

Malrapide la suno subiris, malpli rapide ol kutime, ŝajnis al mi; sed longe antaŭ ol ĝi malaperis, brilis la

Generated on 2017-01-20 01:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

stelo. La ombroj purpuriĝis, larĝiĝis. La okcidenta ĉielo delikate ruĝiĝis ĉe la horizonto, kaj pli supre vidiĝis tia pala verdo kun nuanco smeralda, kiun oni tiom malofte vidas. Bela fono por belega lumanto !

—Ĝi estas pli granda.—diris knabino.

—Pli granda !—ripetis virino.

—Ĝi alproksimiĝas.—klarigis viro.

—Pli alproksimiĝas ! !—eĥe rediris dekkelke da voĉoj. La ĉielo iom post iom mallumiĝis, kaj pli kaj pli brilis la planedo. Ĝi estis pli brila ol ĉiu stelo, kiun mi iam vidis. Ĉiuj ni rigardis ĝin kaj miris. Viroj, virinoj, knaboj, knabinoj, policanoj, vaguloj, rentuloj, infanoj ĉiuj parolis unu kun la aliaj. Sciencisto alparolis kamparanon, klarigante astronomiajn leĝojn en sia ekscitiĝo. Dandoj aŭskultis virinaĉojn. Elegantulinoj parolis kun vaguloj, kaj friponoj babilis kun policanoj. Ĝi mirigis ĉiujn. Ĝi kuntiris ĉiujn, stranga, minace brilanta ligilo.

Teleskopoj stariĝis. Spektroskopoj kaj alispecaj astronomiaj instrumentoj elvendiĝis. Fotografaj aparatoj funkciis. Raportantoj verkis. Oni telegrafis alilanden . . . . . orienten . . . . okcidenten. Oni tradukis en cent lingvojn. En la presejoj redaktoroj, komizoj, kompostistoj laboris kun streĉita nervaro, ofte forlasante sian devon por kuri al fenestro, kaj alrigardi la strangan vizitanton.

—Ĝi estas pli granda . . . pli proksima ! !—ili kriis. Libroj pri la astronomio elvendiĝis kaj estis aĉeteblaj nur kontraŭ tre alta prezo. Oni ĉie aŭdis la vorton : "orbito," eĉ sur la lipoj de infanoj.

Anstataŭ diri :—Bonan vesperon !—oni salutis per : —Kion vi opinias ?—Ĉu vi vidis tion, kion skribis profesoro Krooks ?—Ĝi estas pli granda.—aŭ—Kion vi intencas fari ?

Generated on 2017-01-20 01:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Poetoj verkis sonetojn, kaj trovis mil belaĵojn en la nova lumanto. La amanto alproksimiĝis al sia fianĉino kaj flustris:—Jen mia amo al vi brilegas, kiel brilegas la fremda stelo tie sur la ĉielo. La ĵus fariĝinta patro rigardis ĝin kaj pensis:—Jen la stelo, sub kiu naskiĝis mia filo. Li certe estos unu el la elektitaj sur la Tero, destinita al regado, arto, aŭ scienco.

Kelnerinoj en kafejoj malzorgis la malmultajn klientojn kaj staris sur la trotuaro rigardante al la stelo. Servistinoj en la infanejoj eligis sian kapon el fenestro dum la infanoj en la lito demandas—Kio okazas?

Kion pensis la laboristoj? la ministoj ekrigardante ĝin lastan fojon antaŭ ol subteriĝi? Kion pensis la kamparanoj, revenante al sia dometo? Eble ili same kiel aliaj, grumblis dirante—Mi ja devas labori, ĉu ĝi alproksimiĝas, ĉu foriras.

Kion pensis la maristoj sur la maro, kiuj ne vidis eĉ la gazetojn? Superstiĉemaj ili ofte estas. Vere por ili ĝi estis stranga, mistera stelo antaŭdiranta ŝippereojn, pestojn kaj militojn.

* * *

Morgaŭ je la deka mi iris al mia bonfaranto. Li estis nomata Vilhelmo Klajn kaj, same kiel mi, estis ĉirkaŭ tridekjara. Li akceptis min kiel egalulon, kaj mi baldaŭ trovis, ke li estas lertulo pri la maŝinaj aferoj. En li mi trovis ion tre allogan . . . . mi ne scias ĝuste kion. Tuj okazis inter ni unu el tiuj amikiĝoj samseksaj, kiuj estas multe pli oftaj ol oni supozas. Neklarigebla ĝi estis. Niaj spiritoj kvazaŭ funkciis telepatie.

Mi instinkte sciis, kion fari por li, kaj li ŝajne sciis gajni mian amon. Ĝi estis kvazaŭ greka amikeco en

Generated on 2017-01-20 01:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

moderna tempo de petrolmaŝinoj kaj aeroplanoj ; kaj li ja havis ian grekan belecon laŭ siaj figuro kaj trajtoj.

Ni laboris kamarade super la maŝineroj, dum li de tempo al tempo ŝercis. Pli poste li fariĝis serioza kaj parolis pri la fremda planedo dirante, ke ĝi nepre faros malutilon al la Tero. Li sciigis al mi, ke li jam proponis sian servadon al la registaro, se okazos bezono por tio pro detruiĝo de fervojoj.

—Ĉu vi timus flugi kun mi al Germanujo ?—li subite demandis dum liaj okuloj hele kuraĝe brilis.

—Tute ne.

—Sed estos danĝere. Estos ventege.

—Ne grave.—mi respondis. Mi sentis kvazaŭ mi trairus fajron kaj akvon por servi al li, kaj ventego kun li estus nura bagateleto. Ĉu tiu mia sento estis rezulto el la kelktaga malsato aŭ el ia alia kaŭzo multe pli profunda ?

—Do,—li daŭrigis—ni iru vespere al la astronomiisto ; necese estas, ke vi bone komprenu, kian danĝeron vi riskos.

Fininte la laboron, mi forlasis lin, promesante reveni je la sesa.

* * *

Sur la strato kia bruo, kia tumulto !

Jen elegantulino kun siaj etaj hundoj kaj multaj pakaĵoj aŭtomobilas al la stacidomo por forkuri . . . . kien ? Norden ? Jen el la telegrafejoj kuras knaboj. Preĝejaj sonoriloj sonoris, laŭte alvokante homojn al preĝado. Tamen naŭ dekonoj da homoj laboris kiel kutime, nur malmultaj butikoj ne malfermiĝis, kelkaj eĉ ŝajnis fari grandan komercon. Oni multe vizitis la drinkejojn por stimuli la kuraĝon. Sur la afiŝoj vidiĝis: "Tertremoj ! ! Ventegoj !" Mi eniras kafejon kaj per gazeto vidis, ke la fremda planedo leviĝos

Generated on 2017-01-20 01:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

malplifrue hodiaŭ. Plue mi legis, ke sur kelkajn partojn de la Tero jam venis granda varmo kaj ventegoj. Oni jam ne priskribis la planedon per flora lingvo kaj ritmitaj frazoj ; la poezia flanko de la afero . . . . forvelkis. La sciencistoj multe verkis, sed ho ve ! ili ne konsentis inter si. Ili ne interkonsentis pri tio, ĉu venos al la Tero granda malutilo aŭ malutileto. Du – tri eĉ skribis, ke la danĝero tute ne estas tiom grava, kiom oni supozas.

Mi rigardis ĉirkaŭen al la lacaj, palaj vizaĝoj kliniĝantaj super timigaj gazetoj. Kiom da esperoj ruiniĝontaj ! !

—Ĉu ni laboradis kaj vivadis por ĉi tia fino ?—la komercisto kriis.

—Ĉu ĉio finiĝos, antaŭ ol mi faros mian ĉefverkon ? —ĝemis la artisto.

Kaj dume laŭtiĝis la preĝejaj sonoriloj kaj la gazetknaboj kriis :—Pliproksima ! ! !

Mi eliris sur la straton. Strange estis, ke la malriĉuloj laboris kiel kutime ; kompreneble ili ne havis multon por perdi. Tamen ŝajnis al mi, ke ne estas tio, kio ankoraŭ laborigas ilin. Ĝi estis la kutimo. Kiel homo maljuniĝinta en malliberejo, post liberigo petas, ke oni reenlasu lin, tiel same la plimulto el la laboristoj, se ili povus esti liberaj, petus siajn ĉenojn. Ili timus sian novan respondecon, same kiel faris la maljunulo el la malliberejo. La kutimo ! Kion ĝi ne faris, faras kaj faros ? Ĝi laborigadis la ministojn sub la tero. Ĝi surŝipigadis la maristojn dum la vintro. Ĝi vestigis nin per malbelaj nigraj vestoj. Ĝi faris nin manĝi kaj trinki en difinitaj horoj. Kiom da fojoj oni fumas nur pro kutimo ! Kiom da senutilaj kutimoj havas la homo, kiuj iom post iom fariĝis necesaĵoj ! Kutimoj katenis nin al la pasinteco . . . al la malbeleco.

Generated on 2017-01-20 01:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Kvankam ekzistis bonaj kutimoj, tamen ili baldaŭ eluziĝis, kaj gradon post grado fariĝis baroj sur la evolua vojo al la bejeco.

Oni laboradis ĉie, malgraŭ tio, ke la fremda planedo alproksimiĝadas. En la presejoj la maŝinoj funkciis kiel kutime. Policanoj deĵoris, la omnibusoj kuris kaj la vagonaroj forruliĝis. Oni preparis la eldonon de libroj por la venonta monato, la konstruistoj daŭrigis la konstruadon de domoj, kaj oni desegnis planojn por militŝipoj . . . . ĉion ĉi tion plejparte pro kutimo.

Kaj dume sonoradis sonoriloj kaj sur afiŝoj legiĝis: "Pliproksima."

Generated on 2017-01-20 01:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

kvazaŭ pestulo
Doloron mi kaj morton en mi portas ;
Ke se mi nur ektuŝas ian lokon,
Eĉ la plej sanan, baldaŭ ĉirkaŭ mi
Sur la vizaĝoj eĉ la plej florantaj
Aperas trajtoj de rampanta morto.

IFIGENIO EN TAŬRIDO. Akto 2, Sceno 1.

VESPERE mi iris al mia bonfaranto, kie ni enaŭtomobiliĝis kaj veturis rekte al la domo de la fama sciencisto. Seskelke da veturiloj staris ekstere, kaj mi pensis, ke ni ne sukcesos intervjui la famulon. Sed oni ne atendigis nin, kontraŭe, enlasis nin en la studejon spite la ĉagrenaj rigardoj de la ekscititaj, nervemaj atendantoj. Mia kunulo, mi supozis, jam aranĝis la intervidiĝon.

La ĉambro tuj min frapis per sia simpleco. En ĝi ĉio estis utila ; nenia senbezona ornamo sin montris. Ĉio elbriligis sian celon. Nia vizitato havis ĉirkaŭ nur kvardek jarojn, lia figuro estis sage rekta, kaj li ŝajne facilanime portis siajn sciojn. Ĉe lia saluto, malvarma rideto kurbigis la lipojn, kvazaŭ ili dirus :—Ĉu ne la

Generated on 2017-01-20 01:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

fremda planedo bone ludas per ni atomaj Teranoj ?— Anstataŭ tio, iliaj vortoj estis—Ha jes ! vi deziras unu mallongan lecionon pri la suna sistemo. Do sidiĝu kaj aŭskultu.

Li metis antaŭ ni grandan kartonon, sur kiu estis desegnita diagramo pri la suna sistemo. En la centro de kelkaj cirkloj, kiuj reprezentis planedajn orbitojn, vidiĝis la suno. Plej proksime de la suno estis Merkuro, poste sin trovis Venuso, pli poste Tero, pli malproksime troviĝis Marso, ankoraŭ pli malproksime sin turnis Jupitero, poste pli malproksime estis Saturno, kaj ekster ĉiuj turniĝis unue Uranuso, due Neptuno.

—Jen la planedaro suna. Ĉiuj planedoj rondiras la sunon, kaj vi vidas, ke Neptuno estas la plej malproksima el ĉiuj. La distanco inter ĝi kaj la suno estas tridekoble pli granda ol la distanco inter nia Tero kaj la suno. Vi komprenas ? Tridekoble. Sed la tuta suna planedaro mem estas nura atomo en la vastaĵoj de la ĉielo. Ekster la orbito Neptuna ĝis la plej proksima stelo estas interspaco tiom vastega, ke ĝin la imago ne povas prezenti al si. Dudek milionoble milionmejloj da interspaco almenaŭ ĝi estas. En tiun vastegan interspacon neniam ĝis nun, laŭ homa kono, venis ia materio krom kelkaj kometoj el plej maldensaj gasoj. Sed nun, vidu ! venas fremda planedo . . . venas laŭ direkto tute ne sama kiel aliaj ĉesunaj planedoj. Ĝi estas tiom granda, ke ĝi jam aliigis la orbiton de Neptuno . . . . kaj la diametro de Neptuno estas kvaroble pli longa ol tiu de nia Tero. Post dek kvar horoj ĝi alvenos plej proksime de ni ; post tiam ĝi foriros. Kion ĝi faros al ni ? Unue ĝi alproksimigos nin, kun la aliaj planedoj, al la suno. Due, ĝi alproksimigos Marson. Trie ĝi ŝanĝos la akson de la Tero. Kvare, ĝi venigos al ni

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 01:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

tertremojn, altajn tajdojn kaj ventegojn. Kvine, ĝi eble pli proksimigos iomete al ni la lunon. Vi pensas, ke ĉio ĉi estas malbona? Ne, tute ne. Estas vere, ke milkelke da homoj eble pereos. Sed kio estas tio kompare kun la bonaj sekvoj? Landlimoj ŝanĝiĝos. Ĉe la polusoj estos varme, kaj sur la Tero regos nova sento de frateco.

Mi kun miro rigardis lin. Li aspektis sama kiel ordinara homo; li estis nur iom pli bela, pli dolĉevoĉa, pli senafekta, pli aktiva. Sur la turniĝanta polvero, kiun ni nomas la Tero, li estis kvazaŭ molekula insekto. Tamen en lia eta cerbo troviĝis la tuta universo. Jen unu el la astronomoj, kiujn antaŭ ne longe mi malestimis.

—Ĉu vi havas ion por demandi?

Estis paŭzo.

—Jes.—mi respondis—Kion faros la homoj dum la venontaj dek kvar horoj?

—Ne, ne. Mi estas nur sciencisto. Mi ne scias, kion farus eĉ eta infano sub difinitaj cirkonstancoj; kiel do mi povus antaŭvidi homan agon. Du homoj el samaj gepatroj, tute same edukitaj, fariĝas tute malsimilaj rilate al karaktero. Unu fariĝas bravulo; la alia, kanajlo. La scienco ne povas tion klarigi. Tamen eble oni povas juĝi iomete pri la homamaseto . . . . la malplimulto. Kion ĝi faros dum la venontaj dek kvar horoj? Ĝi kredeble timos, marvojaĝos, panike forkuros, internacie miksos sin, preĝos al Dio kaj penos kvitigi sin pri siaj pekoj.

Malĝojo vualis liajn okulojn, dum nuanco de malestimo sonis en lia voĉo.

Regis plena silento . . . . ni evitis nin rigardi reciproke kaj senbrue eliris.

* * *

Generated on 2017-01-20 01:49 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Ekstere estis granda bruo. Pluvis, kaj la vento blovis forte. Ni enaŭtomobiliĝis kaj forveturis, tamen ne rapide ni povis iri tra la strataj vojoj. Ofte en la radioj de niaj lampoj freneze kuris homo. Foje virino staris senmova antaŭ ni, kaj ni devis fulme rapide almeti la haltigilon. Ŝi rigardis al la ĉielo. Sed nur falis varmeta pluvo kaj siblis la vento, dum sonoradis la preĝejaj sonoriloj kaj gazetknaboj kriis—Pliproksima . . . . Pliproksima !

* * *

En la domo de Klajn sendito atendis lin kun letero. Pli poste mia bonfaranto alvokis min al sia studejo.

—Detruiĝis fervojoj. Morgaŭ je la oka mi flugos al Germanujo. Kaj vi . . . . . ?

—Ni iru kune.—mi diris.

Responde li senvorte premis al mi la manon.

* * *

Dum la tuta nokto muĝis ventego el nigra ĉielo. Kamentuboj disfalis. Ardezoj elŝiriĝis. Telefoniloj ree kaj ree raŭke sonigadis unu vorton :

Pliproksima . . . . . Pliproksima !

En disaj landoj de la tera globo moviĝadis la klavoj de la manipuliloj en la radiotelegrafejoj, kaj tra la spaco laŭ lumonda rapideco vibradis konigojn de sciencistoj. En cent stacioj lacaj homoj fajrerigis unu teruran vorton. Mil mastoj de ŝipoj sur maraj vastaĵoj ricevis ĝin :

Pliproksima . . . . . Pliproksima ! ! !

Generated on 2017-01-20 01:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

La tagoj de homo estas kiel herbo; kiel floro de kampo, tiel li floras.

Pasos super ĝi vento, kaj ĝi jam ne ekzistas, kaj ĝia loko ĝin jam ne rekonas.

PSALMO CIII.

EN la matena krepusko ni ellitiĝis kaj ordigis la maŝinon. La veno de la lumo ŝajne kvietigis la venton, kaj al ni ne vidiĝis danĝero por nia flugvojaĝo. Klajn estis en gaja humoro, kaj dum ni pretigis kelkajn aĵon, li ŝerce demandis al mi, ĉu mi adiaŭis mian amatinon.

—Ne ekzistas . . . nek parencoj. Kaj vi . . . ?

—Ekzistas parencoj—li diris—sed ili jam foriris ŝipe.

Fine ĉio estis preta, kaj ni antaŭeniris.

Bele zumis la maŝino tute kvazaŭ ia ĝoja viva estaĵo. Maŝinoj ja estas diferencaj; kelkaj funkcias pli bone en varma vetero, aliaj en frosta. Ĉiuj ili havas siajn ŝatojn kaj malŝatojn. Jen unu postulas unuspecan oleon, jen unu kantas nur por speciala karburilo, kaj alia vibradas ĉiam, ne grave kion oni faras kontraŭ ŝi. Maŝinoj estas tiom diferencaj, kiom estas la homoj.

—Donu al ŝi ankoraŭ iom da oleo.—diris Klajn. Tuj poste ŝi supren ŝvebis en la maldensajn nubetojn, lasante posten longan strion de blua fumo.

Orienten ni flugis super la Tameso, balanciĝante kvazaŭ ia ŝipeto sur kolera maro. Nun mi sentis

Generated on 2017-01-20 01:50 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

min tute hejme. Sube la rivero serpentumis arĝente, kaj ambaŭflanke svarmis la nigre fummakulitaj konstruajoj. Ili kreskis tute hazarde . . . nenia antaŭzorgo. Jen vidiĝis mallarĝaj strataĉoj, kie devus esti grandaj parkoj. Londono, vidata de supre ja estis terura spektaklo kun sia manko de plano, manko de fervoja sistemo kaj manko de aero kaj spaco. Rapide la nigra, malbela urbego posteniĝis, kaj verdaj kampoj sin etendis ambaŭflanke de la rivero. Iom post iom ni altiĝis, ĝis la grizaj nubetoj tute envolvis nin. La zumado lulis min en filozofian humoron. Mi pensis pri Marso. Do la fama sciencisto certigis al ni, ke la Tero alproksimiĝos al ĝi. Eble oni scios fine, ĉu ekzistas niaspeca vivado sur ĝi. Ĉu ekzistas tie homoj? Ĉu ili flugas maŝine? Se jes, ĉu estos eble flugi tien kaj reen? Se tio estos ebla, mi mem vizitos la Marsanojn. Mi vizitos ilin kaj mi tie . . . . . .

Generated on 2017-01-20 01:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

6

Post longa, longa tempo mia koro
Nun malfermiĝas por la granda ĝojo.

IFIGENIO EN TAŬRIDO. Akto 1. Sceno 1.

NUR benan pacon, nepriskribeblan feliĉon kaj svenigan odoron konsciis mia animo; ne vidis ĝi . . . ne aŭdis . . . ne sentis. Aroma nebulo envolvis ĝin, portis ĝin jen supren . . . jen malsupren. Nebulo el parfumoj de mil rozoj kaj lilioj karesis ĝin. Tien kaj reen ĝi ŝvebis. Ĝin kaptis jen primole parfuma nebulo . . . jen viola nubego. Forta, lonicere odoranta nubo forflugis kun ĝi konfuze ebriigante ĝin; sed gradon post grado enmiksiĝis odoro levkoja kaj tiris ĝin suben . . . suben, rekonsciigis kaj alproksimigis ĝin al mi; ni renkontiĝis . . . unuiĝis.

—Mia animo en mi dormas.—mi ekpensis. Ne vidis mi . . . ne aŭdis . . . nur konsciis nepriskribeblan feliĉon, benan pacon kaj freŝan printempan elizean bonodoron. Jen blovetis ĉerizflora odoro, jen viola, jen ambaŭ intermikse kune kun roza.

—Mia animo ekvekiĝas en mi.—mi pensis. Ne vidis mi . . . nek aŭdis . . . nur konsciis la ĉielan bonodoron kaj iom post ioman vivigan, eliksiran vinon en miaj vejnoj.

Generated on 2017-01-20 01:50 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Mia animo vekiĝas en mi.—mi pensis.

* * *

Bela moleco, pli paradize lanuga, ol ĉiu birda plumaĵo envolvis miajn membrojn. Edena trankvila feliĉejo, kie forestas tempo kaj spaco. . .

* * *

Anĝele muzikaj ondetoj ekvibretis . . . silentis . . . ekvibris . . . ekvibradis.

—Mia animo en mi vekiĝas.—mi pensis. Ne vidis mi . . . nek moviĝis . . . nur dolĉe muzikajn tonojn mi ensorbis. Jen arabeskaj arioj ludis kun najtingalaj melodioj . . . ludadis mallaŭte . . . fine perdiĝante en ravajn birdarajn harmoniojn. Ne rigardis mi . . . ne moviĝis; la belegaj ĥoroj sorĉis min senmova. Muzikis . . . muzikadis ĉio ĉi, kaj iom post iom karesis min la elizee bonodoraj nebuloj, kaj gradon post grado envolvis min la paradize mola lanugaĵo.

Muziko . . . bonodoro . . . moleco!!

—Mia animo jam ne dormas en mi—mi pensis.

* * *

Mi enspiris. Poste mi malfermetis la okulojn kaj vidis la nokte malhelan bluon de vasta ĉielo plena de brilaj steloj. Mi rekonis Plejadojn, pluen Ĝemelojn kaj Kankron.—La konstelacioj muzikas,—mi pensis—kaj mia animo vivigas mian korpon.

Kaj jen dum mi ensorbis la melodiojn kaj bonodorojn Plejadoj komencis moviĝi trans la ĉielo el Virbovo. Ĝi rapidis . . . pli rapidis kaj subite haltis ĉe Ĝemeloj. Ĝi ĉirkaŭiris Kankron, revenis kaj rondiris Ĝemelojn kaj reen al Kankro. Denove kaj denove ĝi reflugis same, pli kaj pli rapidante.

—La konstelacioj muzikas kaj ankaŭ valsas.—mi pensis.

* * *

Generated on 2017-01-20 01:50 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Plejadoj fine laciĝis kaj revenis al sia Virbovo. Ĝi ripozis tie senmovaj kaj iom post iom silentis kaj paliĝis . . . pli paliĝis kaj malaperis. Poste aliaj konstelacioj sekvis ĝin; sur la ĉielo restis nur la matene krepuska lumo, kiu verŝis siajn radiojn tra ronda fenestro kaj trovis min kuŝanta en hamako en ia strange bela ĉambro.

Generated on 2017-01-20 01:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

. . . Trans la sojlon vi enportas
Denove savon, ĝojon, novan vivon,
Kaj la malbenon vi malaperigas,
Kaj vian familion vi ornamas
Per novaj, freŝaj floroj de la vivo.

IFIGENIO EN TAŬRIDO. Akto 4, Sceno 4.

BELA la ĉambro estis, tamen preskaŭ nuda. La muroj konsistis el ia kvazaŭ pale blua sukceno. Tiu kvazaŭ sukceno estis ŝajne multe pli mola ol vitro kaj kredeble fandiĝus en malpli varma temperaturo.

Fluidigante ĝin oni, mi supozis, konstruis la plankon, la murojn kaj plafonon, ĉar ne povis mi trovi ian kunigan fendeton, nek povis mi vidi ian angulon. Kie kutime oni trovas angulon, tie en la ĉambro vidiĝis nur konkavaĵoj kaj volbaĵoj. Ju pli mi rigardis, des pli mi miris pri la nudeco de la ĉambro ; ne estis ia meblo, nek seĝo, ŝranko, tablo, nur sur la planko kuŝis du silkaj kusenoj. Ĉio estis helbrile pura.

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 01:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Kaj jen io tre strange bela frapis miajn okulojn ; tiel bela ĝi estis kaj tiel forte ĝi impresis mian spiriton, ke eĉ nun, kiam pasis tiom multe da tempo, mi klare enpense vidas ĝin. En la profundo de la ĉambro estis malgranda, duonronda niĉo, kies plafono kurbiĝis super statueto de homo, aŭ pli ĝuste "superhomo." Ĝis tiam mi neniam vidis tiel belforman figuron. Ĝi estis supergreka, la kruroj longaj, la koksoj malgrandaj kaj la ŝultroj larĝaj ; la tuton kronis kapo Apolona. Ĝi estis farita el la samspeca materialo kiel la muroj, sed ĝi havis oran koloron, kiu tre bele kontrastis kun la blua ĉambro. —Ĉi tie, en ĉi tiu senangula ĉambro loĝas estetikulo.—mi diris, pensante pri mia nekonata gastiganto.

Mian veston mi nun esploris. Ĝi estis el ia silka ŝtofo kaj ĉefe konsistis el larĝa simpla robo kun grandaj manikoj. Nenian piedveston mi surhavis. La hamako estis kvazaŭ aro de aerkusenoj kunligitaj kaj faritaj el la samspeca silka ŝtofo.

La fenestro, mi jam diris, estis rondforma, same ankaŭ estis la porda fermaĵo sed pli alta, tiel ke ĝi fariĝis ovalo, kies suba sojlo troviĝis duonmetron super la planko ; tiamaniere fariĝis nenia angulo.

La pordo mem ŝajnis esti ia rulkurteno el la sukcena materialo ; ĝi ne havis anson, nek ĉarnirojn sed apud la fermaĵo ĉe la muro estis kelkaj klavoj, per kiuj, mi supozis, oni movas la pordon, lumigas la ĉambron k.t.p. Krom la statueto, ĉio en la ĉambro estis blua, eĉ la vesto, kiun mi portis.

Post kelktempa ĝuo al la belaĵoj, miaj pensoj flugis al la pasinteco, sin okupante pri tio, kio fariĝis kun Klajn kaj la flugmaŝino. Sendube okazis akcidento, sed kiom ajn mi cerbumadis, mi neniel povis memori ion, aŭ prezenti al mi, kio povis okazi. Kio

Generated on 2017-01-20 01:50 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ajn fariĝis, tio estis tute subita, ĉar ĝi ŝajne senkonsciigis min dum sufiĉe longa tempo; kiom longa mi ĝis nun ne sciis.

Meditante pri Klajn mi forpelis ĉiun penson, kiu kredigus al mi, ke li suferas aŭ ne vivas. Ŝajnis al mi, ke tio ne povus okazi ĝuste tiam, kiam ni amikiĝis. La sorto ne povus esti tiel kruela.

—Kaj la planedo. Ĉu ni Teranoj jam estas ekster danĝero?—mi pensis—Kion ĝi detruis aŭ ŝanĝis sur la Tero?

Elhamakiĝinte mi ĝojis trovi, ke mi estas tute forta kaj sana; mi sentis min eĉ pli forta, ol iam antaŭe, mia korpo ŝajnis havi nur duonon el sia kutima pezo.

Mi iris al la fenestro kaj elrigardis. En la malproksimo neĝe blankaj suproj de montaro akre kontrastis kontraŭ blua ĉielo. Iom pli sube palaj nebuloj ŝvebis en la purpuraj ombroj de misteraj altaĵoj . . . ŝvebis kvazaŭ serĉante nepenetreblajn spacojn por forkaŝi sin de la leviĝanta suno, kies radioj estus por ili mortigaj. Pli proksime verdis mallume arbaroj sur nealtaj montetoj.

Valaro de kampa verdaĵo sin trovis pli apude, tra kies supraĵo de ombroj kaj lumoj serpentis arĝenta rivero. Multe da mejloj fluis ĝi, jen dekstren, jen maldekstren, fine pasante la monteton, de kiu mi elrigardis.

Dum la sunaj radioj oris la kampojn, unu-du hirundoj flugis tien kaj reen kaptante muŝojn.

—Estas somero!!—fulme venis al mi la penso.

—Ĉu do mi malsanis ses monatojn? Aŭ ĉu mi senkonscie vojaĝis al Nov-Zelando?

Sed io eĉ pli miriga atendis min. Ekstere, kondukante al la rivero, estis vojstrio kaŝita jen de

Generated on 2017-01-20 01:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

rokoj, jen de arboj. Mia rigardo kelktempe restis sur tiu vojeto. Subite mi vidis homan figuron strange belan, en ia kvazaŭ antikva greka robo. Li similis al la statueto en la ĉambro, sed li estis pli bela, ĉar li vivis . . . sin movis laŭ ritmaj paŝoj. Pli kaj pli apuden li venis.

—Nun mi scios, kie mi estas.—mi pensis, kriante al li demandon. Li ne respondis, nur rapidis, min salutante per la mano. Mi ripetis la demandon kaj kun ĉagreno vidis, ke li ne komprenas min, tamen li paŝis proksimen dum mi mansignis, ke li envenu en la domon. Ne povante eliri el la ĉambro, mi atendis dum kelkaj minutoj pensante, ke la pordo forruliĝos, enlasante mian vizitanton. Tiel ja fariĝis, kaj la belulo eniris depreninte ekstere siajn sandalojn. Li mansalutis min kaj donis al mi unu el la kusenoj, montrante per gestoj, ke li volas, ke ni sidiĝu.

Mi tuj komencis paroli al li angle, internacilingve kaj france, sed ho ve ! li ne komprenis min.

—Tre strange !—mi pensis.

Per signoj mi penis klarigi al li, ke mi nomiĝas "Bernardo Gillett." Tion li komprenis kaj poste nomis sin "Glaŭko" aŭ io simila ; ĉar li parolis per tiel stranga lingvo, mi povas doni nur proksimuman sonon. Li ŝajne venis kun la difinita intenco instrui al mi sian lingvon. —Li ne intencas malŝpari la tempon.—mi diris al mi. La diversajn korpajn membrojn li montris per la fingro kaj penis lernigi al mi la nomojn ; li faris agojn samtempe nomante ilin : ekzemple, dormi, spiri, manĝi k.t.p. Mi tiel bone progresis, ke post ĉirkaŭ duonhoro, kiam mi eldiris lialingve la vorton "manĝi," li komprenis, kaj leviĝis por plenumi mian deziron. Li paŝis al la pordo, tuŝis unu el la klavoj, la pordo flanken ruliĝis kaj li malaperis.

Generated on 2017-01-20 01:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Mi devas konfesi, ke atakis min la nostalgio. Jes, spite la beleco de la ĉambro, la grekeco de mia gastiganto aŭ eble, terura penso! karceristo, mi sopiris al Klajn kaj la malbela, malpura urbo Londono. —Se nur li povus esti kun mi.—mi pensis.

Baldaŭ aperis Glaŭko ĉe la pordo, portante kelkajn korbetojn da fruktoj, kiujn li restigis sur la planko. Poste li tuŝis klavon, kaj tuj en la centro de la ĉambro leviĝis ĝis alteco de duonmetro, rondforma kvazaŭ tablo el la sukcena materialo kvaronmetre dika. Sur tiun li metis la manĝaĵojn, vidigante al mi, ke la tablo turniĝas per centra akso. Pluajn kusenojn li alportis kaj ni altabliĝis kuŝante. La fruktoj estis bongustaj, la tablo oportuna kaj la kusenoj komfortaj, kaj mi konsolis min per la penso, ke se efektive ĉi tiu ĉambro estas karcero, ĝi almenaŭ estas reĝa. Dum ni manĝis, Glaŭko penis lernigi al mi kelkajn oftajn vortojn, ekzemple, "ne," "jes" k.t.p.

Refreŝiginte nin per la manĝaĵoj kaj trinkaĵoj, kiuj estis tute malsimilaj al ĉiuj antaŭe viditaj de mi, ni eliris el la ĉambro kaj troviĝis en ronda halo kun kupolo supre. Unue, Glaŭko kondukis min al banĉambro. Ĝi konsistis el sufiĉe granda planko kaj samampleksa kavo plenigita de tiom da akvo, en kiu homo povus naĝi. Ĉe la muro, fontano enverŝis multe da pura akvo. Ĉio estis farita el la sukcena materialo kaj estis helbrile pura kaj senangula.

Poste ni vizitis la fruktkonservejon, vestejon kaj aliajn ĉambrojn, kie mia kondukanto ĉiufoje penis lernigi al mi kelkajn vortojn. Kiam mi fine revenis al la blua ĉambro, mia gastiganto aŭ karceristo alportis kun si kelkajn kartonojn, sur kiuj estis desegnoj kaj signoj por daŭrigi mian lecionon pri la lingvo.

Generated on 2017-01-20 01:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Nun mi certe fine komprenos, sur kiu parto de la Tero mi loĝas.—pensis mi.

Li montris la unuan bildon : vidiĝis suno, monto, arbaro, rivero k.t.p. sed nenio rekonebla. La dua desegno vidigis domojn aŭ kapelojn, ŝajne ili ĉiuj estis kapeloj, ĉar ĉe ĉiuj sin trovis kupoloj ; tamen ili estis tiom multenombraj, ke eble ili estis domoj. La tria montris detalojn de arbo, sed mi tute ne rekonis la specon ; la skribo ankaŭ estis tute fremda por mi. Sur la kvara mi vidis eksterordinarajn birdojn kaj bestojn. Ĉe vido de la ceteraj, malĝojo premis mian koron . . . vidiĝis nur strange belaj urboj, ŝipoj, konstruaĵoj k.t.p. Bildon post bildo li montris al mi, kaj pli kaj pli peza soleco konsternis min. Ho ve ! el la desegnoj mi tute ne sciis, kie mi estas . . . maltrankvilo plumbe pezis mian kapon, kaj la reston de tiu leciono kaj de tiu tago mi ne memoras, mi nur memoras ke mi iris dormi kun sopiroj al Klajn kaj larmoj pro perdo de la malnova, malbela Londono. La tuto forgesiĝu.

* * *

En la nokto mi maldormis dum kelka tempo kaj vidis el la fenestro Plejadojn kaj aliajn konstelaciojn. Ili ŝajnis malnovaj amikoj, kunligante Klajn kaj min ; almenaŭ ili ne ŝanĝiĝis, kiel faris ĉio alia. Longe mi ilin rigardis, tirante el la arĝentaj lumetoj novan esperon . . . novan kuraĝon travivi ĉion, kio venos.

Generated on 2017-01-20 01:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

La
vorto
estas la
esprimo de
l'penso kaj ĝi
povas kunigi kaj
disigi homojn; pro tio
estas necese singardeme
uzi ĝin. La tempo pasas sed
la vorto dirita restas. Forton
grandan havos tiu homo, kiu povas
silenti. Vorto ne eldirita estas ora.

Generated on 2017-01-20 01:51 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

8

La necerteco per flugil' malluma
Milfoje batas ĉirkaŭ mia kapo.

IFIGENIO EN TAŬRIDO. Akto 3, Sceno 1.

ĈE tagiĝo mi vekiĝis kaj min fordonis al la ĝojo de la matena bano. Ĉio en la ĉambro estis neĝe blanka, hejtita laŭ agrabla varmeco kaj bonodoris kvazaŭ pro printempaj floroj. Mi vestis min, aliris al la blua ĉambro kaj elrigardis el la fenestro. La Suno ankoraŭ ne leviĝis, sed ŝajne "La Feliĉo" jam sin movis. "La Feliĉo" ja estas kapricema strangulino, kies ĉeesto ne estas aĉetebla per ia surtera riĉaĵo. Ŝi venis al Glaŭko kaj mi tra tiu fenestro tiun matenon, dum ni manĝis kaj ridadis. Pri kio ŝi ridigis nin? Pri multo, kion mi faris; pri miaj eraraj demandoj, fuŝprononcoj, pri mia miro je la nova por mi kostumoj kaj ĉambro, pri mia miro je la strangaj fruktoj k.t.p. Samtempe mi bone profitis el la prilingva leciono de mia instruanto. Mi ankaŭ penis influi al li lerni mian

Generated on 2017-01-20 01:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

internacian lingvon, sed neniel tio prosperis. Lia esprimo kvazaŭ diris :—Tute ne utilas, ke mi lernu la vian, sed vi nepre devas lerni la mian.

Tio pensigis min,—Ĉu do li intencas, loĝigi min longtempe en sia lando ?

Post la manĝeto, vestinte niajn piedojn per sandaloj, ni eliris en la ĝardenon. Unue ni ĉirkaŭpaŝis nian loĝejon. La muroj estis el la sama sukcena materialo, kiun mi antaŭe priskribis, kaj la koloroj de la ĉambroj internaj trabrilis, tiel ke vidiĝis tre bela efekto. La tegmento konsistis el unu kupolo, ĉirkaŭ kiu grupiĝis kelkaj duonkupoletoj. Nenia ornamo sin montris ; nur utilajn objektojn oni vidis. La ventolilo precipe estis bela, kaj la malfermaĵoj estis rondformaj. Ĉe la la bazo de la muroj fluis klara rivereto en kanaleto el la sukcena materialo, super kiu la porda, granda sojlo formis ponteton. La suno ĵus leviĝis kaj ĝiaj radioj verŝis sin sur la belan konstruaĵon, brile vidigante ĝiajn artecajn konturojn kaj formojn.

Kiam ni sufiĉe longe admiris ĝin, Glaŭko kondukis min al herbaĵa deklivo, de kie ni povis vidi la riveron, la leviĝantan sunon, la sudon kaj la okcidenton. Tute proksime ni estis de la rivero, kaj mi bone rimarkis ĝiajn krutajn, malhele makulitajn bordojn, kiuj montris, ke la tajdoj ja atingas altan nivelon.

—Do ni estas proksime de la maro.—mi murmuris enpense.

Tamen mi ne povis ĝin vidi ; en la malproksimo vidiĝis nur purpuraj montetoj. Alportinte kun ni kusenojn, ni ilin sternis sur la herbon kaj kuŝigis nin. Mia kunulo fariĝis serioza kaj montris geste al la okcidento, kie mi vidis plenlumon. Li nomis ĝin kaj poste montris al la orienta suno kaj nomis ĝin ankaŭ. Per tia nomado de diversaj objektoj, pasis kelka tempo,

Generated on 2017-01-20 01:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

sed eĉ kiam mi tre bone konis la nomojn "suno" kaj "luno," Glaŭko ankoraŭ fingre montris al ili.

Unue mi ne vidis ion rimarkindan, sed post plua duonhoro mi subite ekkomprenis.

La luno, anstataŭ subiri kiel kutime en la okcidento nun leviĝas . . . leviĝas treege rapide ! ! !

Pasis ankoraŭ tempo ; mi ne eraris.

La luno leviĝadis treege rapide !

Mia kunulo jam ne plu parolis aŭ montris geste, li ŝajne estis kontenta, ke mi komprenas ; li nur observis min aglokule.

Ĉu eble estas prezenti miajn pensojn ? Jen en fremda lando ĉiuhore io venadis al mi kaj kvazaŭ rabis al mi ĉiajn ligojn kun la pasinteco kaj mia amiko Klajn. Kvankam la estinteco estis plejparte malbela kaj nememorinda, tamen ĝi kunigis min kun mia sola kamarado. Mi tute rifuzis pensi, ke mi ne plu revidos lin. La luno, pli kaj pli leviĝante, pli kaj pli paliĝante, estis por mi minacanta rabisto, kiu volis forŝiri el mia animo ĉiujn patrujajn memoraĵojn. Mi ribelis kontraŭ ĝi.

Pensante pri la stranga konduto de la luno kaj ĝia kaŭzo, mi venis al nur unu konkludo, nome : ke la fremda planedo per sia preterflugo tre rapidigis la kuradon de la luno en ĝia orbito ĉirkaŭ la Tero. Pli kaj pli ĝi leviĝis, maldikiĝis kaj paliĝis, dum ĝi iris renkonte al la suno. Mi demandis al mi pri tio, kion ĝi ŝanĝis sur la Tero. Unue, kompreneble, la tajdoj aliiĝis laŭ tempoj. Tio grave tuŝis al la vojaĝado kaj komerco ĉe apudriveraj urboj. En la tuta navigacia mondo estis konfuzo. Ĉe la dokoj, kajoj, kaj havenoj fariĝis tumulto . . . ŝipoj malfruiĝis, surrokiĝis.

Ĉe la marbordoj ĝi fluigis rapidegajn neatenditajn tajdojn, kiuj forportis ŝipetojn kaj boatetojn, detruante

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 01:52 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

retojn de fiŝistoj. Ĉe la subita malleviĝo de la akvoj, kiom da homoj en boatetoj maren forportiĝis el havenoj kaj riveregoj! Cent neatenditaĵoj okazis! Fariĝis superakvoj kaj malutilo sur la lando . . . domoj, fervojoj k.t.p. detruiĝis . . . .

Eble ĉio ĉi ankoraŭ ne okazis. Eble la luno nur hodiaŭ ŝanĝis sian kutiman konduton, pro preterflugo de la fremda planedo.

Meditante tiel, mi rigardis al la rivero kaj rimarkis, ke la akvo jam komencis altiĝi.

Post ĉirkaŭ tri horoj de kiam la suno leviĝis, la luno atingis sian zeniton. Apenaŭ ni povis ĝin vidi, ĝi estis tiel pala. Pli poste ĝi perdiĝis en la lumo de la suno, kaj la akvoj de la rivero leviĝis, iom post iom dronigante la mallume makulitajn bordojn.

—Ĉu estos superakvoj, aŭ ĉu jam de longe mi malsanis kaj dumtempe la Tero kutimis al la stranga moviĝo luna?—mi min demandis.

—Ĉu tio, kion ĵus faris la luno, estas nur kvazaŭ antaŭludo al granda tragedio? Ĉu la luno alproksimiĝas, aŭ forkuras de la Tero? Se ĝi altiriĝas al ni, kio fine fariĝos? Aliflanke, se ĝi foriras, kio okazos? Ĉu ĝi venas, aŭ ĉu ĝi forlasas nin, ambaŭ estas malbonaj. Kion farus la Tero sen la tajdoj?

Kaj la fremda planedo mem? Ĉu tio, kion mi ĵus vidis, estis ĝi aŭ la luno? Ĉu ĝi jam faris sian volon kontraŭ ni? Ĉu ĝi ankoraŭ alproksimiĝas aŭ jam malaperis?

Mi turnis min al Glaŭko kaj penis klarigi al li miajn pensojn. Tute vane. Li, kontraŭe al tio, kion mi atendis de li, nun ŝajnis gaja, provante ridigi min kaj lernigi sian lingvon. Tio ne kontentigis min; mi pensis, ke li faris ĉion ĉi pro kompato al mi. En mia cerbo svarmis demandoj.

Generated on 2017-01-20 01:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Mi penis memori, ĉu la luno aspektis pli granda aŭ pli eta ol kutime, sed, ho ve! mi tute forgesis rimarki pri tio.

Pasis kelka tempo; la tajdo staris plenalte kaj mi atendis por vidi, ĉu la akvo superfluos la bordojn. Glaŭko proponis al mi fruktojn, tamen mia ekscitiĝo ne permesis al mi manĝi, mi ne povis eĉ kuŝadi kviete. Tien kaj reen mi min movis kaj fine gestis al mia kunulo, ke ni iru al la rivero; mi neniel povis resti senage. Li konsentis, kaj ni ekmarŝis.

Atinginte la riveron mi ĝojis konstati, ke la akvo ne estas pli ol kutime alta. Plua observo vidigis, ho ĝojo! ke kelkaj ŝtonetoj estas malsekaj, alivorte, ke la tajdo malaltiĝas.

—Do nenio eksterordinara okazos pro la tajdoj hodiaŭ.—mi konkludis.

Post plua pripensado, mi fariĝis pli kontenta, parte ĉar Glaŭko estis tiel gaja.

La beleco de la rivero nun frapis min. Cent pentrindaĵoj, por kiuj mi antaŭe estis blinda, kaptis mian atenton. Jen ĉe la kontraŭa bordo enfluis rivereto, jen ore verda arbaro speguliĝis en la akvo kaj jen pli malproksime nestis ruĝa dometo inter du deklivoj.

Pasis ankoraŭ da tempo, kaj ju pli la tajdo elfluis, des pli mi ĝojis, kaj Glaŭko povis daŭrigi sian lecionon. Ĉirkaŭ tagmeze ni supreniris al nia herbaĵa kuŝejo. Mi diras ĉirkaŭ pro tio, ke mi ne havis horloĝon kaj ne sciis, kiel mia kunulo povis nomi la horon, sed estis proksimume la dekdua, ĉar la suno atingis sian zeniton. Dumvoje mi rimarkis, ke sur la kampoj flanke de la rivero ne estas kreskaĵbariloj. El tio mi supozis, ke ĝi estas ŝtata posedaĵo. Vidiĝis fruktarboj, kaj rimarkinde estis, ke sur ĉiu arbo, kiun mi vidis, pendis

Generated on 2017-01-20 01:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

fremdaj por mi fruktoj. Kelkaj birdoj flugis el la arboj, sed mi ne rekonis la specon. Kiam ni atingis nian verdan ripozejon, Glaŭko montris geste al la oriento.

Mi vidis la lunon tuj subironta ! Ĝi estis sendube malpli granda ol kutime.

* * *

En la vespera krepusko ni eliris sur la herbejon, kaj mia kunulo montris al la subirejo de la suno. Tie sur la ruĝiĝinta ĉielo leviĝis por la dua fojo tiutage la luno, sed nun ĝi jam ne estis plenluno, ĝi estis streka, novluno. Malpli granda ĝi estis ol iam antaŭe. Dum ĝi leviĝis, mi pensis pri tio, ke Klajn ie sur la Tero ankaŭ rigardas al ĝi ; li ankaŭ vidis ĝin leviĝanta kaj subiranta ; ke ĝi kunigas nin en la samaj pensoj. Kvankam antaŭ ne longe ĝi ŝajnis rabisto, nun ĝi fariĝis io alia. Kaj el tio mi iel ĉerpis konsolon, tradormante la tutan nokton.

Generated on 2017-01-20 01:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Li estis homo en plej pura senco.
HAMLETO. Akto 1, Sceno 2.

FORPASIS kelkaj tagoj, kaj la luno ne ŝanĝiĝis laŭ grandeco. Ĝiaj moviĝoj ĉirkaŭ la Tero estis tute difinitaj, nome: en unu tago ĝi rondiris trifoje la Teron. Kion ĝi antaŭe faris en unu monato, ĝi nun faris en ĉirkaŭ ok horoj. La akvo en la rivero ne superfluis la bordojn, kaj ĉio ŝajnis al mi tute trankvila. Pri la fremda planedo mi ne ricevis ian scion, tamen sur la ĉielo nokte mi vidis malgrandan lunon, kiu ankaŭ rondflugis nin tre rapide. Ĝia rapideco estis laŭ mia kalkulo proksimume kvarono de tiu de la luno, kaj tre strange estis vidi la du satelitojn transflugantaj la ĉielon, la pli granda rapidege, la malpli granda nur rapide. Mi nun konstatis, ke la luno estas pli eta ol antaŭe, sed kiom, mi ne povis decidi. Nokton post nokto mi ilin observis, pli kaj pli

Generated on 2017-01-20 01:55 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

trankviliĝante pro tio, ke iliaj moviĝoj restas tute regulaj. De kie venis la malgranda luno mi ne povis imagi. Se la Londona sciencisto estis prava en siaj konigoj pri la fremda planedo, dirante ke ĝi estas tre granda, tio malebligus, ke ĝi iam povu fariĝi satelito de la Tero. Do mi supozis, ke ĝi, vizitinte nin, jam de longe forflugis kaj per ia maniero lasis ĉe ni la luneton, eble sian iaman sateliton.

Semajnoj forpasis, kaj, ne povante okupi min per ia alia afero, mi tre rapide lernis la lingvon de mia kunulo. Li ja havis grandan paciencon en la instruado, kiu estis bezona, ĉar ĉiu vorto estis por mi tute fremda. Tio multe mirigis min kaj malfaciligis la lernadon. Aliflanke la gramatiko estis treege simpla, kaj ĉiu vorto havis nur unu signifon kaj skribiĝis fonetike. La skribo por mi ankaŭ estis tute nova. Ĝi iomete similis al ia germana sistemo de stenografio, sed ĝi estis eĉ pli simpla. Ekzemple, se oni dikigis strekon en signo, tio ne aliigis la signifon, kiel okazas en multaj stenografiaj sistemoj. Signoj ĉiam havis unu sencon, ĉu oni skribis ilin super, sur aŭ sub la linio, kio estis tre helpa al la legebleco. Oni povis ĝin facile tiel rapide skribi, kiel oni parolas, ĉar ĉiu streko en la signoj estis aŭ horizontala aŭ kliniĝanta al nur unu direkto, same kiel nia ordinara manskribo. Por skribi, oni uzis birdan plumon kaj ian verdan fluidaĵon. La papero plejparte estis pale verda, kio estis tre agrabla por la okuloj.

Ju pli mi lernis la lingvon, des pli mi fariĝis pli viva; ĉar homo, kiu ne povas komunikiĝi kun sia kunulo estas kvazaŭ senviva. Ju pli mi lertiĝis en la lingvo, des pli mi demandis al Glaŭko pri tio, kio fariĝis kun mi, kie mi estas, kaj kion li intencas fari kun mi. Sed li ĉiam lerte ŝanĝis la temon kaj evitis

Generated on 2017-01-20 01:55 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

respondi ; li faradis tion tiel lerte kaj tiel mildkore, ke mi ne povis koleri. Mi sentis min kompare kun li nur infano en la cerbstrategio. Pro tio li multe interesis min, kaj mi kun ĝojo komencis studi liajn diversajn karaktertrajtojn. Kiel mi jam diris, li estis kvazaŭ greka belulo, tamen li havis pli da forteco kaj vireco, ol vidigis la antikvaj grekaj statuoj. Liaj krispaj haroj estis hele brunaj, same kiel lia barbo. Traigaj okuloj brilis sub hirtaj brovoj. Kiam li parolis, tiam ne volonte li faris gestojn, kaj se la cirkonstancoj en mia lernado devigis lin fari tion, li faris ĝin malrapide kaj trankvile. En lia ĉeesto mi min sentis plialtigita super la ordinaraj homaj malfortecoj.

Unu tagon dum leciono mi malbone lernis ; mi estis forgesema. Fojon post fojo mi ne memoris eĉ simplajn vortojn, kaj mi deziris forlasi la lingvan aferon.

—Ni forlasu la lecionon. Ni eliru.—mi diris kun spirĝemo.

—Kial ?

—Mia cerbo estas laca.

—Vi mem deziras lerni—kun milda tono li diris, —sed via cerbo volas ion alian. Kiu estas la mastro, vi aŭ via cerbo ?

—Mi estas mia cerbo.—mi respondis.

—Tute ne, ĉar vi povas diri al via cerbo, ke ĝi laboru dum tioma tempo, kaj ĝi laboros. Ĝi estas nur ilo por via uzado. Ĝi estas tre bona servanto, sed vi neniam permesu, ke ĝi estru vin.

—Ĉu ĝi neniam laciĝas ?—mi demandis.

—Jes—li daŭrigis—sed ju pli vi laborigas ĝin, des pli bone ĝi laboros por vi ; kaj ju pli vi cedas al ĝi, des pli ĝi estros vin. Se vi cedos al ĝi hodiaŭ, ĝi facile

Generated on 2017-01-20 01:55 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

estros vin morgaŭ kaj post morgaŭ. Ni ne ĉesigu la lecionon. Ni devas nepre sklavigi la korpon, por ke ĝi fine faru ĉion, kion ni volos.

Ni daŭrigis la lecionon.

Kaj, efektive, ŝajnis, ke li jam kelkgrade estris sian korpon ; li ne multe vivis en fizikaj aferoj. Kiam li manĝis, estis nur malmulte kaj nur unu-specan, sengustan frukton. Li trinkis nur akvon. Neniam li koleris aŭ senpaciencigis pro mi.

Malgraŭ sia treege simpla vivmaniero, li alportis al mi ĉiaspecajn fruktojn, kiajn mi neniam antaŭe vidis. Unu speco similis al pomo, tamen ĝi havis en si gusteton jen kariofilan, jen vanilan, jen ion alian. Li klarigis al mi, ke dum longa tempo oni kulturis tiun frukton eksperimente, kaj nun per diversaj teroj kaj ĥemiaĵoj oni povas kreskigi ĝin kun multe da malsimilaj gustoj. Multe da specoj de nuksoj li ankaŭ donis al mi. Ĉiaj nutraĵoj niaj estis nekuiritaj. Ne ekzistis ĉe ni boligado, brogado aŭ kuirado, kaj apenaŭ ia lavado. Ne estis difinitaj tempoj por manĝi : kiam ni malsatis, ni manĝis. Same estis pri la dormado, kiam ni estis lacaj, ni dormis.

Ni mem faris ĉion pri la mastrumado en la domo, kaj tio estis tre malmulte. Niaj hamakoj ne bezonis multe da prizorgo, kaj la ĉambron ni purigis per akvo el tubŝprucigilo ; la akvo forfluis el speciala aparato. Hejtado de banĉambro kaj aliaj ĉambroj fariĝis per tuboj interne de la muroj sukcenaj ; por tio, kiom mi povis kompreni, oni uzis elektron. Lumigado oni faris same ; se klavo tuŝiĝis, la lumo verŝis siajn radiojn el sub tavolo de sukceno ĉe la plafono. Niajn vestojn ni mem purigis, kaj ili estis tiel simplaj, ke tio fariĝis tute facile. Se oni nomas ĉion ĉi asketismo, ĝi

Generated on 2017-01-20 01:55 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

estis asketismo por nia propra pli alta komforto kaj spiriteco.

Glaŭko faris ĉion por agrabligi al mi la tempon. Li lernigis al mi ludon, kiu iom similis la ŝakludon, kaj ni pasigis multajn pluvajn horojn super ĝi. Ni ofte promenis, kaj post iom da tempo la ĉirkaŭaj pejzaĝoj fariĝis tre konataj. Nur unu fojon mi vidis homojn. Ni posttagmeze revenis laŭirante la riveron el longa marŝo. Mi mem estis iom laca, kiam ni atingis la deklivon, sur kiu staris nia loĝejo. Glaŭko supreniris antaŭen sur la vojstrio, kaj mi sekvis revante pri tio, kion pensus Klajn, se li povus vidi nian domon kun ĉiuj ĝiaj mirindaĵoj. Subite Glaŭko interrompis la silenton per longa, laŭta fajfo. Tio por li estis tiel stranga, ke mi tuj ĉirkaŭen rigardis. Mi vidis kelkajn homojn kun korboj transkurantajn la vojeton; ili tuj malaperis kaj mi povis nur ekrimarki, ke ili estas nigruloj. Estis evidente, ke mia kunulo ilin avertis per sia fajfo. Mi nun rimarkis, ke la fruktoj el la arboj estas rikoltitaj.

—Ĉu oni rikoltis la fruktojn, dum ni malproksimen marŝis hodiaŭ?—mi demandis al mia kunulo.

—Jes.

—Vi ne deziris, ke mi tion vidu?

—Ne. Mi ne deziris.

—Kial?

—Unu tagon mi klarigos kial, nun pli bone estas silenti pri tio.

Je tiu respondo mi devis resti kontenta. La sekvantan tagon mi kaj Glaŭko mem rikoltis la reston de la fruktoj.

Tiel pasis semajnoj, sed dum tiu tempo mi ne forgesis mian perditan amikon kaj ofte pensis pri li. Tio estis la ĉefa zorgo, kiu pezis sur mia koro. Mi

Generated on 2017-01-20 01:55 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

demandis al Glaŭko ofte pri lia sorto, sed li lerte ŝanĝis la temon en sia bonhumora maniero. Ĉiufoje kiam mi parolis pri mia antaŭa vivo en Londono, li volonte aŭskultis, kvazaŭ tio interesas lin, tamen li neniam faris eĉ unu demandon. Fine unu tagon li surprizis min, dirante ke mia amiko estas sendanĝera kaj, ke kiam venos la tempo, li konigos al mi lian sorton.

—Kaj kiam venos la tempo?—mi senpacience demandis.

—Kiam vi ellernis la lingvon.—li milde respondis.

Post tiam mi laboradis super ĝi pli fervore ol antaŭe.

Alian tagon responde al miaj demandoj pri liaj intencoj rilate al mi, li diris, ke kiam mi ellernos la lingvon, mi estos tute libera iri, kien ajn mi volos.

Pri kie mi estas, kaj kio fariĝis ĉe la veno de la fremda planedo, mi neniel povis eligi el li.

Generated on 2017-01-20 01:55 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

10

Ĉiu doloro, kiun mi travivis en pasinta vivo,
fariĝas forto, kiun mi havas en la nuna.
EDWARD CARPENTER.

FORPASIS kelkaj semajnoj, kaj la aŭtuno jam komencis ori la tremantajn arojn de maldikaj kvazaŭ fruktopoploj sur la riverbordoj. La grenkampoj fariĝis pale nudaj, kaj la tagoj mallongiĝis.

Glaŭko kaj mi nun interparolis tute flue. Ofte li traktis la postmortan vivon. Li estis tute certa, ke tia vivado ekzistas, kaj instigis min argumenti kun li pri tio. Unue mi kun ĝojo kontraŭparolis lian al mi absurdan ideon pensante, ke mi povus facile refuti ĝin. Tamen mi baldaŭ trovis, ke tio ne estas tiom facila.

—Nenio en la naturo perdiĝas ;—li diris—ĝi nur ŝanĝiĝas. Sekve, ĉu ne estus absurde, se homa animo pliperfektiĝante, plialtiĝante kaj plipotenciĝante fine detruiĝos ?

—La animo dependas de la cerbo.—mi respondis.

—Ne, tute ne. Mi penos pruvi tion al vi. Kiam oni hipnotigas iun, ties korpo, koro kaj sekve cerbo nur duone vivas, tamen la animo iomete senkatenigita el la korpaj zorgoj, fariĝas eĉ pli aktiva ol antaŭe.

Generated on 2017-01-20 01:55 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Ĝi povas tiam fari agojn kaj doni sciigojn al la cerbo, kiujn ĝi ne povis en sia normala stato. Ekzemple, hipnotigito povas legi en libro, kies kovrilo sola estas videbla. Por hipnotigito, spaco iagrade ne ekzistas: tiu povas ricevi sciigojn el malproksimaj landoj. Multajn pluajn mirindaĵojn povas fari la animo, kiam la korpo hipnotiĝas. La animo ankaŭ alimaniere laboras sen la korpo. Mi konas multajn homojn, kiuj povas forlasi sian korpon, dum ĝi dormas, tiamaniere akirante multe da scio, same kiel hipnotigito; sed en la lasta okazo miaj amikoj *memoras*. Cetere ja ekzistas multe da fortoj kaj misteraj potencoj, kiujn klarigas la okultisto, sed kiujn vi materialistoj ne povas lumigi.

—Tute vere,—mi intermetis—sed la sciencistoj estas reĝoj de la intelekta mondo, kaj kelkaj el ili opinias, ke ne ekzistas posttomba vivo.

—Jes,—li konsentis—la sciencistoj estas intelektaj reĝoj, same kiel la sanktuloj estas spiritecaj reĝoj; tamen al ambaŭ povas manki simpla scio, kiun havas la ordinara homo.

—Kiel tio povus okazi?—mi mire demandis.

—Ĝuste pro tio, ke en antaŭaj vivoj ili ne laboris por akiri speciale tian simplan scion. Dum multaj vivoj la sanktulo kaj sciencisto progresadis laŭ sia unu linio de scio. Ili fariĝis pli altaj ol la ordinara homo, sed tio ne sekvigas, ke ili estas pli lernintaj en ia speciala afero, pri kiu ili neniam okupis sin. Tiu speciala afero estas la reenkorpiĝo.

—Do vi kredas, ke la surtera reenkarniĝo estas fakto en la naturo?—mi diris.

—Certe, la surplaneda reenkorpiĝo estas fakto. Se ekzistas reganta Dio, Li nepre devas esti justeco mem, ĉu ne?

—Jes.

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Do kiu filozofio klarigas la justecon de Dio, krom tiu, kiu entenas reenkorpiĝon kiel sian ĉefan tezon ?

Mi silentis, dum li reparolis.

—La reenkarniĝo vivon post vivo klarigas al ni, kial homo naskiĝas kriplulo, kial naskiĝas homo riĉa aŭ malriĉa, kaj kial homo naskiĝas lerta. Ĝi komprenigas al ni kial, spite niaj nunaj bonaj agoj, venas malfeliĉoj kaj akcidentoj. El la kripleco la kriplulo lernas lecionon. Homo estas lerta, ĉar li laboris por akiri klerecon en pasintaj vivoj ; el tio li ankaŭ lernas lecionon. El la riĉeco aŭ malriĉeco homo same eltiras gravan scion. Ĉiu vivo estas kvazaŭ unu tago en infana lernejo, kaj por ĉiu tago estas difinita leciono. El malfeliĉoj kaj akcidentoj ni ĉerpas grandajn lecionojn, kvankam en la nuna tempo, ni ne povas vidi la kaŭzon nek eĉ la lecionon. Tamen venos tago, en kiu ni komprenos ĉiujn kaŭzojn kaj efikojn.

Nun mi memoris, kion diris la sciencisto en Londono : "El du fratoj unu fariĝas bravulo, la alia fariĝas kanajlo ; la scienco ne povas tion klarigi."

—Cetere—Glaŭko redaŭrigis—ĉu vi opinias, ke unu mallonga vivo estas sufiĉe da tempo, por ke ni fariĝu perfektaj por eniri la ĉielon ?

—Eble ne estos ĉielo.—mi diris—Kiel utilas al la homo liaj pasintaj vivoj, se li ne memoras ilin ?

—Jen bonan demandon vi faris.—kaj la okuloj de mia kunulo bonkore brilis. —Ĉu vi povas skribi ?

—Jes.

—Ĉu vi memoras ĝuste, sen perdo de ia detalo, pri ĉiu streketo, kiun vi faris, pri ĉiu leciono, kiun oni donis al vi, pri ĉiu eraro, kiun vi faris ?

—Ne, tute ne.

—Tamen vi povas skribi. Same estas pri viaj pasintaj vivoj ; kvankam vi ilin ne memoras, tamen vi

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

havas la spertojn, fruktojn el ili; vi havas alivorte konsciencon.

Mi enpensiĝis.

—Pensu, ĉu ne estus iom ĝene memori ĉion, kio fariĝis en mil vivoj?

—Kelkfoje eĉ unu tago sufiĉas.—mi ridis.

—Reenkorpiĝo donas al filozofio regantan justecon. —li finis.

—Do vi opinias, ke mi vivis iam antaŭe sur la Tero?

Mi serioze rigardis lin.

—Jes, kaj tio baldaŭ pruviĝos eĉ al vi.

—Jen io stranga, mistera! mi pensis.

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Simpleco estas beleco

GODFREY BLOUNT

Ni atribuas belecon al tio, kio estas simpla, kio havas neniom da senbezonaj ecoj, kio ĝuste taŭgas. Beleco apogas sin al neceso.

EMERSON.

UNU tagon Glaŭko demandis al mi, ĉu mi scias, ke en la lastaj monatoj mi treege ŝanĝiĝis.

—Mi devas averti vin, ke kiam vi vidos vian reflektaĵon, ĝi multe surprizos vin pro la aliiĝo. Vi ŝanĝiĝis belen.

Tuj mi memoris, ke depost mia vekiĝo en la stranga domo, neniam mi vidis ian reflektilon. Tio neniam estis bezona, ĉar Glaŭko mem tondis al mi la barbon kaj harojn. En la banĉambro la akvo ĉiam estadis maltrankvila pro la granda fontano, kiu ŝaŭmige sin ĵetis el alte ĉemura kranego, kaj ne troviĝis tie spegulo.

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Donu al mi reflektilon.—mi diris kun stranga sento ĉe la koro.

—En la banĉambro la fontano jam ne ŝprucas, sekve la banakvo estas trankvila.—li respondis.

Mi kure rapidis tien kaj kliniĝis super la reflekta akvo. Belan, kvazaŭ grekan viron rigardantan supren mi vidis. Mi movis la manon; li faris same. Mi svingis ambaŭ brakojn; li faris same. Mi genuis, kaj la belforma vizaĝo tuj leviĝis renkonte al mi.

—Ho dioj!—mi diris—ĉu tio estas mi, aŭ ĉu ne estas sorĉarto de Glaŭko?—kaj samtempe la enakvaj lipoj moviĝis.

—Tio ne estas mi?—mi skuis la kapon; la figuro faris same.

Dum iom da tempo mia cerbo ne racie funkciis, mi nur sciis, ke mi faras ĉiaspecajn gestojn super la akvo, kaj eĉ provis kapti la subakvan manon. Poste, fulme venis al mi la penso:—Ĉu Klajn rekonos min? —Ne, tute ne.—kvazaŭ respondis ia mistera voĉo. Ĉe tio mi malĝojis, sed revidante la reflektaĵon kaj pensante, ke mi ja povos pruvi mian identecon, mi fariĝis gaja.

Kaj nun la du pensoj komencis en mia kapo batalon. Jen unu ekvenkis kaj mi malĝojis; jen la dua estris kaj gajigis min . . . . . Subite mi sentis manon ĉe la ŝultro kaj aŭdiĝis la voĉo de Glaŭko. —Ne restu ĉi tie dum la tuta tago, venu eksteren kun mi. Ni ne pensu pri via ŝanĝiĝo; vi nepre devos lerni regi vian pensadon; jen bona okazo, en kiu vi povas ekzerci vin.—kaj li forkondukis min. Pli poste en la tago, pripensante mian aliiĝon kaj kiel strange estis, ke mi ne eltrovis tion pli frue, ŝajnis, ke jen perdiĝis plua memoraĵo el la pasinteco.

—Eĉ mia malnova korpo forvelkis; ĉu mia malnova menso ankaŭ eksekvos?—mi meditis.

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

De post tiu tago pendis en mia ĉambro spegulo. —Jen vi povos satrigardadi.—diris Glaŭko donante ĝin al mi.

Kaj efektive en la unuaj tagoj mi estis kvazaŭ ia flirtema knabino kun sia spegulo.

* * *

Pensante pri tiu tempo mi multe miras pro tio, ke mi ne pli enuis. Ĝi estis tiom malsimila al tio, kion mi kutimis en Londono. Sendube la kaŭzo kuŝis en tio, ke mia kunulo estis reĝa gastiganto donante siajn tagojn por plaĉi nur al mi. Jen li starigis novan statueton en la niĉo, jen li instruis novan tabloludon, kaj jen li rakontis romanojn, en kiuj la reenkorpiĝo estas ĉefa temo. Ja lerta, alloga rakontanto li estis, kaptante mian tutan atenton dum multaj horoj. Kvankam la romanoj estis tre ekscitaj kaj interesaj, tamen ili temis plejparte pri la intelekta mondo. En ili ne fariĝis mortigoj, bataloj kaj tiaspecaj, kiajn ni en Londono tiom ofte legis. La aventuroj estis kvazaŭ animaj anstataŭ korpaj, kaj rememorigis al mi la verkojn de kelkaj lastatempaj dramistoj de la Ibsen'a skolo.

Nova statueto en la niĉo estis ĉiam por mi grava afero. Tute prave faris Glaŭko donante per unu fojo nur unu artobjekton al mia ĉambro. Tiamaniere mi povis studi ĝin, koniĝi kun ĝi, kaj plene ensorbi ĝiajn belecojn sen intermeto de io alia. Kun ĉiu tago mi trovis novajn belecojn, kiujn tre certe mi ne trovus, se la ĉambro estus plena de artaĵoj, kiel estis kutime en Londono. Pruviĝis al mi, ke simpleco estas beleco.

Unu-du-foje anstataŭ statueto, pentraĵo lokiĝis ĉe la niĉo, kaj same estis pri ĝi, ke ĝi bezonis kelktagan konon kaj nudan ĉambron, antaŭ ol malkaŝi siajn belecojn.

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

La ĉambro de Glaŭko similis la mian, krom tio, ke ĝi estis violkolora. Ekzistis flava ĉambro, en kiu ni ofte studis ; mia kunulo diris, ke ĝi estas tre bona por instigi la intelekton ; kaj strange estis, ke mi trovis ĝin tia. Tie ni estis en unu tago neforgesebla por mi, kiam Glaŭko donis al mi la plej grandan mirindaĵon, kiun mi iam en la vivo ricevis. Li komencis instrui al mi pri nia suna sistemo, kaj por tion fari alportis kartonojn, similajn al tiuj, kiujn uzis la sciencisto en Londono. Mi ĝojis vidi ilin, pensante, ke jen fine estas kvazaŭ ligiloj kun mia pasinteco. Tamen tiom multe povas trompi ŝajno, ke anstataŭ kunigiloj, ili estis plej grandaj disigiloj. Tie sur la kartonoj desegniĝis la suno, kaj ĉirkaŭe vidiĝis la orbitoj planedaj. Mia instruanto komencis klarigi la ĉirkaŭsunan orbiton de Merkuro, Venuso kaj Tero. Mi bone komprenis kaj ne interrompis.

Montrante per la fingro la planedon, kiun mi nomis Marso, li daŭrigis :

—Jen ni venas al la planedo, sur kiu ni nun vivas.

—Pardonu,—mi intermetis—vi ĵus traktis nian globon.

—Ne. Ni ne vivas sur tiu globo ; ni vivas sur ĉi tiu.—kaj li remontris al Marso.

Estus tre strange, se Glaŭko farus eraron, mi pensis. Mi atente rigardis lin.

—Mi ne eraras, jen Merkuro, Venuso, Tero kaj nia Marso.

Ĉe liaj lastaj vortoj al mia koro kuris frosto . . . . tima sento regis min.

—Ne timu,—li diris—mi zorgos pri vi.

—Pruvu tion, kion vi ĵus asertis.—mi eksplodis.

—Unue, la stranga domo, en kiu ni loĝas.

—Pluen.

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Due, la nekonataj kreskaĵoj, fruktoj kaj mangaĵoj.

—Pli.

Trie, la lingvo, skribo, k.t.p.

—Ankoraŭ pli.

—Kvare, la du satelitoj, pri kiuj vi Teranoj tre certe sciis.

—Tute vere.—mi senspire flustris. Sed kiel mi renkontos Klajn ?

—Li ankaŭ estas ĉi tie.

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Sur la vojo de virto estas vivo, kaj ĝi estas ebenigita kontraŭ morto.

La Sentencoj de Salamono, Ĉ. XII.

Kiu estas sur la Vojo, ekzistas ne por si mem, sed por aliaj; li forgesis sin mem, por servi al ili.

Ĉe la Piedoj de la Majstro.

Mi predikas pri la filozofia homo; tiu, kiu penas per meditado serĉi la internan volon de la mondo, per elpensado serĉi rimedojn por plenumi tiun volon, kaj en agado fari tiun volon per la tiumaniere eltrovitaj rimedoj.

G. Bernard Shaw.

ANTAŬ duonjaro mi pensus, ke tiu fantazias, kiu diris, ke mi, nesciante kie mi estas, povus kelkmonate vivi sur Marso. Tamen per stranga renkontiĝo de cirkonstancoj tio fariĝis. Mi tiel nesciante vivis, kaj mi eĉ lernis ian Marsan lingvon ankoraŭ neorientinte min. Pro du kaŭzoj mi ne eltrovis, kie mi estas, nome: la veno de fremda planedo, kaj la lerteco de mia zorganto. Eble estis pli bone tiel. Glaŭko zorge pretigis min por tiu mirindaĵo, kaj sen tia longa preparado eble la skuo de surprizo frenezigus min.

Jen nun klariĝis multo, kiun antaŭe mi ne povis kompreni: unue tiu stranga malpezeco, kiun mi sentis ĉe mia unua vekiĝo en la blua ĉambro. Kiel oni scias, Marso estas malpli granda ol la Tero, sekve ĝia altireco aŭ pezoforto estas ankaŭ malpli granda; alivorte, unu Tera funto pezas nur duonfunton sur Marso; oni povas salti duoblan alton, k.t.p.

Jen ankaŭ la pruvo de la doktrino pri reenkorpiĝo, kiun certigis Glaŭko; ĉar sendube fizika korpo ne povus transflugi la senaeran spacon inter du planedoj.

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Jes, por mi la reenkorpiĝo jam fariĝis fakto, se mi ne sonĝis, sed estis ankoraŭ multe pri ĝi, kiun mi ne komprenis. Mi baldaŭ parolis al mia instruanto pri tio.

—Estas fakto, ke mi reenkorpiĝis sur Marso, ĉu ne?—mi diris.

—Jes, estas vere, ke via animo eniris jam vivantan Marsan korpon, lasante la malnovan mortintan sur la Tero.

—Ĉu tio estas eksterordinara?

—Treege. Por ke tio fariĝu bezoniĝas tri kondiĉoj, nome: ke la Tero kaj Marso alproksimiĝu, ke ia animo forte deziru flugi al Marso, kaj ke ties fizika Tera korpo detruiĝu.

Ĉu tiuj kondiĉoj fariĝis?—mi demandis.

—Evidente, ĉar vi estas ĉi tie.—li ridis.

—Ĉu la Tero kaj Marso restis pli proksime, post kiam la fremda planedo forlasis ilin?

—Ne. Ĉe veno de la planedo ili iom alflugis renkonte; ĉe ĝia foriro ili rerondiradis sian antaŭan orbiton.

—Vi diras, ke mi venis al Marso kaj okupis jam vivan korpon. Kio fariĝis kun la animo, kiu antaŭe vivigis ĉi tiun korpon?—kaj mi geste montris mian propran grekan figuron.

—Tio bezonas klarigojn: aŭskultu.—komencis Glaŭko.

—Vi sciu, ke multaj el la Marsanoj alten evoluis. Vivon post vivo ili dediĉis sin al la vojo al saĝeca kaj morala perfektiĝo. Sur tiu vojo al perfektiĝo ekzistas stadio, en kiu oni fariĝas klarvidulo, povante vidi senkorpajn animojn. Ekzistas ankaŭ malalta speco de klarviduleco ĉe sovaĝuloj, sed ni nun ne traktu tion.

Generated on 2017-01-20 01:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Do, kiam vi senkorpe venis al Marso, ni klarviduloj vidis vin. Vi tute ne estis preta por la posttomba vivo; ni kompatis vin, sed ne pro tio ni reenkarnigis vin. La animo, kiu antaŭe okupis vian nunan korpon, estas alte progresinta kaj povis ofte memvole, konscie forlasi sian korpon. Pro kaŭzoj, kiujn vi unu tagon komprenos, li konsentis forlasi sian korpon, cedante ĝin al vi. Vi mem vivigas ĝin. Ĉu vi komprenas?

—Tute; sed, se li iam deziros reenkorpiĝi, ĉu mi devos kvazaŭ morti kaj cedi ĝin al li?

—Li promesas al vi, ke vi povos okupi ĝin ĝis vi estos plenaĝa kaj sata de vivo. Ĉu tio kontentigas vin?

—Mi ne povus peti pli. Kaj Klajn . . . . ?

—Same okazis pri li.

—Kion vi nun intencas fari kun mi?

—La afero ne estas tia. Vi de nun estos tute libera iri sur ĉi tiu globo, kien ajn vi deziros, kaj se vi akceptos min kiel vian gvidanton, mi ĝojos konduki kaj gastigi vin klarigante ĉion. Ĉu vi akceptas?

—Kompreneble. Vi estas tre bona por mi.—mi ĝoje respondis.

Poste pripensante tion, kion li diris pri la saĝeca vojo, mi reparolis lin.

—Tiuj homoj, kiuj dediĉis sin al la saĝeca vojo al perfektiĝo; ĉu ili sur Marso estas multenombraj? Kiaspecan perfektecon ili atingis? Parolu pri ili.

Tiuj miaj vortoj videble plaĉis al Glaŭko pli ol io alia, kiun mi iam diris al li. Li sternis la kusenojn tiel, ke ni ripozis vizaĝon kontraŭ vizaĝo, kaj liaj bluaj okuloj plenaj de paco kaj mildo povis teni min per sia mistera povo. La dolĉa ritmo de lia voĉo elvokis en mi strangajn novajn sentojn, dum li parolis:

—Jes, Pri Ili ni pensu. Ĉu Ili sur Marso estas

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

multenombraj ? Ho ve ! Ili ne estas multenombraj ; tamen proporcie al la Teranoj, kiuj dediĉis sin, Ili estas pli multenombraj. Ekzistas sur Marso pli da progresintaj homoj.

Kian perfektecon Ili atingis ? Kiel ni povas juĝi pri tio ; ni kun nia limeco ? Iomete mi povas kompreni kaj tion mi provos eldiri.

Ili progresis tiom, ke la reenkorpiĝo por Ili ne estas deviga ; tamen multaj el Ili reenkorpiĝis, ĉar per tio Ili povas helpi al la mondo en speciala maniero. Ili ĉiuj zorgas pri la evoluado de la planedoj, ĉu Ili reenkarniĝas aŭ ne. La korpoj, kiujn Ili vivigas ja fariĝas perfektaj, ĉar Ili vivas laŭ tute higiena maniero kaj antaŭ ĉio, Ili neniam sin turmentas pense pri io. Kvankam Ili estas la plej okupataj homoj sur la tuta vasta globo, tamen Ili estas pli silentaj, ol la ordinara homo, kaj neniam parolas senmotive. Se Ili parolas, tio estas por helpi, kuraĝigi aŭ averti. Bonhumoraj estas Ili kaj ĉiam mildkoraj ; en ilia ĉeesto oni neniam timas, oni sentas sin pli altigita. Liberaj fariĝis Ili el ĉia homa malforteco ; ilia intelekto estras iliajn instinktojn, pasiojn kaj emociojn, kaj ilia volo regas super ĉiuj iliaj kapabloj. Ili estas tiel spiritecaj kiel la sanktuloj kaj multe pli kleraj ol la sciencistoj. Ili sendas telepatie pensojn kaj ideojn al ŝtatistoj, filozofoj, artistoj, elpensistoj kaj la fondantoj de religioj, tamen oni povas loĝi kun Ili en la sama domo kaj ne rekoni Ilin kiel superhomojn. Nur la grandanimo konas la grandanimon. Ili estas tute neegoistaj kaj forlasis ĉian deziron al la komforto kaj korpaj ĝuoj, laborante por la evoluado de la mondo. Ili komunikiĝas unu kun alia en la pli altaj spiritaj kaj intelektaj mondoj.

Lia voĉo plena de admiro mallaŭtiĝis, dum li demandis :

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 01:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

—Ĉu vi havas pli altan idealon pri perfekteco ?

—Ĉu Ili havas lernantojn ?—estis mia sola respondo.

Jes, sed senutile estas serĉi Ilin, se vi ne estas preta. Ili ĉiam scias, kiam homo fariĝis sufiĉe altruista por paŝi la vojon, kaj tiam Ili helpas kaj instruas. Ilia voĉo ĉiam mallaŭte kantas en la mondo, sed nur la memforgesuloj povas aŭdi ĝin. Ĝi kantas al tiuj, kiuj helpas al la evoluado. Pri ĉiu idealo ĝi kantas.

Generated on 2017-01-20 01:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Tiel longe, kiam mi povas imagi ion pli bonan ol min mem, mi ne povas trankviliĝi, se mi ne penadas efektivigi ĝin aŭ faciligi al ĝi la vojon. Tio estas la leĝo de mia vivo. Tio estas la moviĝado en mi de daŭra altcelado de "La Vivo" al pli altaj organizaĵoj, pli vasta, profunda, intensa memkonscio kaj klara memkompreno.

G. B. SHAW.

MI stariĝis, iris al la fenestro kaj alrigardis al la neĝe blankaj suproj de la montaro. Mi pensis pri mia dormĉambra fenestro en Londono. El tiu fenestro mi vidis ĉion nigre abomena; mi nun vidis blankajn suprojn kaj ĉion bela. Kia kontrasto!! Ĉu la lando, urboj kaj homoj, kiujn mi estas vizitonta, min impresos same kontraste?

Mi turniĝis kaj reiris al Glaŭko.

—Diru al mi; ĉu sovaĝuloj ne ekzistas sur Marso?

—Jes, ekzistas sur nia globo neprogresintaj homoj . . . ni nomas ilin ne "sovaĝuloj," sed "pli junaj

Generated on 2017-01-20 01:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

fratoj" . . . ili estas junaj animoj kaj ne longe evoluis el la besta regno. Kiel ili vivas, kiel ni traktas ilin k.t.p. mi pli poste klarigos, kiam ni ilin vizitos. Sed pli bone ni agos, mi pensas, se ni unue aliros al la plej progresinta urbo, kaj poste de tie ni povos vojaĝi al aliaj partoj de nia globo. Ĉar tiu urbo estas tre proksime, tio faciligos la aferon. Ĉu vi konsentas ?

—Kompreneble ;—mi respondis kun ĝojo,—kiel ni vojaĝos tien ?

—Ni iros veturile, ĉar la vetero estas malbela. Mi supozas, ke nia Marsa vetero estas pli pluva ol via Tera ; ni ĵus travivis la pli belan parton de la jaro.—apologie diris Glaŭko.

—Do—mi diris kun miro—malbela vetero kaj sovaĝuloj ekzistas ĉe vi ? Mi estas tre scivola por vidi, kion vi faras pro ili.

—Nun venu ; ni estas pretaj.—li diris.

—Kio ?

—La veturilo atendas.

—Sed ĉu ni ne bezonos specialajn vestojn konvenajn al la diversaj moroj kaj ceremonioj ? Ĉu ne ekzistas ĉe vi modoj ?—mi demandis.

—Venu en la veturilon kaj mi poste respondos.—li diris, kondukante min eksteren.

Ĉe la pordo atendis nin lukse simpla aŭtomobilo malsimila al ĉiu, kiun mi antaŭe vidis. Ĝi tuj frapis min per ia eksterordinara simileco al la senangulaj ĉambroj. Nenie troviĝis anguloj, kaj ĉio estis farita el ia malpeza metalo. Enirinte ni trovis du junulojn, kaj tre baldaŭ evidentiĝis, ke ili veturigos nian luksan kaleŝon per klavaro ĉe la antaŭaĵo. Ni kuŝigis nin sur kusenojn elrigardante el la fenestroj kune kun la junuloj. Ne troviĝis ekstere sidlokoj.

Glaŭko prezentis min per la vorto "Gillett" al la

Generated on 2017-01-20 01:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

novekonatoj ; ili nomiĝis Ionol kaj Mitsel. Sur Marso oni havas nur unu simplan nomon kaj neniam uzas la antaŭnomojn "S-ro. S-rino" kaj tiaspecajn vortojn. Ni salutis unu la alian per mangesto, sed ne manpremis, kiel kutime en Britujo. La du junuloj estis vestitaj same kiel Glaŭko kaj mi, tio estas, per simpla robo kun larĝaj manikoj. Sandalojn ili surhavis, sed ne portis ĉapelon.

Mitsel, kontraŭe al sia kunulo, estis blonda kaj tre altkreska. Pli aĝa li estis, ol Ionol, havante, mi supozis, dudek jarojn. Ĝojajn ridemajn trajtojn havis Ionol ; ambaŭ estis grektipaj, kaj tia beleco sur Marso jam ne mirigis min.

—Jen mia amiko memoras sian antaŭan vivon.—diris Glaŭko.

—Kiom el ĝi vi memoras ?—demandis Ionol.

—Ĉion,—mi respondis—tio estas, ĉion, kion Terano kutime memoras el sia unu vivo.

—Ja estas mirinde. Kelkaj Marsanoj memoras iomete da siaj antaŭaj vivoj travivitaj sur via planedo, sed nur malmultaj. Mi estas tre scivola aŭdi pri viaj pasintaj travivaĵoj ; ĉu vi promesos iam rakonti ilin al mi ?—kaj la malhele brunaj okuloj de Ionol brilis.

—Plezure.—mi respondis.

—Nia amiko Gillett demandis al mi, ĉu ekzistas ĉe ni modoj.—nun intermiksis sin Glaŭko—Ionol veturigos, dum ni penos klarigi la aferon.

—Sur Marso ĉiu homo vestas sin tute laŭ sia bontrovo.—diris Mitsel.

—Sed ĉu la sinjorinoj ne imitas unu la alian, vestante sin per modaj ornamoj, koloroj k.t.p. ?

—Nur la junaj fratoj ĉi tie faras tion.—li klarigis.

—Tamen—mi daŭrigis por paroligi lin—vi devas konfesi, ke tiuj modoj donas multe da laboro al homoj,

Generated on 2017-01-20 01:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

tiuj modoj naskas metiojn, tiuj modoj estas tre bonaj por la komerco, ĉu ne ?

—Ili certe povus doni laboron al homoj, sed tiel same iam faris la alkoholo. Ĝi donis laboron al multaj homoj, al mastroj de drinkejoj kun iliaj helpantoj, al bierfaristoj, al policanoj, al kuracistoj k.c. La alkoholo plenigis la frenezulejojn, malsanulejojn kaj malliberejojn, tiamaniere donante multe da laboro al homoj. Ĉu tio estis bona por la socio ? Same, ĉiufoje kiam oni laborigas homon por produkti diamanton aŭ ion similan, alia homo perdis ŝancon por fari ion utilan. Kiam oni elspezis multe da mono pro festa manĝo, ĉe la fino nenio restis ; aliflanke, se oni elspezis la monon konstruante domojn aŭ fruktkampojn, tiam io tre utila fariĝis. Ĉia laboro pro modoj estis malŝparo al la socio. Danke al simpleco, ni jam de cent jaroj forigis ĝin el la pli granda parto de Marso.

—Mi konsentas,—mi respondis—kaj sur la Tero, kiam mi forlasis ĝin, unu-du homoj en mil komencis tiel paroli.

Nun multe pluvis, kaj ne povante vidi ion en la ĉirkaŭaĵoj mi petis, ke Glaŭko klarigu pri la diversaj landoj kaj registaroj sur Marso.

—Antaŭ centkelke da jaroj—li komencis—ekzistis sur Marso apartaj armeoj, kiujn posedis la diversaj nacioj. Privataj firmoj fabrikis batalilojn kaj vendis ilin al ĉia nacio, ĉu fremda aŭ ne, kiu pagis pro ili ; kaj strange estis, ke tiuj firmoj gajnis pli grandan profiton, ol aliaj firmoj, kiuj produktis ion nutran por la socio. Sur la globo estis multaj baroj kontraŭ la internacieco, nome : mankoj de mondlingvo, mondskribo, monda monsistemo k.t.p. Nacioj ne povis interkompreniĝi kaj timis unu la alian. Ofte okazis militoj, kaj sekve el tio, granda perdo al la venkinto,

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 01:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

same al la venkito. Pli kaj pli grandiĝis la armeoj kaj militŝiparoj.

Post kelkaj dekjaroj, internacia lingvo elpensiĝis kaj uziĝis. Nacioj pli kaj pli interrilatiĝis, kaj okazis multe da internaciaj kongresoj. La baroj inter landoj komencis disfali.

En tiu tempo ofte okazis, ke la privataj firmoj, kiuj fabrikis batalilojn, ankaŭ incitis unu nacion kontraŭ alia per lertaj artikoloj en la tagaj gazetoj. Homoj en tiuj firmoj posedis akciojn en la gazetaj kompanioj, kaj kelkaj tiuj firmoj, nekonate de la publiko, eĉ posedis tutan gazeton. Ili incitis la homon al batalado, samtempe vendante ĉie en la mondo batalilojn. Fine decidis nacioj mem fabriki batalilojn, sed por tion fari, ili devis pagi grandan sumon de mono al la firmoj, aĉetante la maŝinaron, maŝinejon k.t.p. Tio pensigis la homojn.

—Kia multekosta afero estas la milito!—ili diris.

Malgrandaj nacioj vidante, ke ili tute ne povas konkuri kontraŭ la pli grandaj laŭ sia armeo, rifuzis plu havi ian soldataron. Kontraŭe al tio, kion oni tiam supozis, ili restis tute sendependaj; la pli grandaj nacioj ne atakis ilin, eble precipe pro tio, ke ili ne povis interkonsenti inter si pri la divido de la venkota lando. Tre prosperis la nacietoj, kiuj ne plu havis armeojn, kaj poste pli grandaj nacioj fariĝis ĵaluzaj, sekvis ilin forigante sian militŝiparon. Kun la disvastiĝo de internacia lingvo venis nova interkompreno, kaj fine kelkaj grandaj nacioj organizis konferencon, kiu decidis, ke estas dezirinde, ke ĉiu nacia armeo kaj militŝiparo ne plu ekzistu, ke fondiĝu nur internacia kvazaŭ polica militistaro por restigadi ordon kaj justecon sur la globo. Samtempe fariĝis mondfederacio, en kiu ĉiuj nacioj sendis siajn deputitojn

Generated on 2017-01-20 01:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

al mondparlamento por regi pri difinitaj internaciaj aferoj.

Antaŭ ol ĉio ĉi okazis, en la diversaj nacioj estis tio, kion oni nomis demokratiaj parlamentoj, por kiuj ĉiu homo povis voĉdoni por deputito. Ekzemple, homoj en la ministaj regionoj sendis siajn deputitojn, kiuj regis en la parlamento pri ĉia afero, ĉu pri internacia, ĉu pri eduka, ĉu pri kampara, ĉu pri fervoja, k.t.p. Same la homoj en la kamparo elektis siajn deputitojn, kiuj ankaŭ helpis fari leĝojn por ĉia afero, ĉu ĝi bezonis tre specialan scion kaj sperton aŭ ne. Unu homo havis unu voĉon en ĉiu elektado. La sciencisto havis unu voĉon, same kiel nescia kamparano. En malmulte da landoj oni modifis tiun sistemon ; oni donis plimulte da voĉoj al riĉaj aŭ profesiaj homoj, neatentante ĉu ili estas morale saĝaj aŭ ne. En unu-du landoj oni voĉdonis senpere pri ia demando aŭ leĝo, kaj ili nomis tiun sistemon "referendumo."

—Ni ĉiuj estas egalaj.—oni sur la tuta globo predikis. Sed baldaŭ ili trovis, ke ili ne estas egalaj. La doktrino de reenkorpiĝo instruis al ili la malon, kaj cetere, sen tio, estis banale evidente al ĉiuj.

—Ĉu ne estas absurde, ke deputito de kamparanoj faras leĝojn por ni urbanoj ?—diris la urbloĝantoj.

—Ĉu ne estas absurde, ke deputitoj de ministoj faras leĝojn por ni kamparanoj ?—diris la terkulturistoj.

Same grumblis fabrikistoj, maŝinistoj kaj ĉiuj metiistaroj. Homoj komencis pensi, ke registaro devus ekzisti nur por la bono de la regatoj ; sekve el tio ĝi devus esti organizita saĝeco uzata por la bono de la socio, ke bona regado ne venas el la voĉoj de la plimulto, ke la plimulto ne povas klere voĉdoni pri treege malsimplaj sociaj demandoj, ke regado de nacio

Generated on 2017-01-20 01:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

estas la plej malfacila tasko en la mondo, ke spite ĉio ĉi oni donas al la deputitoj de la plimulto la direktilon de la ŝtato, ke ĉio ĉi ne estas bona, k.t.p.

La historio pri tiu tempo estas malsimpla, longa, kaj bezonus, ke mi rakontu multajn, tedajn por vi, detalojn. Ekonomiaj kondiĉoj, moroj kaj vivmanieroj ŝanĝiĝis. Oni sociigis la landon, produktilojn, k.t.p. Ĉion ĉi mi al vi klarigos alian tagon. Fine el la multa diskutado, verkado, polemikado kaj eksperimentado naskiĝis nova sistemo de balotado kaj regado. Tiu sistemo, kiu nun iomete diference funkcias sur la tuta globo, estis jena :

En ĉiu vilaĝo kaj urbkvartalo homoj grupiĝis por elekti el si la plej saĝajn, por ke tiuj regu kaj mastrumadu la aferojn, kiuj intime tuŝis al tiu vilaĝo. La homoj voĉdonis pri la malgrandaj aferoj en siaj ĉirkaŭaĵoj, kiujn ili komprenis, elektante vilaĝan konsilantaron. Same fariĝis pri kvartaloj de urboj. Tiuj konsilantaroj grupiĝis kaj elektis el si la plej lertajn, spertajn kaj moralajn saĝulojn por reprezenti ilin pri tiuj aferoj, kiuj tuŝis al ili en pli granda regiono. Ĉi tiuj lastaj grupoj de saĝuloj ankaŭ elektis deputitojn por reprezenti ilin en parlamenteto de pli granda parto de la lando. Tiu parlamenteto siavice sendis deputitojn al parlamento, k.t.p. ĝis fine por reprezenti la nacion oni havis dek el la plej saĝaj homoj en la tuta lando.

El la dekoj elektiĝis unu-du deputitoj por la mondkonferencoj, kiuj regis pri internaciaj aferoj. Tiel en la fino fariĝis mondfederacio kaj nova sistemo de elektado, demokrata en unu senco kaj aristokrata en alia. Ĝi nepre devis veni ĉar ĝi estis pli racia, ol la antikva sistemo. Naciajn aferojn devas gvidi nur la saĝuloj.

Generated on 2017-01-20 01:58 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

En tiu nova sistemo homo ofte trapasas tra multaj el la konsilantaroj, komencante per la vilaĝa kaj finante en unu grava ŝtato. En kelkaj landoj la trapasado estas deviga. Ju pli saĝa, ju pli morala kaj sperta fariĝas homo, des pli da potenco tiu havas. Sed tiun potencon oni ne povas uzi por sia propra profito. En la pli altaj konsilantaroj estis devige, ke homo ne edziĝu, ke li vivu en tute simpla maniero per nur malgranda rento. Estis tiam tre necese, ke homo ne havu edzinon aŭ posedaĵon, ĉar tio kompreneble malebligas, ke li estu tute libera por dediĉi sin al la servo al la socio. Posedaĵoj iaspecaj inklinas tenti homon al leĝfarado profitdona aŭ protekta. Ankaŭ estis devige en la pli altaj konsilantaroj, ke homo ne interrilatu kun siaj parencoj, ĉar tio donus al li similajn tentojn. Tre severaj estis la leĝoj pri konduto kaj vivmaniero de la deputitoj altaj, ŝtataj. Same estis pri la virinoj; ili ankaŭ povis iom post iom fariĝi deputitoj.

En tiu tempo ekzistis multaj malsimplaj leĝoj kaj multe da leĝistoj por ilin klarigi. Sed iom post iom, kiam la homoj evoluis pli alten, ili komencis kompreni, ke leĝoj ekzistas nur por tio, ke homo estu atentigita pri siaj devoj. Ili komprenis, ke estas absurde dungi specialistojn por klarigi tion, kion signifas leĝo, ke estas eĉ pli absurde, kiam la du leĝistoj preskaŭ ĉiam malkonsentas. Ili komencis fari leĝojn tiel simplajn, ke ĉiuj povis kompreni la signifon. Gradon post grado la severaj leĝoj kontraŭ la deputitoj fariĝis nenecesaj, ili faris sian memoferon volonte, ĝoje; kaj nuntempe multaj homoj ne scias, ke tiaj leĝoj iam ekzistis. Homoj nun faras bonon pro kutimo.

Flanke de la konsilantaroj kompreneble ekzistis societoj, metiistaj unuiĝoj, aŭtoritatoj kaj grupoj de

Generated on 2017-01-20 01:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

homoj, kiuj studis ian socian demandon, ian sciencon, ian arton k.t.p., kiuj servis al la registaro sendante siajn deputitojn.

Socia servado fariĝis tre ofta ambicio ĉe gejunuloj, kaj kie antaŭe homo okupis sin per tio, kion oni nomis "sporto," tie nun tiu trovis laboron en ia boniga afero por la ŝtato. La ŝtato komencis fariĝi por ili pli servinda ol patro, patrino, edzino aŭ infano.

—Belega bildo!—mi diris.

Kaj aŭskultante jen Glaŭkon, jen Mitsel, jen Ionol pri la maŝino, kaj kelkfoje diskutante, ni post kelkaj horoj alvenis al la urbo Lajsiso.

Generated on 2017-01-20 01:58 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

14

Arto estas la ĝojo de laboranto en ties laboro kaj verko.

WILLIAM MORRIS.

La tasko por arto estas disvastigi inter homoj fratecan unuiĝon.

TOLSTOJ.

KVANKAM dum la tuta vojaĝo pluvis, tamen mi rimarkis, ke kiam ni eniras la urbon multaj ĵus viditaj stratoj estas tute sekaj, kaj malgraŭ tio, ke la suno jam de longe subiris, ankoraŭ en la vojoj kaj placoj estas kvazaŭ luma tago. La kaŭzoj de ĉio ĉi estis, ke oni tre brile lumigis la urbon per elektro kaj ankaŭ tegmentis la stratojn ĝis kvarono de la larĝo. Ili estis dekoble pli larĝaj ol ĉiuj vojoj, kiujn mi iam vidis. Tiom rimarkinda mi trovis ĉi tiun urbon, ke mi aliloke penas sisteme priskribi ĝin, plene esplorinte ĝiajn mirindaĵojn.

Alveninte al granda konstruaĵo, Ionol haltigis la kaleŝon, kaj ni eliris.

—Jen estas nia loĝejo.—diris Mitsel.

Interne estis ronda, granda kolonhalo kun arkaĵita plafono. En la muroj troviĝis pordoj de niaj ĉambroj.

Generated on 2017-01-20 01:58 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Glaŭko kaj mi okupis ĉambrojn apudajn, tre similajn al tiuj, kiujn ni ĵus forlasis. Tuj mi rimarkis skulptaĵon en la niĉo; ĝi reprezentis amason de nubegoj, sur kiuj antaŭeniras flugmaŝino. La kurboj de la nubegoj estis treege artecaj, kaj ie kaj ie nebule, malklare vidiĝis vizaĝoj kaj figuroj de kvazaŭ spiritoj aŭ feoj de la vento. Kompreneble la formo de la maŝino estis por mi iom stranga, tamen ĝi havis du belajn, kvazaŭ birdajn flugilojn. Ĝi estis majstraĵo en sia speco, la plej arteca rilate al la aviado, kiun mi ĝis tiam vidis.

Dum mi admiris ĝin, envenis Glaŭko.

—Kiel plaĉas al vi Mitsel kaj Ionol?—li diris.

—Kompreneble ilia mildeco kaj klereco mirigas min.

—Tamen, ne ĉiuj Marsanoj estas tiom ŝatindaj.

—Ionol estas lerta pri la flugmaŝinaro, ĉu ne?—mi demandis.

—Ŝi bone progresis, sed ŝi havas ja multon por lerni.

—Ŝi?

—Jes, Ŝi—kaj li mire rigardis min.

—Vi nomas Ionol "ŝi?"

—Jes, ŝi estas virino.

—Sed ŝi havas mallongajn harojn . . .

—Kompreneble, kial ne?

—Ankaŭ kostumon similan al la via . .

—Kial ne?

—Kaj Mitsel . . . . . ?—mi redemandis.

—Ŝi ankaŭ estas virino.

—Ĉu sur Marso la kostumoj de la du seksoj ne malsimilas?

—Tute ne. Por kio oni bezonus tion?

—Mi devas pensi.—mi diris, provante ordigi la pensojn, kiuj svarmis en mia kapo.

Generated on 2017-01-20 01:58 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Stranga globo kun strangaj loĝantoj . . . . sed, ĉu la Tero aŭ ĉu Marso estas la pli stranga ? . . . tion mi decidos alian tagon, mi meditis.

* * *

Pli poste Glaŭko kondukis min al laborejo, kie estis ĉiaspecaj maŝinaroj.

—Ĉi tie oni eksperimentadas,—li diris—kaj tre certe la aviadaj aferoj sur Marso interesos vin, ĉar la altireco aŭ pezoforto de nia globo estas nur duono de tiu de la Tero ; tamen, oni memoru, ke la Marsa aero ne estas tiom densa. Konsiderinte ĉion, oni kalkulas, ke ni Marsanoj bezonas por flugi nur du trionojn de la forto, kiun bezonas Teranoj.

—Ĉu oni uzas eksplodmotorojn por irigi ilin ?—mi demandis.

—Jes, — klarigis Ionol — kaj ankaŭ elektrajn magnetojn por la fervojoj.

Modeleton post modeleto montris al mi Ionol, klarigante jen la formojn de la flugiloj, jen la ĉasion, jen la kaleŝon kaj jen la maŝinon. Ofte, kiam mi faris demandon, kiun ŝi ŝajne ne tre bone povis respondi, ŝi alvokis alian studentan laboranton, kaj tiu penis komprenigi al mi. Laŭ siaj diroj la Marsanoj estis tre mirindaj aviadistoj, kaj por lertiĝi, multe ekzercis sin per flugludoj, kvazaŭ imitante hirundojn, kiuj kaptas muŝojn.

—Post du semajnoj okazos apud Lajsiso grandaj konkursaj ludoj. Ĉu vi volus ĉeesti ?—demandis Ionol.

—Jes mi tre ŝatos tion fari. Ĉu vi partoprenos la konkurson ?—mi diris.

—Ho ne ! Mi ankoraŭ ne estas sufiĉe lerta, fakte mi nur ĵus komencis flugi. Mi ĉeestos por rigardi ; ĉu ni iru kune ?

—Ĝojigos min.—mi diris.

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 01:58 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Mi nun rimarkis, ke en la laborejo estas multaj lernantoj plejparte gejunuloj, kaj kelkaj instruantoj pli aĝaj. Estis tiom da virinoj, kiom da viroj, kaj iliaj kostumoj ne diferencis. Ja ŝajnis al mi, ke la du seksoj mem ne estis tiom diferencaj, kiom la surteraj. Viroj kaj virinoj ambaŭ kvazaŭ evoluis ĝis ia perfekta fizika idealo. Inter ili en tiu laborejo forestis multo, kion oni vidus en simila loko sur la Tero. Nenio vireca aŭ virineca unuavide sin trudis; tie laboris nur homoj movante sin nudpiede.

* * *

Antaŭ ol mi enhamakiĝis, venis en mian ĉambron Glaŭko. Mi ree parolis al li pri la studentoj en la laborejo.

—Kiom da tempo ili ĉiutage tie laboras?

—Tiom, kiom ili deziras.—li respondis.

—Ĉu ili devas pagi multe da mono?

—Ili pagas neniom. Ĉiu homo ĉe ni povas tute senpage kaj sendevige ĉeesti ĉiajn lernejojn de arto kaj scienco. Ni kredas al la aksiomo "Tiu ne lernas, kiu ne sopiras al la lernejo."

—Sed tre certe oni ne permesas, ke homo donu sian tutan tempon al laborado en tiu maŝinejo?

—La afero ne estas pri "oni ne permesas." En Lajsiso ĉiu homo, ĉu juna aŭ ĉu maljuna, ĉu knabino aŭ maljunulo prenas sur sin la devon labori dum du aŭ tri horoj ĉiutage super ia urba bezonaĵo. Tiuj "bezonaĵoj" entenas ĉion, kio estas nepre necesa por subteni la urban vivadon, ekzemple: nutraĵo, vestaĵo, loĝejoj, lumigado, drenado k.t.p. Morgaŭ vi povos iri al la urbdomo, kaj oni montros al vi liston de aferoj, pri kiuj vi povas labori. Apud ĉiu nomo skribiĝas la nombro de horoj ĉiutage bezonaj, tiel ke la malagrablaj okupoj daŭras dum mallonga tempo. Tamen tiuj

Generated on 2017-01-20 01:59 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

aferoj, kiuj estis antaŭe malagrablaj, nun efektiviĝas plejparte per maŝinoj, ekzemple: la drenado, por kiu oni, krom tio, uzas ĥemiaĵon.

Do, kiel mi diris, vi iros al la urbdomo kaj elektos vian laboron, kaj ĉiutage vi plenumos ĝin.

La sperto montris al ni, ke la homo bezonas ŝanĝon en siaj okupoj. Tiu ŝanĝo sanigadas kaj feliĉigadas nin, kaj ni hontus, se ni ne farus ĉiutage ion utilan per niaj manoj. Mana laboro ĉe ni estas tiom necesa, kiom estas la cerba.

—Do sekve el ĉio ĉi, ne estas en Lajsiso servistoj?

—De post pli ol cent jaroj ne ekzistas ĉe ni servistoj. Tio ne estas bezona. Kiam oni malsanas, tiam venas amikoj kaj flegas. Sed tre malofte oni malsanas ĉi tie, kaj dum la pasintaj kvindek jaroj, pro la higiena maniero, per kiu ni vivas, eĉ la akuŝiĝa suferado nun fariĝis preskaŭ nula.

—Kaj ĉu vi ĉiuj vivas per nekuiritaj nutraĵoj?

—Preskaŭ. Ne ekzistas ĉe ni stimuliloj. Estas kelkaj grenoj kaj fruktoj, kiujn oni kuiras, sed por tio oni ne bezonas specialan serviston; ĉu . . . ?

—Kompreneble, ne. Kaj kion pensas pri vi la ceteraj loĝantoj de Marso?

—Ili plejparte agas same tiurilate, tamen ni havas kelkajn ideojn, kutimojn kaj morojn, pro kiuj ili nomas nin "Maniuloj kaj Fantaziuloj" kaj tiaspecaj; sed pri tio vi mem poste juĝu.

Kaj nun mi volas peti de vi ian servon. Mi deziras, ke vi skribu ĉion, kio okazis al vi, de kiam venis al vi sur la Tero la fremda planedo. Mi deziras, ke vi tion skribu internacilingve, samtempe diktante nialingve al junulo. Ĉu vi donos kelkajn horojn ĉiusemajne al tio?

—Volonte.

Kaj tiakaŭze skribiĝis ĉio ĉi en Esperanto kaj en la Marsa lingvo.

Generated on 2017-01-20 01:58 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

La imago ne povas prezenti al si pli abomenan krimulon ol tiun, kiu konstruus urbon similan al Londono, aŭ pli grandan bonfaranton ol tiun, kiu detruus ĝin.

G B. SHAW.

MITSEL kaj Ionol estis fratinoj ; kaj, same kiel malsimilis iliaj aspektoj, tiel same iliaj karakteroj neniel estis similaj. Mitsel estis trankvila, serioza filozofo, sed Ionol estis moviĝema, ĝoja kaj . . . mi diru la veron . . . ŝanĝiĝema kaj kapricema. La ĉeesto de Mitsel estis kvazaŭ tiu de alpa monto, kaj alportis kun si pacon, kvieton kaj altspiritecon ; la ĉeesto de Ionol similis al sudlanda, frukta valo plena de lumoj kaj ombroj. Mitsel okupis sin de post sia juneco per skulptado ; Ionol lastatempe komencis interesi sin pri aviada maŝinaro. Mitsel ne havis fianĉon ; Ionol jam fianĉiniĝis. La fianĉo de Ionol nomiĝis Majrol ; li ankaŭ pasigis kelkajn horojn ĉiutage lernante kaj laborante en la aviada maŝinejo. Pro tio, ke la plastikarto interesis min multe pli, ol la

Generated on 2017-01-20 01:58 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

pentrarto mi ĉiutage pasigis kelkajn horojn en tiu lernejo kun Mitsel, provante krei ion el la mola, malseka argilo. Nenia arto tiom allogis min, kiom faris la plastika, kaj mi ĝojis trovi, ke sur Marso ĝi havis tre altan lokon. Ĝi kvazaŭ anstataŭis la pentrarton de la Tero. Tio estis ebla nur pro tio, ke ĉio en Lajsiso estis simpla kaj oni kontentiĝis je unu artobjekto en sia ĉambro per unu fojo. Oni ofte kolorigis la finitajn skulptaĵojn.

Mi ankaŭ faris pluan laboron super urba bezonaĵo. Tio estis sur la kampoj, kie ni prizorgis la fruktarbojn. Mitsel ankaŭ laboris tie, kaj ŝi tre baldaŭ vidigis al mi, kiel spertaj fariĝis la Marsanoj pri la fruktkulturado. Oni kreskigis la arbojn laŭ ĉiuj formoj kaj rikoltis maturajn fruktojn en ĉiuj monatoj de la jaro. Oni uzis vitrajn konstruaĵojn kaj multe da ĥemiaĵoj.

En la pluvaj tagoj ni tute same laboris sur la kampoj.

Revenante al la laboro, foje mi diris al Mitsel :

—Ĉu oni sur Marso neniam atentas la pluvan veteron ?

—Jes. Antaŭ multaj jaroj oni timis ĝin ; sed de la tempo kiam oni konstruis la multajn, grandajn naĝbanejojn kaj banis sin du-tri fojojn ĉiutage, tiam fariĝis alie. Baldaŭ la homo kutimis al la pluvo. Kutimo post kelkaj generacioj fariĝas "naturo." Spite tio, eĉ nun en kelkaj landoj, kie loĝas pli junaj fratoj, oni timas la pluvon, uzante pluvvestojn k.t.p. Kompreneble, estas maloportune fariĝi malseka en kelkaj tempoj, tial en niaj urboj ni multe tegmentis la stratojn kaj lagojn k.c. Sed laboro en la pluvo neniel malsanigas la homon.

Kun mi kaj Mitsel fariĝis profunda kamaradeco.

Generated on 2017-01-20 01:58 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Tre agrabla estis ŝia paca, filozofia karaktero. Ŝi estis kvazaŭ juna fratino de Glaŭko.

Ankaŭ en la aviada maŝinarejo estis tre interese. Ionol kaj ŝia fianĉo multe amuzis min. La kompatindulo plene ĝis oreloj enamiĝis, kaj Ionol senhonte profitis el tio, ordonante kaj makulige laborigante lin, ĝis li aspektis kvazaŭ oleaĵo anstataŭ homo.

—Kia malpurulo vi fariĝis!!—ŝi tiam diradis—Rigardu min; mi ne oleiĝis kiel vi. Tuj foriru kaj lavu vin.

Tio ofte okazis du-tri fojojn en unu vespero.

Alifojon perdiĝis speciala ŝraŭbingo de la maŝinero, super kiu laboris la gefianĉoj, aŭ pli ĝuste estus diri, ke Ionol ordonis, dum Majrol ŝvite laboradis. La junulo estis devigita palpe serĉi per la fingroj la ŝraŭbingon, jen en ia konkavaĵo plena de oleaĵo, jen en alia malpurejo, jen malkonstrui parton de la maŝino, k.t.p. Dum Majrol serĉadis kaj fariĝis pli kaj pli makulita per oleo, Ionol interesis sin pri laboro de alia studento, kaj iom post iom ŝajnigis sin tute senkonscia pri la ekzisto de sia fianĉo, neatentante lin, kiam li alparolis ŝin.

Dum la tuta vespero Majrol ŝvite serĉadis kaj Ionol ĝoje laboris kun alia . . . . beljunulo.

Kompatinda Majrol! Li multe suferis.

En ĉi tiu laborejo mi amikiĝis kun junulo, kiu nomiĝis Bafnel. Li estis altkreska kaj havis fortan figuron kaj muskolajn membrojn. La seriozeco de la vivo ne multe tuŝis al li, li ofte ekkantis, dum li laboris. Ŝajnis al mi, ke li fariĝos tre brava aviadisto, senzorge riskante sian vivon. Li ankoraŭ ne tre longe okupis sin pri la aviado, kaj ĉar mia scio ankaŭ estis malmulta, eble tio helpis kunigi nin. Estis kutime en la laborejo, ke dekkelke da studentoj grupiĝu por konstrui unu

Generated on 2017-01-20 02:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

maŝinon, aŭ fari ian eksperimenton ; do mi aliĝis al la grupo, en kiu li troviĝis.

De li kaj Mitsel mi lernis multon pri la urbo, kaj ni tri kun Ionol kaj Majrol difinis unu matenon por sisteme esplori ĝin. La gefianĉoj jam reamikiĝis ; Ionol fine trovis la perditan ŝraŭbingon en la poŝo de sia antaŭtuko, kaj tuj grandanime pardonis al Majrol, kies krimo kuŝis en tio, ke li ne estas divenisto.

Por esplori la urbon, ni komencis en la centro. Tie troviĝis granda ĝardeno kun fruktarboj kaj belegaj palmoj, tra kiu serpentis la rivero. Belaj konstruaĵoj, orkestrejoj kaj manĝejoj staris sur larĝaj pitoreskaj pontoj. Lagoj konstruiĝis apud la rivero, kaj tre ofte vespere oni boatveturis aŭskultante orkestron. El kelkaj partoj de la rivero kaj lagoj leviĝis kolonoj, kies altaj kapiteloj subtenis vitran tegmenton tial, ke eĉ la vetero ne povis ĝeni la plezuron de la Lajsisanoj. Nokte multekoloraj iluminacioj fariĝis per elektro ĉe la tegmentoj, ĉe kolonoj kaj ĉe fontanoj ; la efekto superis iajn fajraĵojn, kiajn mi iam vidis.

Mi kun Mitsel en boato estis unu vesperon sur unu el la plej grandaj apudriveraj lagoj. Centkelke da gondoloj kaj kanotoj vidiĝis ie kaj ie, tamen tiom granda estis la lago, ke oni apenaŭ rimarkis ilin. Kvin konstruaĵoj speguliĝis en la akvo ; unu en la centro kaj kvar en malproksimaj anguloj. Ĉiu konsistis el unu granda kupolo subtenita de multe da arkaĵoj sur forti- kaj, riĉe ornamitaj kolonoj. Estis mallume krom la iluminacioj. Aŭdiĝis nur la unutona murmuro de ondetaj plaŭdetoj kontraŭ la boatflankoj, dum ni glitis antaŭen.

Subite tranĉis la aeron rava melodio el la kvin kupoloj. Ĉiu per unu fojo fariĝis granda potenca sonorilo, muzikante vasten sian sonon. Mi ne plu

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

remis, nur povis mi senmove aŭskulti. Jen obtuze, jen laŭte flugis la ario. Mi ne movis min, nur ekstaze ensorbis la ondantan harmonion. Fine ĝi forvelkis. Mi rigardis al Mitsel, sed ŝi plene profundiĝis en revojn kaj restis silenta.

Mi atendis kelkajn minutojn.

—Vi Lajsisanoj bone scias ĝui muzikon.—mi diris.

—Ĉu oni povus alimaniere aŭskulti ĝin?—ŝi demandis.

—Sur la Tero oni kutimis vidi la muzikistojn kaj amasiĝi en varmegan ĉambron.

—La Teranoj evoluos el tio.—estis ŝia sola respondo.

—Kiel oni aranĝos, ke ĉiu orkestro muzikas samtempe?

—El la centra konstruaĵo la taktmezuro estas sendata de ĉefa orkestrestro al la aliaj kvar per elektro. —ŝi klarigis.

Poste mi pensis pri la Eŭropaj operejoj. Mi komparis ilin kun la Lajsisaj; kiom pli simplaj, pli belaj, pli ĝuindaj estis la surlagaj, kun siaj nevideblaj muzikantoj!!

Ĉirkaŭ tiuj rave belegaj, centraj ĝardenoj kaj lagoj, staris la muzeo, biblioteko, urbdomo kaj aliaj ĉefkonstruaĵoj. Neniajn similajn mi iam antaŭe vidis. La simpleco de la privataj ĉambroj de la Marsanoj ja mirigis min, sed multe pli mirigaj estis la publikaj konstruaĵoj. Multe kaj multe da kupoloj leviĝis unu super aliaj, kaj amasoj de niĉoj grupiĝis ĉe la muroj. Gotikaj, grekaj kaj hindaj stiloj kvazaŭ fandiĝis en unu superbelegan, majstran stilon, beligitan de ravaj skulptaĵoj. Ĉion oni faris el la sukcena materialo. Ĉi tiuj konstruaĵoj simbolis la komunecan spiriton de la Lajsisa vivado. Mi ne miris pri tiaj konstruaĵoj, kiam

Generated on 2017-01-20 02:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

mi pensas pri tio, kion povas fari homoj, kiam ili agas kune. La komunisma spirito ja povas fari centoble pli multon, ol faris la kapitalista.

Ni promenis el la centro de la urbo, forlasante la ĉefkonstruaĵojn, tra granda parko plena de fruktarboj. Baldaŭ ni atingis multe da konstruaĵoj, ekster kiuj troviĝis vitraj verandoj kaj balkonoj. En tiu vintra ĝardeno, plena de kreskaĵoj ni trovis multe da butikoj. Jes, en unu senco ili estis butikoj, tamen en alia, ili tute ne estis tiaj. Tie oni ne uzis monon. Ĉio estis senpaga. Se oni bezonis novan artaĵon por ornami sian ĉambron, oni elektis ĝin en la butiko, kaj ordonis, ke ĝi ŝanĝiĝu kun tiu hejme. Vestojn kaj manĝaĵojn oni ankaŭ povis tie mendi ; sed pro tio, ke en Lajsiso ĉio estis tiom simpla, ne multe da butikoj estis bezonaj.

—Ĉu ne ofte okazas, ke fremduloj envenas kaj forportas multe da riĉaĵoj ?—mi demandis.

—Neniam homo ion forprenas ; ni liveras nur al loĝantoj unu artobjekton interŝanĝe, nur malmulte da nutraĵo, kaj nur unu veston per unu fojo, cetere la riĉaĵo en nia urbo estas tiel simpla, ke fremduloj ne bone komprenas kaj eĉ malŝatas ĝin nomante nin fantaziuloj, maniuloj, stranguloj k.t.p.

Ni Lajsisanoj ne celas posedi multon, sed ni celas ĝui. Haveblaj por ĉiuj estas la vere grandaj objektoj, la belecoj de la naturo, la majstraĵoj de la arto kaj la scienco. Ni havas ĉion ĉi, kion plu ni povas bezoni ?

—Vi estas prava.—mi konsentis.

—Jen Ionol, ĉu vi ne nun elektos kaj mendos la nutraĵon, kiun vi bezonas ?

—H . . . . m ne, mi atendos ĝis posttagmeze.

—Ha ! kompatinda Majrol deĵoros en la butiko tiam, ĉu ne vere ?—intermiksis sin ridante Bafnel.

Post trarigardo de tiuj provizejoj, bibliotekoj,

Generated on 2017-01-20 02:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

komunaj manĝejoj k.c. ni promenis pluen, kaj trovis ankoraŭ ĝardenojn, en kiuj grupiĝis dometaroj, lernejoj, naĝbanejoj k.t.p.

En ĉiu vojo mi vidis apud la konstruaĵoj klaran rivereton. Multe kaj multe da riveretoj mi vidis en la urbo. Antaŭ ol eniri domon, kutime estis depreni la sandalojn kaj bani la piedojn, lasante la piedvestojn ĉe la pordo. La supraĵo de la vojoj konsistis el grandaj platoj de marmoro, kaj ĝi estis tre glata kaj senpolva. La centro de la vojoj estis la plej malalta parto de la larĝo, kaj havis drenon. Ĉiu vojo havis almenaŭ ambaŭflanke du riveretojn ĉe alta nivelo, kaj pro tio, tute facile oni elŝprucigis la akvon sur la vojon, tiamaniere lavante ĝin helpura.

—Ĉu vi en Lajsiso ne havas ian beston?—mi demandis al Ionol.

—Mi loĝis ĉi tie dum tri monatoj kaj ne vidis eĉ unu.—ŝi respondis.

—La bestoj formortas el Marso;—diris Mitsel—ni ne bezonas ilin, ni do ne bredas ilin.

—Sed la *sovaĝuloj* havas multajn, ĉu ne?—intermetis Ionol.

—Domaĝe estas, ke vi uzas tiun vorton.—protestis Mitsel.

—Gillett ofte uzas ĝin.—ŝi sin senkulpigis.

—Lastatempe mi ĝin ne uzis.—mi min defendis.

—Do, la "barbaroj" havas multe da bestoj, ĉu ne?—daŭrigis Ionol, ŝajnigante, ke ŝi ne scias, ke "barbaroj" estas tiom neŝatata vorto, kiom estas "sovaĝuloj." La pli aĝa fratino neniam konsciis, ke la pli juna ludas per ŝi. Kiel kutime ŝi korektis ŝin, dirante kun akcento sur la unuaj tri vortoj:

—*Niaj junaj fratoj* ja amas la bestojn.

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

—Sed ili ne tiom amas ilin nun, kiom antaŭe.—redaŭrigis Ionol.

—Kial ne ?—ni ĉiuj miris.

—Ĉar antaŭe ili tiel amis la bestojn, ke ili manĝadis ilin.

—Ne estu tiel naŭza.—ni protestis.

—Sed ili nun manĝas fiŝaĵon.

—Ĉesigu la malsanigan temon.—petis Mitsel. Ni nun alvenis al domaro, kiu havas formon de duonrondo, kies konkava flanko frontas kontraŭ la sudo, de kie venas vivo, lumo kaj feliĉo. En la centro, apartigita de la ĉefa domaro, vidiĝis granda konstruaĵo, kiu entenis la komunan manĝejon, bibliotekon, lavejon, banejon k.t.p. La domaro konsistis el privataj loĝejoj, kaj estis treege simpla, sed aliflanke la komuna konstruaĵo estis riĉe ornamita kaj skulptita kiel kutime en Lajsiso. La digno kaj ĉarmo de la grupiĝo de ĉi tiuj konstruaĵoj forte min frapis, kaj dum mi staris admirante ilin, aŭdiĝis pepado de birdoj, murmurado de riveretoj kaj plaŭdado de fontanoj.

—De kie venas tiom da akvo ?—mi demandis.

—Somere multe kaj multe da neĝo sur la montoj degelas kaj fluas suden al ni. Antaŭ multaj jaroj ĝi superakvigis la landon, sed nun ĝi fluas en grandajn faritajn de ni lagojn, kanalojn, kanaletojn k.t.p. En multaj apudmaraj urboj oni sensaligas la marakvon purigante ĝin tiel, ke ĝi estas tre saniga kaj abunda ; sed ĉi tie en Lajsiso ni uzas nur malgrandan maŝinaron por purigi la akvon, kaj eĉ tio laŭ mi ne estas necesa.—klarigis Mitsel.

Subite zumado aŭdiĝis, kaj Ionol okule montris al mi aeroplanon farantan lertaĵojn super ni.

—Malĝentilulo li estas, ne uzante la silentigilon.

Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Li volas, ke ĉiuj Lajsisanoj vidu liajn fierindajn lertaĵojn.—diris Majrol.

—Bedaŭrinde mi ne estas kun li.—diris Ionol ridante al mi pri la ĵaluzo de sia fianĉo.

Ŝi ankaŭ geste montris al mi laborejojn, fabrikejojn, lignejojn, maŝinarejojn, veturilejojn k.t.p., kiuj kuŝis ĉe la eksteraj limoj de la urbo. Tute apude rondiris la urbon elektra fervojo. Ĉio fariĝis sisteme. Enirinte unu laborejon, ni trovis multe da gejunuloj, laborantaj super ia katuna ŝtofo. Ĉiu havis unu malgrandan maŝinon, per kiu ili produktis kvazaŭ katunan aŭ silkan ŝtofon laŭ diversaj desegnoj. Ionol montris al mi belan silkaĵon, kiun ŝi teksis. Ĝi estis simple ellaborita kaj la koloroj gustoplene intermiksiĝis. Tia arteca flanko de Ionol mirigis min.

—Ĉu vi mem faris tion ?—mi diris al ŝi.

—Jes, per la maŝino.—ŝi respondis delikate ruĝiĝante de plezuro.

—Ĉu vi multe laboras ĉi tie ?

—Proksimume du horojn ĉiutage, sed se ni bezonas kelksemajnan libertempon, ni laboras tri horojn tage antaŭ ol libertempi.—kaj ŝiaj okuloj brilis entuziasme.

—Ĉu ĉe vi ekzistas grandaj maŝinoj ?

—Ne, plejparte ili malaperis.—intermiksis sin Bafnel. —Antaŭ multaj jaroj ni trovis, ke grandaj maŝinoj, kiuj postulas longan unutonan laboron, tre malbone efikas al la sano, intelekto kaj morala evoluo de la homo. Grandaj maŝinaroj en la pasinteco ne fratecigis, beligis, nek ĝojigis la vivon. Aliflanke malgrandaj unuhomaj maŝinoj ne malhelpas, ke oni elmontru sian propran individuecon kaj guston en la laboraĵo. Ekzemple, vidu la silkaĵon de Ionol.

—Sed vi certe uzas grandan maŝinaron por fabriki partojn de viaj flugmaŝinoj, fervojaj maŝinoj k.t.p.?

Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Jes, ni ankoraŭ uzas kelkajn grandajn, sed oni nun en Lajsiso multe diskutas, ĉu tio estas bona aŭ ne. Multon oni diras por, kaj multon ankaŭ kontraŭ. Por kompreni la opiniojn de la kontraŭuloj, vi devas memori, ke ĉe ni ekzistas tre forta ĝojo en laboro, kaj sekve ĉion, kio minacas al tiu ĝojo, oni suspektas kaj timas.

—Cetere,—diris Mitsel—laŭ mi estas diskuteble, ĉu la aviado mem estas havinda.

—Jes, jes, ĝi estas havinda.—varme diris Bafnel.

Ni nun atingis turon, kiu estas stacio por halto kaj ekiro de iaspeca flugmaŝino, kaj miaj kamaradoj klarigis, ke se ni supreniros, ni povos tre bone birdokule vidi la urbon.

Enliftiĝinte ni baldaŭ trovis nin ĉe la supro, kaj sube etendiĝis la tero kvazaŭ granda landkarto. Videble estis, ke la fervojo formas unu grandan rondon, en kiu kuŝas la urbo. Tiu vojo, ĉirkaŭirante la tutan urbon, decentriĝis unu mejlon kaj formis pluan rondon, en kiu kuŝas plua urbeto. Tio okazis ses fojojn, ĝis fine grupiĝis ĉirkaŭ Lajsiso ses urbetoj. Ĉefurbo kun siaj ses kvazaŭ satelitoj formas unu urbsistemon. Oni iom post iom konstruis Lajsison, kaj poste, kiam tiu atingis sian nunan amplekson, oni gradon post grado konstruis la ses urbetojn.

—Tiamaniere ni havas bonan sistemon, en kiu urbo povas kreski sanige kaj oportune. Kompreneble, se vi havas iajn bonajn ideojn de la Tero por konigi al ni, tio tre ĝojigos nin.—kaj ili ĉiuj rigardis min.

—Ho ne, amikoj miaj!—mi diris. —Sur la Tero ankoraŭ ekzistas la kapitalisma sistemo; ankoraŭ ne venis tien la komunisma spirito. Oni tie ne planverkas urbojn, oni ne sisteme konstruas fervojojn, oni eĉ

Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ankoraŭ ne sociigis la produktilojn. Ni ne parolu pri la stato de la Teranoj ; tio estus tro malĝojiga.

—Kompatindaj Teranoj ! !—diris Ionol kun tiel multe da sento en sia voĉo, ke mi mire rigardis ŝin. Ĝis tiam ŝi certe ne elmontris multe da kunsento al la mizeroj de ia alia estaĵo.

—Ni iru naĝi.—ekkonsilis Majrol.

—Konsentite.—jesis Mitsel.

Dum la vojo al la naĝejo Ionol kaj mi promenis kune, dum ŝi jen klarigis la kutimojn de la Marsanoj, kaj jen aŭskultis pri la Teranoj. Sed ŝi similis al la Eŭropaj virinoj per tio, ke ŝia lango multe pli volonte laboris ol ŝiaj oreloj. Pro tio mi ne estis malkontenta.

Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Feliĉo vezike sin levas, sed baldaŭ falas kaj krevas.

ESPERANTA PROVERBARO.

LA Marsanoj havis unu tre ŝatindan ludon. Ĝi estis speco de laŭnteniso. Oni povis ĝin ludi subĉiele en la somero kaj subtegmente en la vintro. Kvar aŭ du homoj ludis per batilo, pilko kaj reto, similaj al tiaj por laŭnteniso. Malgraŭ ĉi tiuj similaĵoj ĝi estis dekoble pli ĝuebla ol la Tera ludo pro tio, ke la Marsa altireco aŭ pezoforto estas nur duono de la surtera. Ĉar mi bone lernis ludi la laŭntenison en Anglujo ĉe la universitato, mi baldaŭ povis sufiĉe bone ekzerci min en la Marsa ludo, kiun mi de nun nomos simple laŭnteniso. Nia korpo estis tiom malmultepeza, ke ni povis nin movi tre rapide kaj salti ĝis granda alto. La maldenseco de la Marsa aero ankaŭ helpis al la rapideco de la ludado; la okulo apenaŭ povis sekvi la flugadon de la pilko kaj la moviĝojn de la batiloj. Por ludi ni surmetis specialan delikatŝtofan

Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

kostumon, similan same por la virinoj kaj viroj. Ni ofte ludis dum unu tuta horo, kaj tio, mi trovis, estis sufiĉe longa; la saltado, kurado k.t.p. tiom bone ekzercis la korpon kaj membrojn. Post la ludoj ni enakviĝis en la granda naĝejo.

Ĉu pro la multaj ŝanĝiĝoj de okupoj aŭ pro la saniga, simpla nutraĵo, aŭ pro la multa ludado kaj multa baniĝado, mi ne scias, sed neniam antaŭe mi tiom ĝuis la vivon. Kaj ne malpli ĝuinda estis mia laboro sur la kampoj. Mitsel, kvankam altspirita filozofo, tamen ankaŭ laboris same kiel ia Tera kamparano, kaj mi ja pensas, ke ŝia filozofio fariĝis des pli bona pro tio; tre certe ŝia korpo plibeliĝis, se tio estis ebla.

—Kiom da jaroj vi havas?—mi foje demandis al ŝi, dum ni plantis arbetojn.

—Dek kvin jarojn.

—Kio?

—Dek kvin jarojn.—ŝi ridis.

Mi ne povis kredi al tio, ĉar ŝi jam de longe fariĝis plenkreska virino. Mi supozis, ke ŝi estas almenaŭ dudek-kvina.

—Sed memoru, ke la Marsaj jaroj estas duoble pli longaj ol viaj Teraj.

—Tute vere.—mi diris.—Marsa jaro havas preskaŭ sepcent tagojn.

—Kiom da jaroj havas Ionol?

—Dek Marsajn, aŭ dudek Terajn.—ŝi respondis.

* * *

Ofte mi ludis la laŭntenison kun Bafnel. Li estis spertulo pri tio, kaj oni devis streĉi la muskolojn kaj plene atenti por gajni eĉ unu poenton. En ĉiu ludo li donis al mi po du poentoj kaj, sekve el tio, la venkonto ĉiam estis duba kaj la ludoj tre ekscitaj. Foje, ĉe la

Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

fino de longa ludo, kiam mi ankoraŭ sentis la ĝojon de la batalo, kaj ĉiuj muskoloj streĉiĝis, mi trovis, farinte la finan, venkan baton, ke Ionol atente rigardas nin.

—Vi venkis lin, ĉu ne?—ŝi diris.

—Jes, sed la hazardo favoris al mi.—mi respondis.

—Tute ne,—diris Bafnel—vi ja lertiĝis, kaj nun mi jam ne povas doni al vi du poentojn.

—Ni iru naĝi.—diris Ionol.

Ŝi estis tre gracia akvulino, naĝante kvazaŭ ia mara nimfo en ferakonto, kaj sin ĵetante de granda alto ŝi subakviĝis preskaŭ sen plaŭdo. Bone ŝi povis naĝi tute subakve, trovante ĉe la fundo metalajn diskojn, kiujn ni tie kaŝis. Poste ni iris al la komuna manĝejo, sentante tian ĝojigan lacecon kaj varmiĝon en ĉiuj niaj membroj, kian tiel bone konas atletoj.

—Bona estas la vivo.—mi diris.

—Kaj bela estas la mondo.—eĥe kriis Ionol.

—Ĉu vi ĝojas, ke vi venis ĉi tien?—demandis Bafnel.

—Mi ne volas pensi pri la Tero pro timo, ke mi subite vekiĝos trovante, ke ĉio ĉi estas nur bela sonĝo. —kaj mi rigardis al la bela nigrharulino, kies vangoj jen paliĝis, jen ruĝiĝis.

—Ĉu ne amikoj surteraj malĝojas pro via malapero?—diris Ionol.

—Estas tie neniu, kiu funebras min.

—Neniu?—ŝi rediris kun nuanceto de ĝojo en sia voĉo.

—Neniu.

Post manĝeto ŝi kaj Bafnel fariĝis pli babilemaj, kaj inter ili flugis vortoj diversaj, vivaj kaj ŝercaj. Li estis unu el tiuj viroj, kiuj scias plaĉi al virinoj, tamen en nenia senco estis li "salona sinjoro," ĉar tiaspeca ne

Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ekzistas en Lajsiso. Lerta li estis pri la bagatela parolado, kio estas tre utila por glatigi la vivadon, eĉ sur Marso.

—Kion vi pensas pri la gusto de la nova frukto? —diris Bafnel al mi.

—Ĉu ĝi estas nova?

—Jes, ĝi estas specialaĵo de Mitsél. Ŝi eksperimentis dum longa tempo por kreskigi tian. Ĉu ne vere, Ionol?

—Tute vere, kaj ĝi ja valoras tian laboron. Mi manĝos ankoraŭ unu.

Nun ŝajnis al mi, ke Ionol fariĝis tute alia ol la kapricemulino de la laborejo. Ŝia tuta persono radiis ĝojon . . . kaj kiam homo ĝojas, tiu fariĝas pli bela. Kvankam Bafnel estis sprita, tamen Ionol donis la tonon al la interparolado. Ne eble estas kapti tian tonon kaj traduki el Marsaĵo la multajn vortojn de ĝojo; strange riĉa estis la lingvo per ili.

Subite grince sonis vortoj de Majrol:

—Venu Ionol, mi volas kun vi paroli.

Mitsel kaj Majrol alvenis neviditaj de ni. Ili ŝajnis malserenaj. Mi rigardis al Ionol. Timo kaj tremo vidiĝis ĉe ŝi. Ŝiaj okuloj sendis al mi plendajn parolotaĵojn. Nenion ŝi diris; nur leviĝis kaj formoviĝis kun Mitsel kaj Majrol. Tia subita fariĝo surprizis, mirigis kaj maltrankviligis min.

—Kio okazis?—mi demandis al Bafnel.

Responde li nur levis la ŝultrojn.

—Ĉu mi faris ion kontraŭ la Marsanaj kutimoj?

—Ne, tute ne, amiko mia! Ni nun iru kaj laboru. Vi laboru kaj verku batante kaj manipulante la argilon; mi okupos min per la metala maŝinaro.— Li penis paroli trankvile, gaje, sed la fariĝo malserenigis eĉ lin. Ĉie mi kvazaŭ vidis la plendajn okulojn de Ionol. Kial ŝi subite malĝojis? Kion ŝi volis eldiri?

Generated on 2017-01-20 02:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

17

Aktoro en la versoj elpensitaj,
En sola imagado de suferoj,
Kun tia forto sin alkonformigis
Al la teruro de l' situacio,
Ke li paliĝis de la ekscitiĝo,
Sinceraj larmoj brilis en l' okuloj
Sur la vizaĝo signoj de sufero,
La voĉo tremis, tuta la teniĝo
Konforma al la vortoj. Kaj pro kio?
Pro fablo, pro nenio.
HAMLETO. Akto 2, Sceno 2.

Faru finon al la dramo.
HAMLETO. Akto 3, Sceno 2.

INTENCANTE demandi al Mitsel, kial ŝi kaj Majrol tiel strange forkondukis Ionol, mi iris al la lernejo de arto. Tie mi komencis labori super plastika statueto, kaj baldaŭ forgesis ĉion en la labora ĝojo. Kiel rapide forfluas la tempo, kiam oni profundiĝas en verko! Pasis tempo, sed ne venis Mitsel. Tio estis nekutima.

La statueto, kiun mi prilaboris, reprezentis "Malĝojo." La ideon de tio donis al mi memoro pri iu fama Londona aktoro. Pensante pri tio, mi demandis al knabo, kie troviĝas en Lajsiso teatro. Ĉar mi ne konis la Marsan vorton por "teatro," mi penis klarigi tion, kio ĝi estas. Tamen mi ne povis sukcese ĝin komprenigi al li, nek tion, kio estas aktoro.

—Aktoro estas tiu, kiu ŝajnigas sin ia persono en rakonto.—mi diris.

Generated on 2017-01-20 02:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Kial tiu agas tiel?—li demandis.

—Por ke homoj povu pli bone prezenti al si la personon en la rakonto.

—Sed ĉiuj homoj scius, ke la aktoro ne estas tia persono.—li protestis.

—Kompreneble!—mi jesis.

—Kial do fari tian sensencaĵon?

—Se la aktoro estas tre lerta, li ja povas kelkfoje kredigi al la vidantoj, almenaŭ dum mallonga tempo, ke li ja estas la fiktiva persono. Eble bona aktoro povas eĉ mem kredi tion.—mi klarigis.

—Aktoro do trompas ne nur la vidantojn, sed li trompas ankaŭ sin mem, sekve li estas duobla trompisto.—konkludis la knabo.

—Ne, tute ne. Aktoroj estas tre honorindaj;—mi diris—oni ne povas nomi tian homon trompisto.

—Sed tre certe ĉiufoje, kiam homo trompas sin kaj aliulojn, tiu estas trompisto. Tiu malfortigas sian propran individuecon. Tiu malklarigas la komprenon de aliuloj. Vi diras, ke aktoro estas honorinda; mi ne komprenas tion, kaj mi ĝojas, ke en Lajsiso ni ne havas aktorojn.

Mi enpensiĝis, sed ne trovis ion por refuti al la logiko de la knabo.

Mitsel ne venis, tial mi iris hejmen, kie mi trovis Glaŭkon. Mi demandis al li pri aktoroj kaj teatroj, kaj li baldaŭ komprenis tion, kion mi volis diri.

—Foje sur Marso ekzistis teatroj,—li klarigis—en kiuj oni konstruis tre malsimplan scenejon. Tiu scenejo havis multe da maŝinoj, ĝi estis tro plenigita de vidaĵoj kaj malharmonio de koloroj. Rilate al artecaj aferoj ĝi estis ĥaoso kaj pekis kontraŭ la plej simplaj estetikaj leĝoj. Oni sur la scenejo penis imiti la fariĝojn en la ĉiutaga vivo kaj la belaĵojn de la naturo, tamen oni

Generated on 2017-01-20 02:04 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

sukcesis imiti nur la malbelaĵojn de la vivo. Scenejo estis loko, kiu ekscitis kaj maltrankviligis la homon.

En la mezo de tiu ĥaoso, sin aŭdigis genia homo, Giarc; li protestis kontraŭ la senarta teatro. Li diris, ke la devo de la teatro kuŝas en tio, ke ĝi venigu pli da trankvilo, pli da saĝeco kaj pli da beleco al la homaro. Li kaj liaj lernantoj rigardis al la estonteco kaj celis antaŭeniri sur la vojo de progreso. Inter la junuloj ili disvastigis siajn ideojn, kiuj estis jene: Oni simpligu ĉion kaj forigu la plimulton da pentritaj scenoj: Oni forigu la malsimplan, absurdan lumigadon kaj uzu tute simplan kaj naturan, nome, iaspecan, kiu venas de supre. Oni havu, kiam necese sur la scenejo grandajn spacojn kaj profundajn ombrojn. Ĉe la scenoj la linio, konturo kaj maso de la sceno fariĝu simbolo de sentoj de la homa animo; ĝi estu por la dramisto tia, kia estas muziko por la komponisto.

—Kaj ĉu Giarc sukcesis starigi tian scenejon?— mi demandis.

—Jes, tre certe. Ŝajnis, ke li sciis elpensi idealan linion por prezenti ĝojon, unu linion por doloro, unu por forto, alian por espero, pluan por malespero, k.t.p. Jen li uzis ŝtuparon, jen kvadratajn blokojn, jen drapajn faldojn plenajn de ombroj, jen strion de lumo. Ĉio ĉi ja havis tre vivecan efikon kaj efekton, kvazaŭ ĝi estas ia mistera muziko. Pli da lernantoj venis al li, kaj, sekve, li starigis lernejon, en kiu oni esploris ĉion, kio rilatas al la teatro.

—Kiaj estis la studoj de la lernejo de Giarc?

—Unue mi parolu pri la lernejo. Ĝi konsistis el du partoj, en la unua estis instruistoj, kiuj samtempe estas lernantoj. Ili eksperimentis sub la estrado de Giarc. Ili estis muzikistoj, elektristoj, skulptistoj,

829073

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

plastikistoj, desegnistoj, pentristoj, fotografistoj, ĉarpentistoj kaj ceteraj, kaj ĉiu el ili instruis al la aliaj ion pri sia propra metio, kaj ankaŭ lernis ion de ili. En la dua parto de la lernejo estis lernantoj, kiujn instruas instruistoj de la unua. Tiamaniere la unua parto neniam estis fuŝorganizita pro la enveno de nove bakita artisto. Ĉiuj lernantoj studis la paroladarton kaj gestarton, kaj se ili emis lerni ion specialan, oni donis al ili okazon por tion fari. La objektoj por lernado estis la gimnastiko, muziko, voĉedukado, scenarto, elpensado kaj farado de kostumoj, la plastikarto, skermarto, lumigarto kaj lumteorioj, ĉio pri marionetoj, farado de teatraj modeloj. Ĉio ĉi estas parto de la mastrumado de teatraĵoj.

—Ĉu vere oni devis lerni tiom da metioj kaj artoj? Ĉu la ĉarpentado ne malbone efikis al la verkisto?

—Ne, tute ne. Eĉ kontraŭe, li trovis, ke kiam li skulptas marioneton, segas lignaĵon, k.t.p., tiam lia vidpovo kaj imago stimuliĝas, tiam li sin lokas sur la vojon de ekvilibro, tiam lia elrigardo kaj intereso al la mondo vastiĝas. Unu afero helpas al alia; laborante super unu metio, oni trovas solvon por alia; kiam ni laboras en multaj metioj kaj artoj, la pordoj de plua subite malfermiĝas kaj lasas, ke ni lernu ĝin el multaj flankoj. Farado de truo por lignaĵo de elektristo ŝajnas unuavide havi nenian rilaton al la teatra arto, tamen, se oni ĝin faras en la bona spirito kaj volo, ĝi tre helpas al la ĝenerala laboro.

—Sed ĉu la publiko ŝatis la verkon kaj ideojn de Giarc?

—Unue, tute ne. Tamen, iom post iom liaj ideoj pli disvastiĝis, kaj la teatro fariĝis tiel instrua por la homo, kiel estis la lernejo kaj la preĝejo. Cetere, li

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

unue tute ne atentis la publikon. Neniam en la tuta historio de arto oni povis fari bonan verkon, kiam oni atentas la publikon. Giarc sciis tion, kaj li kuraĝis atendi. Post iom da tempo kelkaj landoj kaj urboj sendis al li lernantojn, por ke ili instruiĝu, fine revenu, starigu kaj prizorgu similan teatron kaj samspecan lernejon. Kiam ili forlasis la Giarc'an lernejon, ili fariĝis reprezentantoj de tiu lernejo kaj faris ĉion konforma al la patra institucio, tiel, ke la ĉefa ideo ĉiam restis pura, unucela kaj difinita.

Tre grava estis la laboro de Giarc. El liaj ideoj fondiĝis internacia frataro de artistoj kaj metiistoj, kiuj unuiĝis por helpi unu la alian. La frataro enhavis kaj enhavas ĉiaspecajn artistojn el ĉiuj landoj, de la humila fabrikulo ĝis la arteca skulptisto.

La ĉefa celo de la frataro estis, eduki la publikon pri progresaj aferoj kaj pri pli simpla arto. Ĝiaj membroj kunvenis por studi, diskuti kaj prepari por propagando: la lastan ĝi faris precipe per prelegoj kaj publikigado de broŝuroj. Ĝia devizo estas: "Simpleco estas Beleco."

—Ĉu en Lajsiso ekzistas teatro?

—En Lajsiso kaj kelkaj landoj de Marso, teatroj jam ne ekzistas.—li diris. —Antaŭ multaj jaroj kelkaj filozofoj komencis elmontri la malbonojn en la prezentado de teatraĵoj. Ludado de roloj en dramoj tre malbone efikis al la karakteroj de aktoroj. Tre ofte ili estas tre fieraj; alifoje ili estas ĵaluzaj. Ili tiom kutimis ŝajnigi sin aliuloj, ke fine ili tute perdis sian individuecon. Ĉiam ili ludadis ian rolon, eĉ tiam, kiam la scenejo forestis. Ili ne povis fari eĉ la plej simplan agon sen ŝajnigoj. Ili ne povis proponi al iu la salon ne farante la movon ceremonie laŭ ia reĝa ĉefrolulo. Tio estis peko kontraŭ la simpleco. El la

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

miloj de aktoroj, apenaŭ unu el ili iam verkis aŭ faris ion bonan por la socio, kvankam multe da tempo kaj okazoj ili havis por kleriĝi.

Ankaŭ evidentiĝis, ke teatraĵoj ne tre bone efikis al la vidantoj. Ofte en teatro vidiĝis virino, kiu ploras pro la fiktivaj suferadoj de la roluloj, kaj dume, ekstere ŝiaj propraj servistoj frostiĝas ĉe la pordo, atendante ŝin en ŝia veturilo.

Povis esti, ke kelkfoje teatroj faris iom da bono por la homaj karakteroj, sed ĝi kostis tro kare alirilate al la socio. Fine ni forigis ĝin. Se la ideoj de Giarc venus al ni pli frue, povas esti ke la teatro restus ĉe ni ĝis hodiaŭ.

—Vi do jam ne havas teatrojn aŭ dramistojn ?—mi mire demandis.

—Ne, tio estus peko kontraŭ la simpleco.

—Kaj vi ne havas operejojn, kie oni povas vidi la muzikistojn ?

—Ne, tio estus peko kontraŭ la estetiko. Neniam mi rimarkis, ke muzikistoj estas speciale belaj, precipe trumpetistoj kaj flutistoj ludantaj. Cetere, ĉia scenejo estas nerealaĵo kaj peko kontraŭ la vero. La belecoj de la naturo kaj niaj konstruaĵoj estas sufiĉe bela fono por nia muziko, se oni volas plaĉi al la okuloj, samtempe aŭskultante muzikon. Tamen mi mem preferas ensorbi muzikon ferminte la okulojn.

—Vi ja simpligis la vivon.—mi konsentis.

—Kaj ankaŭ beligis ĝin, ĉar "beleco" estas "simpleco".—li diris lasante min sola.

Mi elrigardis tra la fenestro. Sur la ĉielo estis la bonekonataj Plejadoj kaj aliaj konstelacioj. Mi pensis pri tio, ke la Teranoj ankaŭ vidas ilin, en tio Marsanoj

Generated on 2017-01-20 02:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

kaj Teranoj similas. Ili ambaŭ vidas la stelarojn sammaniere. Ĉu *nur* tion ili vidas same? Se oni povus vidigi al ili kelkajn Marsajn aferojn, kion ili dirus?

Eble ili dirus: —Fantaziaĵoj!!! Maniaĵoj!!!

Generated on 2017-01-20 02:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Bono kaj vero renkontiĝas, virtoj kaj paco sin kisas.
PSALMO LXXXV.

LA sekvintan tagon, kiam mi vidis Mitsel sur la kampoj, ŝi estis same mildkora kiel kutime. Ni laboris dum kelka tempo, parolante pri negravaĵoj. Fine mi volis ion kompreni pri tio, kio fariĝis kun Ionol.

—Kial vi subite lastan nokton forkondukis Ionol ?— mi demandis.

—Pro tre bona motivo. Plu da klarigoj mi ne povas nun al vi doni.—ŝi diris.

Je tiu respondo mi devis resti kontenta, ĉar senutile estus peni paroligi Mitsel pri tio, kion ŝi ne volis. Kia estis la sekreto pri Ionol, mi ne povis diveni. Sekreto en Lajsiso estis des pli timiga pro tio, ke ĉio en la urba vivado estis tiom simpla, nekaŝita kaj vereca. Io mistera inter tiuj simpluloj vere estis stranga kaj ne povis esti senkaŭza.

Pli poste en la tago venis kiel kutime en la maŝinejon Ionol. Ree ŝi fariĝis la kapricema, ŝanĝiĝema knabino. Eble tia kapriculino sur la Tero ne estus rimarkinda, sed ĉi tie en Lajsiso ŝia konduto, kontraste kun la mildeco de la loĝantoj, sin trudis tre malagrable. En la unuaj tagoj ĝi amuzis min, tamen kiam ĝi refariĝadis, la plaĉa noveco forvelkis, kaj restis nur teda malĝentileco. Ŝajnis ankaŭ, ke la pacienco de Majrol ankaŭ elĉerpiĝis, kaj tio kompreneble pli

Generated on 2017-01-20 02:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

malagrabligis la aferon. Ne sciis mi, kiel li povis labori kun ŝi. Jen ŝi promesis prizorgi ion kaj iom poste tute forlasis ĝin, forte neante, ke ŝi iam promesis tion fari ; jen ŝi malkonstruis ian maŝineron, kaj jen ŝi fuŝkunmetis ion alian. Kiam Majrol petis, ke ŝi estu pli zorga kaj pli atenta, ŝi respondis al li krude kaj eĉ argumentis. Entute ŝi kondutis kvazaŭ ia dekjara, nebone edukita infano, kaj laborantoj jam komencis murmuri inter si pri tio, ke ŝi kaj Majrol nepre devos kvietiĝi aŭ labori aliloke.

Ĉio ĉi por mi estis tre dolora. Hieraŭ vespere ŝi estis tiel alloga, tiel bela, kaj nun, la sekvintan matenon ŝi fariĝis eĉ ne alveninda. Fine Majrol forlasis la ĉambregon, kaj restis iom da trankvilo, ĉar Ionol ne kuraĝis malpaci kun iu el ni. Post iom da tempo ŝi alproksimiĝis al mi kaj ekinteresiĝis pri mia laboro.

—Kiel prosperas al vi ?—ŝi demandis.

—Sufiĉe bone.—mi respondis.

—Ĉu mi povas helpi al vi ?

—Ne, mi dankas. Kial vi tiel subite lastan nokton forlasis nin ?—mi demandis.

—Forlasis vin ?

—Jes, ĉe la manĝejo.

—Mi ne forlasis vin.

—Jes, ja, vi subite kun Mitsel kaj Majrol forlasis Bafnel kaj min, kaj ŝajnis al mi, ke vi deziris ion diri al mi, kaj ke vi ne foriris volonte.

—Kompatindulo ! ! vi sonĝis.—ŝi ridis.

Mi rigardis atente al ŝi. Se ŝi efektive ŝajnigis, ke ŝi tion ne memoras, ŝi certe ĝin faris tre lerte. Tute senkonfuze ŝiaj belaj brunaj okuloj ridante rigardis en la miajn. Mi komencis senti maltrankvilon.

—Kia estas la ŝerco ?—ŝi fine diris.

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

—Ne grave.—mi diris, dum venis la penso, ke ŝi ludas per mi . . . . mensoge ludas.

Ĉu ĉio ĉi estis ia stranga Marso kutimo? Sed tuj mi forĵetis la penson, ĉar tre certe ŝajnis al mi, ke mensogoj ne povas ekzisti en Lajsiso, kie ĉio estas tiel simpla, tiel vereca. Mensogo estus la plej granda peko kontraŭ la simpleco.

Mi eliris en la ĝardenojn promenante sola ĝis la vespero, kiam mi konsolis min per la ĉeesto de Glaŭko kaj Mitsel; pace ja estis kun ili. Tie oni forgesis ĉiajn malagrablaĵojn kaj altiĝis en filozofiajn regnojn.

Mi demandis al ili pri la pasinteco de la gazetaro sur Marso.

—Parolu pri la evoluo de la gazetaro.—mi diris.

—Antaŭ multaj jaroj—komencis Glaŭko—sur nia globo regis la kapitalismo. Kelkaj homoj posedis la teron kaj la produktilojn, sed la granda plejmulto posedis nenion kaj devis sin vendi al la kapitalistoj, kiel dungitojn. Dungito estis multe pli mizera ol sklavo, ĉar sklavon oni ĉiam bone nutris, sed dungitojn la posedantoj ne prizorgis rilate al nutraĵo.

—Do ekzistis sklavoj sur Marso?—mi intermetis.

—Jes, antaŭ pli ol mil jaroj.—diris Mitsel.

—Kiam regis la kapitalismo,—daŭrigis Glaŭko—estis pli multe da senhavaj homoj ol bezonis la kapitalistoj, sekve la kapitalistoj povis elekti tiujn, kiuj postulis nemulte da salajro. La dungitoj konkure sin vendis. El tia stato sekvis miloj da mizeroj, krimoj, prostituadoj, mortigoj k.t.p.

Sed iom post iom kelkaj filozofoj predikis la socialismon, en kiu oni celis anstataŭigi la konkuran komercadon per kooperativa komercado, la privatan posedadon per socia posedado; alivorte oni celis sociigi la komercadon kaj produktilojn. La filozofoj

Generated on 2017-01-20 02:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

mortis sed postvivis iliaj ideoj. Pli kaj pli da homoj fariĝis socialistoj. Ili grupiĝis, organizis sin kaj sendis siajn deputitojn en la parlamentojn. Ili grupiĝis por komerci kooperative, ili grupiĝis por eduki geknabojn kiel produktantojn de necesaĵoj por subteni la vivon. Ili socialisme organizis la junulojn kaj aĉetis por ili kampojn, kie ili bone prosperis fariĝante kleraj komunistoj. Ili grupiĝis por eldoni gazetojn, kaj ju pli ili agis kune, des pli ili prosperis.

—Ĉu mi bone komprenis, ke vi diras, ke al la komunistoj prosperis?—mi demandis tre mirigite, ĉar sur la Tero la komunismo preskaŭ ĉiam malsukcesis.

—Jes, al kelkaj prosperis, sed multaj malsukcesis. —respondis Glaŭko.—Mi klarigu. Sur diversaj partoj de nia globo oni aĉetis kampojn kaj penis starigi la komunismon, kun ekonomie perfektaj kondiĉoj. Tie, ĉiu homo devis labori dum kelkaj horoj ĉiutage kaj partopreni la riĉaĵon. Sed preskaŭ ĉiu komunismo malsukcesis pro tio, ke ne ekzistis en la socio forta, komuna, kunige morala ideo aŭ idealo. Fojon post fojo homoj grupiĝis, aĉetis kampojn kaj starigis sian komunismon, sed ĉiufoje kelkaj mallaboremuloj malpacis kaj detruis la tutan fundamenton. Mankis al la komunistoj du aferoj, nome: *a.* la scio pri reenkorpiĝo kun ĝia rezultanta scio pri homa malegaleco, kaj *b.* ia alte morala idealo pri konduto.

—Ĉu vi en Lajsiso havas tiun idealon?—mi demandis.

—Jes. Vi memoras "la vojo al perfekteco," kiun mi pridiris al vi?

—Tre certe mi memoras, kaj jam priskribis ĝin en miaj travivaĵoj.—mi diris.

—Tiuj komunismoj,—daŭrigis Glaŭko—kiuj havis en si tian altigan idealon pri konduto, sukcesis.

Digitized by Google Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Kiel mi diris, la socialistoj grupiĝis sur ĉiuj kampoj kaj prosperis, sed samtempe la kapitalistoj trovis, ke granda komercado estas pli facila por mastrumadi, pli profitdona, ol malgranda ; ili tial komencis elaĉeti unu la alian, kaj fariĝis trustoj. Unuflanke kreskis la socialistaj kooperativoj, aliflanke fondiĝis la kapitalistaj trustoj. En tiu tempo la socialismo enpenetris en la parlamentojn kaj leĝdonado socialista fariĝis tiel, ke la socio povis aĉeti malkare kampojn fervojojn kaj tiajn necesaĵojn. Leĝdonado ankaŭ helpis al la kooperativaj kaj urbaj entreprenoj, sed malhelpis al la trustoj. De post tiam okazis tre baldaŭ, ke oni sociigis la trustojn ; la posedantoj ĝoje vendis kontraŭ malalta prezo, ĉar ili jam ne povis konkuri kontraŭ la ŝtato. Forpasis la tago de la mallaboremuloj, rentuloj, parazitoj kaj almozuloj.

—La kanto de la trustoj estis kantita.—diris Mitsel.

—Venis la tago en kiu nutraĵo, vestaĵo kaj loĝejo estas garantiita al ĉiu homo en la lando.—redaŭrigis Glaŭko.

—Muzike ondis la melodio de la nova sento, "frateco".—diris Mitsel kun brilantaj okuloj.

—Sed kiel ĉio ĉi rilatas al la gazetaro ?—mi demandis.

—Mi baldaŭ venos al tio.—daŭrigis Glaŭko.—En la zenito de la kapitalismo, gazetoj formike svarmis. Ili servis kiel reklamiloj por la kapitalistoj ; kelkaj grandaj firmoj eĉ gazeton presigis nekonate de la publiko. La kompatinda publiko, kiam ĝi aĉetis ian komercaĵon, kutime pagis pro ĝi dekoble pli multe, ol ĝian efektivan valoron. La homo pagis kare pro la multa reklamado ; kaj tre strange estis, ke ia aĵo vendiĝis ne pro tio, ke ĝi estis bona, sed nur pro tio, ke

Generated on 2017-01-20 02:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

oni multe, multe reklamis ĝin. Tamen, kiam iom post iom mortis la kapitalismo, multaj gazetoj ne havis vivrimedojn kaj sekve ankaŭ mortis. Tute ne bezone estis, ke la ŝtato kaj kooperativoj reklamu siajn aĵojn ; tial ĉio en la socio fariĝis malkara. Antaŭ ol venis la morto de la kapitalismo, centoj de gazetoj eldoniĝis ĉiutage, ĉiuj enhavantaj plejparte tute similajn novaĵojn. Oni baldaŭ komprenis, ke tia ripetado estas granda perdo kaj malŝparo por la socio, ĉar unu granda presejo povus facile eldoni la tutan je dekono de la kosto. Oni ankaŭ vidis, ke multo presiĝis, kiu faris malutilon al la socio, ekzemple ; priskriboj pri ĉiaspecaj krimoj, nesciaj artikoloj pri ekonomiaj, sciencaj kaj artecaj demandoj. Pro ĉio ĉi la ŝtato fine mem eldonis libretojn pri la estetiko, pri la spirito de servo al la socio k.t.p. por simplaj vilaĝanoj ĝis la plej altaj ŝtatuloj. La ŝtato ankaŭ malfavoris la troan multobligadon de libroj kaj ankaŭ konigis tiajn, kiajn ĝi aprobis. Pli poste ŝtataj oficejoj fondiĝis de la saĝuloj, el kie oni povis havi iajn informojn pri ekonomiaj aferoj, pri ĉiaspecaj laboroj kaj entreprenoj. Nuntempe, kiel vi jam rimarkis, sur ĉi tiu parto de Marso, la ĉiutaga gazeto ja vivas, sed ĝi fariĝis tre malgranda ; oni en ĝi nur resumas la lastatempajn novaĵojn. Se oni bezonas pluajn detalojn, oni povas ricevi tiajn per telefono el la ŝtata oficejo. Kiel vi ankaŭ vidis, la politikaj novaĵoj tute malaperis, kaj nun la paĝoj estas plenaj de novaj sciencaj teorioj, eltrovoj, plenaj de konigoj pri la artoj k.t.p.

—Sed ĉio ĉi rilatas al la edukadaj kaj bibliotekaj aferoj.—diris Mitsel.

—Tute prave,—jesis Glaŭko—kaj tiajn mi pridiros alian vesperon.

Kiam Mitsel forlasis nin, mi demandis al Glaŭko

Generated on 2017-01-20 02:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

pri tio, kiam mi renkontos mian perditan amikon Klajn ?

—La tempo por tia renkontiĝo ankoraŭ ne venis.— kaj nenion plu li volis diri.

—Kiam vi intencas forlasi Lajsison ?—li demandis.

—Estas ankoraŭ multo, kion mi volas vidi kaj kompreni. Morgaŭ okazos la flugludoj, kiujn mi nepre ĉeestos.—mi diris, pensante pri tio, ke Ionol ja proponis, ke ni iru kune tien.

Generated on 2017-01-20 02:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Flugis per sonĝo la ora.
LA INTERROMPITA KANTO.

IONOL petis, ke mi atendu Majrol kaj ŝin en ĝardeno survoje al la aviadejo. La tago estis bela kaj promesis ĉiel faciligi al la flugludoj ; mi do pensis, ke se Ionol estos bonhumora ni havos gajan feston. Mi ĝojis, ke Majrol akompanos nin, ĉar stranga maltrankvilo kelkfoje kaptis min, kiam mi estis sola en la ĉeesto de Ionol. Interŝanĝante kun ŝi eĉ la plej simplajn vortojn, mi sentis ian timon, ian misteran, minacan povon super ni.

Mi kuŝiĝis sur benko, kaj pensis pri tio, kiel malsimila estas Lajsiso al Londono. En Lajsiso ne vidiĝas eĉ unu reklamo, nek ia afiŝo, nek ia freneza rapida moviĝado tien kaj reen, nek iaj malbelaj nigraj vestoj kaj ĉapeloj. En Lajsiso oni libertempe feste sin movis laŭ ritmaj paŝoj. En Londono oni freneze

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

lamis kompare kun la Marsa moviĝado. Kaj ĉio ĉi ne rezultis tiom el la malsamaj pezofortoj, kiom el la malsimile ekonomiaj cirkonstancoj. En Londono ĉio fariĝis konkure; en Lajsiso ĉio estis komunisma, en tio kuŝis la kaŭzo. La konkuro signifas inferon, malamon kaj morton. La komunismo sentigas novan ĉielon, fratecon kaj vivon.

Dum kelka tempo mi meditis tiel, sed ankoraŭ ne venis Ionol. Mi rigardis al horloĝo, kaj vidis, ke ŝi tre malfruas.

Pri la tempokalkulo sur Marso, oni scias, ke la tago estas proksimume same longa kiel la surteraj tagoj. Tamen la Marsanoj dividas unu tagon en dudek horojn; sekve ĉiu horo estas iom pli longa ol surteraj horoj. Sur Marso dek tagoj faras unu semajnon, dek semajnoj faras unu monaton, kaj proksimume sep monatoj faras unu jaron.

La mezuriloj kaj peziloj sur la tuta globo ankaŭ baziĝas sur la "dekoblo" sistemo. Kiel la Marsanoj havas sur la tuta globo unu logikan, simplan mondlingvon, tiel same ili havas unu simplan monsistemon kaj unu simplan mezursistemon por tempo kaj spaco.

Mi atendis dum plua tempo, sed ne venis Ionol; mi do iris sur la vojo al la aviadejo.

La aŭtomobiloj en Lajsiso funkcias tre simile al tiuj sur la Tero, tamen ne ekzistas veturigistoj; ĉiuj homoj scias veturigi kaj povas uzi ilin senpage. Sed la Marsanoj preferas iri piede, kaj kvankam mi nomas min maŝinisto, tamen mi pensas, ke ili estas pravaj. La marŝado sane beligas la korpon, kaj unu sana korpo valoras pli ol cent maŝinoj.

Antaŭ ol mi atingis la aviadejon, mi povis vidi la konkursantojn flugantaj kvazaŭ grandaj hirundoj. Eble mi havis tre grandan imagpovon, ĉar la flugadoj

Generated on 2017-01-20 02:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

kaj lertaĵoj de la Marsanoj ne mirigis min tiom, kiom mi atendis. Fakte, ili ne multe superis la francojn. Povis esti, ke tio fariĝis pro tio, ke ili devis kontraŭbatali pli da malfacilaĵoj, ol ni Teranoj. Ekzemple la du lunoj ĉe Marso rondiras tre proksime al la globo kaj sekve influas ne nur la tajdojn, sed ankaŭ kaŭzas aerofluojn kaj aeroturniĝojn. La du satelitoj estas des pli potencaj pro tio, ke ili orbite rondiras tre rapide kaj, ke la aero estas malpli densa. El ĉio ĉi rezultas, ke aviadistoj devas ofte ŝanĝi partetojn de siaj maŝinoj por konformi al la pozicioj de la du lunoj.

Post longa serĉo mi trovis Ionol; ŝin akompanis junulo, kiun mi ne konis. Mi aliris al ili.

—Fine mi trovis vin.—mi diris.

Ionol sin turnis al sia kunulo kaj per glacie malvarma tono diris:

—Ĉu vi konas lin?

—Ne, mi ne konas lin.—diris ŝia kunulo.

—Ionol . . . . . .—mi rekomencis.

—Mi ne nomiĝas "Ionol".—ŝi intermetis.

—Ne. Vi eraras amiko.—ŝia kunulo finis, dum ili formovis sin.

Mi koleris. Jes, por la unua fojo sur Marso mi koleris, kaj kiam homo koleras, li ne povas racie pensi aŭ agi. Ĉiaspecaj pensoj svarmis en mia kapo; kelkaj absurdaj, kelkaj teruraj. Ĉu mi, kompatinda Terano ne estas sufiĉe evoluinta por akompani Marsanojn? Ĉu oni ludas per mi? mi min demandis.

Mi tuj forlasis la aviadejon, rapide marŝis al la granda lago kaj boatveturis sola. Tie iom post iom venis paco. Mi pensis pri Ionol en ŝia pli alloga humoro, kiel ŝi estis antaŭ kelkaj vesperoj post la laŭnteniso. Tien kaj reen mi remis, esplorante la belan lagon, kaj ju pli mi remis, des pli mi trankviliĝis.

Generated on 2017-01-20 02:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Malrapide la suno ruĝiĝis, malleviĝis kaj fine malaperis lasante post si purpurajn ombrojn ĉe la densaĵoj de la golfetoj de la lago. Venis al mi deziro naĝi en malvarma akvo. Tio estos bona por mi, mi pensis. Pli poste en la naĝejo mi staris ĉe la bordo kaj enrigardis al la profunda, malvarma akvo. Mi levis la brakojn, salte turniĝis kapantaŭen min ĵetante al la fundo. La glacie malvarma akvo envolvis mian korpon, forestis ĉia absurda malagrablaĵo kaj restis nur la ĝojo de la atleto en la akvo. Mi surakviĝis kuŝante surdorse kaj rigardis supren al la ĉielo. Tie vidiĝis la du lunoj kaj . . . . .

—Mallertulo ! ! !—ĝi estis la voĉo de Ionol.

—Ĉu mi plaŭdis ?—mi demandis.

—Ho, terure !—ŝi plendis.

—Do vi mem instruu.

—Jes, min observu atente, por ke vi faru same.—kaj ŝi glitis al la bordo, elakviĝis kaj movelaste supren iris la ŝtuparon, kaj staris preta. Mirinde belforma kaj facila estis ŝia figuro. Ŝi levis la brakojn super la kapon kaj vokis al mi :

—Bone observu.

Mi ridis enpense ; estus por ia artisto ja tre malfacile forturni la okulojn de ŝia pozo plena de ĉarmo. Ŝi enspiris du-tri fojojn kaj poste ŝia figuro flugis tra la aero laŭ bela kurbo, malaperante sub la akvo sen ia plaŭdo. Dum preskaŭ duonminuto ŝi restis sube ; kiam fine ŝia kapo leviĝis, ŝi diris :

—Nun vi provu.

—Mi ne bone observis, kiel vi ĝin faris.—mi diris, dezirante, ke ŝi refaru ĝin. Sed ŝi komprenis mian ruzaĵon.

—Estas nun via vico.—ŝi diris.

Generated on 2017-01-20 02:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Mi provis sed malsukcesis. Ŝi remontris al mi la arton, kriante :

—Bone observu.

Mi observis. Ŝi ŝajnis ornamo, kiu ombrigus ĉion alian artecan en Lajsiso. Mi reprovis, sed ĉu mi estis nature mallerta en tio, aŭ ĉu mi intence postulis multe da instruo, ne estas nun decidinde. Certe ŝi tre longan tempon pacience instruis al mi.

Kiam fine ni renkontiĝis ekstere, jam krepuskiĝis kaj ĉio estis paca. Mi resentis tian ĝojon, kiu devenas de multa ekzerciĝado de la korpo.

—Bona estas la vivo.—ŝi diris.

Kaj bela estas la mondo.—mi eĥe rediris, rigardante al ŝi.

—Ni iru al la lago.

—Konsentite, montru la vojon.—mi respondis.

Ŝi elektis gondolon, kaj ni glitis antaŭen sur la spegula akvo ; nur aŭdiĝis la unutona murmurado de ondetoj ĉe la antaŭaĵo. Ŝia ĉeesto senpovigis min, kaj alportis kun si nedireblan timon, samtempe mistere ĝojigante min. Nekomprenebla ĝi estis. Mi forgesis ĉiajn ofendojn, ĉiajn kapricojn. Kiu estis mi, por juĝi ŝin ? En ŝia ĉeesto flugis al mi jen paĉaj sentoj kvazaŭ en sankta loko, jen nekomprenebla timo, kvazaŭ ia supertera povo faras sian volon kontraŭ ni, ĉu ni pensas, ke ni helpas al tio aŭ ne.

Generated on 2017-01-20 02:08 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

La
vorto
estas la
esprimo de
l'penso kaj la
penso venas el la
Dia forto; sekve la
vorto konformiĝu ĝuste
al tio, kion ĝi esprimas.
La vorto ne eldirita estas ora.

Generated on 2017-01-20 02:08 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

20

Elektu amiko l'amikon de l' virto
Pri liaj konsiloj kaj agoj atentu.

PITAGORASO.

LA sekvintan tagon sur la kampoj mi ne multe parolis kun Mitsel. Mi ne aludis ŝian fratinon. Ŝajnis al mi, ke tio jam tute ne koncernas ŝin. Mi estis revema, kaj ĉiuj revoj ŝvebis super Ionol. Mi revis pri ĉiaj felandoj, en kiuj Ionol fariĝas reĝino. Mi rigardis al la neĝe blankaj nuboj. —Sed pli blanka estas la robo de Ionol.—mi pensis. Mi greftis la arbetojn :—Fruktu, fruktu bone por Ionol.—mi murmuris. Venas al mi ia bela ario kaj en mia memoro muzikis ŝiaj vortoj : "La vivo estas bona," kvazaŭ arĝentaj sonoriloj en ia feliĉejo. "La vivo estas bona . . . estas bona . . . ." eĥe resonadis la rivereto.

Pri la maŝinejo mi ne volis pensi kaj sekve ne

Generated on 2017-01-20 02:08 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

vizitis ĝin. Anstataŭ, mi iris al la lago kaj tie boatveturis dum kelkaj horoj. Ĉio estis silenta krom la ondetoj, kiuj plaŭdis: "Ionol . . . Ionol . . . Ionol." Mi iris al la naĝejo, sed ŝi ne estis tie. Mi atendis ekstere, paŝante tien kaj reen en la vojo, laŭ kiu ŝi eble venos. La suno subiris. Krepuskiĝis kaj mallumiĝis, sed mi ankoraŭ restis sola. Mi iris al la lagobordo, kaj engondoliĝis.

Ŝi ne venis.

Fine mi iris hejmen.

—Do mi vidos ŝin morgaŭ.—mi diris enpense.

Envenis Glaŭko kaj komencis paroli, sed por la unua fojo mi ne atentis liajn vortojn. Tamen, iom post iom lia ĉeesto efikis al mi kiel kutime; ĉio fariĝis paca.

—Mi intencas paroli pri edukado de infanoj . . . infanoj junaj laŭ jaroj kaj ankaŭ pri infanoj junaj laŭ vivoj. Ĉu vi komprenas?

—Jes, vi volas diri, ke krimuloj aŭ sovaĝuloj estas junaj homoj laŭ vivoj; ke ili estas junaj animoj. Ĉu ne?

—Tute prave. Sekve, pro tiu scio ni traktas ilin kiel infanojn. Kiam ni komprenis la doktrinon de reenkorpiĝo ni vidis, ke la krimulo venas al ni, kvazaŭ al lernejo, kaj ke estas nia devo trakti tian homon, kiel moralan infaneton, kiel li vere estas. Ni devis kateni la sovaĝan beston en li, starigante specialajn lernejojn, en kiuj oni instruis al li tion, kion li povas lerni. En tiuj lernejoj oni ankaŭ instruis multajn ludojn kaj ian krudan manlaboron. La instruistoj en tiuj lernejoj varbiĝis el la pli altaj ranguloj. Tiuj nobeloj kaj nobluloj ja kreskigis en la lernantoj admiron, fidelecon, kiu sekvigis obeadon. El tiuj lernejoj oni loĝigis ilin en vilaĝoj, kie estis butikoj, muzikejoj, kinematografejoj, ludejoj, kafejoj kaj multe

Digitized by Google Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

da amuzejoj ĉiuj mastrumitaj de la instruantoj. La junaj animoj, kiujn vi nomas krimuloj, havis ĉion por plezurigi la vivon, krom libereco, ĉar por la socio ili estis danĝeraj. Kelkaj per bona konduto fariĝis liberaj, la ceteraj dumvive restis tie. Ĉi tiuj lastaj, kvankam ne tute civilizitaj, tamen tre multe evoluis kaj pliboniĝis dum sia surmarsa vivo.

—Kial vi donis al ili tiom da amuzoj kaj plezuroj ? —mi demandis.

—Ĉar ni komprenis, ke ju pli juna laŭ vivoj estas animo, des pli da eksteraj amuziloj ĝi bezonas. Sed aliflanke ju pli progresinta estas animo des pli ĝi trovas interne tion, kio feliĉigas. La homa spirito laŭiras du surplanedajn vojojn, nome : la vojo serĉa, kaj la vojo rezigna. Ambaŭ vojoj estas bonaj kaj evoluigaj en sia tempo. La pli multe da homoj paŝas la serĉan vojon kreskigante sian individuecon. Nur poste, kiam ili elkreskigis sian individuecon, ili povas komenci fariĝi neegoistaj paŝante la vojon rezignan, sur kiu ili ne serĉas ian objekton por si mem. Tiuj regas sin per fera mano, vivante nur por helpi al la evoluado de la mondo, kaj ne por la memamo.

—Ĉu la edukado de infanoj similas al tia metodo, kian vi ĵus pridiris ?

—Ne, ĝi estas multe pli malsimpla. Unue la doktrino de reenkorpiĝo komprenigis al ni, ke en ĉiu infana korpo venis sur la mondon por evolui eterna spirito, aŭ memo. Ni komprenas, ke en tiu memo ekzistas ĉiuj spertoj de pasintaj vivoj, sekve estas nia devo eltiri el tiu memo ĉiajn memorojn kaj konojn. Ni penas stimuli la intelektajn kapablojn, por ke la cerbo ricevu ilin, alivorte ni helpas al la memo plene regi la fizikan cerbon.

—Vi uzas la vortojn "spirito, memo kaj animo" ;

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

ĉu ĉi tiuj vortoj signifas tiun parton de la homo,kiu ekzistas aparte de la fizika korpo ?

—Jes, sed mi nun ne havas la tempon por klarigi iliajn signifajn nuancojn. Kiel mi diris pri edukado de infano, ni helpas al la memo plene regi la cerbon ; ni helpas kvazaŭ de ekstere, kaj la memo laboras de interne.

Ni unue komencas instrui infanon en ties kvina, sesa, sepa k.t.p. ĝis dudeka jaro laŭ ties taŭgeco kaj klereco. Mi parolas pri Teraj jaroj. Ni trovas, ke en la vivo de infano estas kvazaŭ "facila horo," en kiu, ia objekto estas rapide lernebla, kaj ni ĉiam penas utiligi tiun horon.

—Ĉu la ĉiutagaj lernohoroj estas multenombraj ? —mi demandis.

—Ne, tute ne. Post manĝoj ni ne instruas, kaj dum unu tago ni instruas nur unu objekton, en la fruaj jaroj ne uzante librojn. La lernantoj aŭskultas starante.

—Kian vi nomas sukcesa instruado ?—mi demandis.

—La ĉefaj principoj estas jenaj : instruado pri laboro por utilaj urbaj bezonaĵoj, instruado pri bona konduto, puraj kutimoj pensaj kaj korpaj, instruado pri amo al simpleco kaj pri aspirado al socia servado.

—Kiuj estas la instruantoj ?

—La instruantoj estas la plenaĝaj, senfamiliaj. Spertaj saĝuloj pli ol kvindek-jaraj konsilas al la gepatroj kaj instruantoj pri la edukado necesa por iu infano.

—Kiu instruas la skribarton, legadon kaj aritmetikon ?

—La gepatroj instruas tion. Ĉio estas nun tiel simpla, ke la geknaboj lernas tre rapide, eble pro tio,

Generated on 2017-01-20 02:08 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ke ili komencas kvazaŭ memori la simplan mondlingvon, la simplan aritmetikon k.t.p. el siaj pasintaj vivoj. Kiam oni havas por ĉiu vivo la saman lingvon, sendube estas pli facile.

—Sed kiu instruas la geografion kaj historion ?

—Neniu ĝin instruas nun. Se oni deziras ion scii pri iu lando, oni serĉas en enciklopedio, kiu troviĝas ĉe ĉiuj domoj. Se oni bezonas multe da detaloj, oni iras al la biblioteko. Kiam venis sur nian globon mondlingvo kaj enciklopedioj, la instrumetodoj ŝanĝiĝis. Oni nun ne lernas ion, kio troviĝas en enciklopedioj, ĉar tio estus malŝparo de tempo kaj senutila ŝarĝo por la memoro.

—Do vi ankaŭ simpligis la edukadajn aferojn ?—mi diris.

—Jes, kiam ni komencis simpligi, ni ne povis halti. Nur la komenco estis malfacila, same kiel pri ĉia afero.

—Ĉu oni instruas kune geknabojn ?

—Jes, kompreneble.

Mi meditis dum iom da tempo.

—Rimarkinde estas, ke ĉe vi ekzistas tre ofta amikeco inter samseksaj lernantoj kaj instruantoj ; tio helpas al la edukado, ĉu ne ?—mi diris.

—Jes, ni ne nur estigas amikecon inter pli aĝa kaj juna homoj kiel Marsan moron aŭ institucion, sed antaŭ longa tempo ni faris leĝojn por gvidi kaj helpi al la plej aĝa en lia respondeco. Tiu devas plilertigi la junan rilate al la gimnastiko, ludoj k.t.p. Tiu devas gardi la junan kontraŭ la malsobreco en kutimoj k.t.p. kaj instrui al li pri la idealoj de vireco aŭ virineco, kuraĝo, hardeco kaj ĉiuj devoj de la civitaneco. Pri seksaj aferoj tiu devas klarigi malkaŝe kaj prudente.

La pli juna amiko povas laŭ plaĉo forlasi sian pli

Generated on 2017-01-20 02:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

aĝan kamaradon ; tamen tio ne ofte okazas, ili ofte pasigas kune tre grandan parton de la vivo. Dumvivaj samseksaj amikecoj ĉe ni estas tre oftaj.

Tia kamaradeco havas difinitan lokon en la lerneja vivado, ludado, studado k.t.p. inspirante idealojn de heroeco kaj mildeco. Ekzistas inter du samseksaj homoj ia kunsento ; ĝi en efektiveco estas kamaradeco el pasintaj vivoj.

Mi tuj pensis pri tiu neklarigebla amikeco inter Klajn kaj mi.

—Ĉu vi opinias, ke tiu, kiu inspiras amikecon ĉe siaj samseksuloj estas progresinto ?—mi demandis.

—Jes, tre certe. Ili estas pli sentemaj, pli nervemaj kaj kelkfoje tre praktikaj . . . . . sed neniam revemaj. . Ŝajnis al mi, ke Glaŭko aglokule rigardis al mi ; kaj mi ja havis kaŭzon senti min kulpa, ĉar mi dum la tuta tago revadis.

—Ili estas la ĉefoj kaj gvidantoj en ĉiuj aferoj kaj movadoj de la vivo, kaj pri amaferoj ili povas ofte tre bone konsili.—Ree Glaŭko rigardis al mi kaj atendis. Sed tamen mi ne diris al li ion pri Ionol.

Generated on 2017-01-20 02:09 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

21

Meditado efikas al la intelekto per tio, ke ĝi iom post iom donas al ĝi unupunktecon, flekseblecon kaj obeon. Meditado efikas al la emocioj per tio, ke ĝi kulturas la pli altajn kaj ekstermas la malaltajn.

G. S. ARUNDALE.

Aŭskultu, infanoj miaj, kio devus esti la Ŝtato por bona sociano. Ĝi devus esti pli ol patro aŭ patrino, ĝi devus esti pli ol edzo aŭ edzino, pli ol infano aŭ amiko.

PITAGORASO.

EN la sekvinta mateno sur la kampoj Mitsel parolis al mi pri Ionol.

—Mi havas gravajn novaĵojn por vi, malĝojigajn konigojn.—ŝi diris—Ionol ne estas tute sana.

Ĉe tio fariĝis al mi malvarme.

—Dum kelka tempo ŝi pli kaj pli malsaniĝis.

—Antaŭ du tagoj ŝi ŝajnis tute feliĉa.—mi diris.

—Ne,—ŝi daŭrigis—de post multaj semajnoj la malsano komenciĝis, kaj lastatempe fariĝis pli kaj pli malbona.

Generated on 2017-01-20 02:08 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Eble vi eraras.—mi diris.

—Ĝi ne estas korpa malperfekteco.

—Diru, kio ĝi estas.—Mi parolis preskaŭ kolere, mi apenaŭ povis elporti la turmenton.

—Ŝia cerbo ne bone funkcias.

Fine mi komprenis. Kompatinda Ionol ! !

—Ĉe la aviadejo kaj alifoje ŝi tute forgesis, kiu ŝi estas. Du-tri fojojn ŝi kondutis preskaŭ freneze, kaj hieraŭ oni devis ŝin forkonduki el la maŝinejo ; ŝi kondutis tiel strange. Nun oni ne permesas, ke ŝi iradu sola, sed ŝin akompanas aŭ Majrol, aŭ Glaŭko aŭ mi. Por mi la afero estas tre dolora. Vi komprenas . . . . ?—kaj ŝia voĉo preskaŭ plore mallaŭtiĝis.

Dum kelka tempo mi ne bone komprenis, kion mi faras.

—Ni devas, . . devas resanigi ŝin.—mi fine diris.

—Glaŭko jam de longe ŝin kuracis, sed, kiel vi vidas, senefike.

Subite la plena signifo de la terura fariĝo frapis min.

—Kion fari ? Kie ŝi estas ? Ĉu mi povas nun vidi ŝin ?—mi raŭke kriis.

Mitsel min rigardis mire, poste kompreneme, kaj divenis miajn sentojn.

—Mi komprenas.—ŝi diris.

—Ĉu mi povas ŝin vidi ? Kiu scias, eble. . . . .

—Ne nun ; en la vespero.

* * *

Mi restis sur la kampoj dum la tuta tago freneze fosante la teron. Antaŭ apenaŭ du tagoj en la zenito de mia ĝojo kantiĝis al mi la bela ario "La vivo estas bona", kaj nun . . . nun . . . ĉiuj revoj ruiniĝis. . .

Kruela, peza sorto. ! !

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:09 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

—Sed ni nepre devos resanigi ŝin.—mi diradis kaj rediradis, kvazaŭ parolante al la terbuloj.

Antaŭ la vespero ŝi kaj Mitsel venis al mi sur la kampo, ne avertinte min pri tio. Ŝi ree estis la kapricculino, tamen, krom tio, kondutis tute racie. Ŝi rekonis min sed ne memoris, ke ni renkontiĝis ĉe la naĝejo. Tia forgeso estis piko al mia koro, kvankam mi ne atendis, ke ŝi memoros. Post iom da tempo ŝia ĉeesto tiel same efikis al mi kiel antaŭe, kaj ankaŭ ŝi komencis perdi sian kapricemon. Ni paŝis hejmen. Kiel bele kaj sane ŝi aspektis! Vidante ŝin tiel, mi pensis kun ĝojo, ke mi dediĉos mian vivon por servi al ŝi, por faciligi al ŝi la vivon. La dioj donu, ke ŝi ne tute freneziĝu.

* * *

Malfrue tiun vesperon mi iris al Glaŭko.

—Klarigu la evoluadon de la edzecaj aferoj.—mi diris.

—Antaŭ multaj jaroj, kiam regis la kapitalismo,—li komencis—la edzino estis dum la tuta vivo posedaĵo de la edzo. Oni povis tre facile, malkare kaj private edziĝi, sed por ordinara homo preskaŭ neeble estis eksedziĝi. Kiam la homoj pli poste kleriĝis kaj evoluis, ili volis havi la eksedziĝajn leĝojn tiel liberigaj, tiel malkaraj, kaj tiel privataj, kiel la edziĝaj. Iom post iom tio fariĝis, ĝis fine ni evoluis ĝis nia nuna stato, en kiu la devo al la socio estas la ĉefa afero en ĉiu edziĝo. Oni nun kompreneble enamiĝas, same kiel antaŭ mil jaroj, tamen nun, *antaŭ ĉio*, devo al la socio estas tio, kio influas al nia konduto. Ne pasio, sed devo nun agigas nin.—kaj Glaŭko aglokule rigardis min.

—Oni pensas nun pri la naskotoj anstataŭ pri sia emocio. Oni scias estri sian pasion kaj agas nur por

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:08 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

tio, ke bonaj, sanaj korpoj naskiĝu. La edzeca vivo ĉe ni estas memofero al la socio, en kiu ni gardas nin kontraŭ perdo de la racio.

Kiam gejunuloj enamiĝas, ili iras al saĝulo por demandi, ĉu ili taŭgas unu por la alia. Se li permesas al ili geedziĝi, ili kunvivas tiom longe, kiom ili deziras. La konsento de la saĝulo estas la sola edziĝa ceremonio. Ne estas nun ĉe ni festa manĝado, trinkado kaj donacado, kiel antaŭe. La edziĝa soleno jam ne estas publika ; ĝi fariĝis privata. Spite la manko de edzecaj katenoj, plejofte geedzoj kunvivas dumvive.

—La devo al la socio estas ĉe vi tre forta penso.—mi diris.

—Jes, tio estas la senegoisma kaj dia parto de la homo.

—Mi ne tute komprenas.

—La spirito vivas per memoferado, per altruista agado ; sed la fizika formo vivas per akirado. Kiam homo vivadas memofere kaj altruiste, li fariĝas die forta.

—La spirito en homo dependas de la fizika formo, de la fizika cerbo.—mi intermetis.

—Ne, tute ne.—diris Glaŭko—La homa spirito estas esence eterna, kaj la fizika korpo kaj la sentoj estas nur iloj, per kiuj la spirito laboras kaj akiras spertojn. Kiel la okulo konscias eterajn ondojn, kiujn ni nomas lumo, tiel same en la cerbo ekzistas la povo konscii multajn pluajn eterajn ondojn, intelektajn kaj spiritajn ondojn. La scienco ja instruas, ke multaj eteraj ondoj ekzistas, kiujn ne konscias la ordinara homo. Tiuj pensondoj vibras al la animo, same kiel lumondoj vibras al la okulo. Se iu penso estas ekster nia konscio, ĝi por ni ne ekzistas ; ni estas parte blindaj.

Generated on 2017-01-20 02:09 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Kiel oni povas konscii la pli altajn eterajn pensondojn ?—mi demandis.

—Parte per meditado.

—Per meditado ?

—Jes, per profunda meditado, en kiu oni forlasas la sentajn konsciojn, en kiu oni tute estras la pensadon, tiel, ke oni povas pri kio ajn pensi, aŭ eĉ tute ne pensi. Oni devas sklavigi la pensadon sub la spiritan inteligenton. Oni devas sklavigi la dezirojn, pasiojn, emociojn kaj la tutan malaltan homan parton, ĝis fine la eterna memo, la spirita pensanto estos libera de ĉiaj korpaj doloroj kaj limoj kaj ĉio personeca. Tiu liberiĝo el la personeco ne estas perdiĝo de la individueco, sed ĝi estas pli alta evoluo. Oni tiam memoras siajn pasintajn vivojn.

—Do, ĉu ĵus komenciĝis nia evoluado ?

—Jes, kvankam centfoje reenkorpiĝis la plej altaj el ni, tamen ni kvazaŭ ĵus naskiĝis ; senlime antaŭen ankoraŭ ni evoluados.

—Kaj la spirita ĝermo en la sovaĝuloj apenaŭ estas viva ?—mi demandis.

—Apenaŭ ?

—Sed kia pruvo ekzistas, ke ĉi tiu spirita parto de homo estadas aparte de la korpo ? Ĉu mia tuta pensado ne dependas de mia cerbo ?

—Ne, tute ne. Kiel mi antaŭ kelkaj semajnoj klarigis al vi, unu pruvo kuŝas en tio, ke per eksperimentoj evidentiĝas, ke ĉe hipnotigitoj, kiam oni dormigas la cerbon, fariĝas treege eksterordinaraj intelektaj aktivecoj. Por klarigi tiajn fariĝojn postuliĝas tezo, ke ekzistas spirito tute aparta de la fizika korpo. Afero konata ĝi estas en la scienca mondo, kaj jam ne argumentebla.

—Do la ekzisto de aparta spirito en la homo, kiu

Generated on 2017-01-20 02:09 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ree kaj ree enkorpiĝadas, evoluante al perfekteco, fariĝante pli altruista, pli potenca; tio estas via filozofio?—mi demandis.

—Jes, kaj sekve el ĉio ĉi, oni ĉiam pensu pri sia devo al la socio en ĉiu ago.

—Ĉu oni permesas, ke fariĝu edziĝo kun iu, kiu ne estas cerbe sana?

—La devo al la socio ne permesus tion.—li respondis.

Generated on 2017-01-20 02:08 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

22

"Kiam oni ne deziras la fruktojn el agoj, kaj agadas nur por la bono de la mondo, oni ne faras al si karmon, kaj oni ne ligiĝas al la rondo de naskiĝo kaj morto."

ANNIE BESANT.

IONOL dum la sekvintaj tagoj ne sufiĉe resaniĝis por memori pri nia vespero sur la lago, nek pri nia pli frua tempo kun Bafnel. Ŝi memoris nur pri kelkaj el la tempoj, en kiuj ŝi estis kapricema, nur pri la malagrablaĵoj.

—Ĉu vi volas naĝi?—mi demandis al ŝi.

—Ne, mi ne povas naĝi.—ŝi respondis.

Alifoje kiam ŝi ŝajnis pli memorema, mi ekdiris al ŝi, ke estus bone, se ni engondoliĝus sur la lago.

—Ne, tio tedus min.—ŝi diris.

Tiaj respondoj estis kvazaŭ pikoj al mia koro, kaj de post tiam mi timis riski pluajn turmentiĝojn.

Majrol evidente komprenis mian senton al Ionol. Ankaŭ estis bone videble, ke li nur venis al Ionol pro devo, kaj mi ne miris pri tio, ĉar Ionol komencis malŝati lin. Fine ni opiniis, ke estus pli bone, ke li forestu.

Nur Glaŭko restis tute sama kaj trankvila; ŝajnis, ke nenio povas malserenigi lin. Eble li fariĝis iom pli bonkora kaj pensema por mi, se tio estus ebla.

Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Morgaŭ ni forveturos.—li diris.

—Por vidi la sovaĝulojn, ĉu ne ?—diris Ionol.

Mitsel jam ne korektis ŝin, ĉu pri tiu vorto aŭ pri "barbaroj."

—Jes.—li diris.

Ĉe tio mi malpli malĝajis. La vojaĝado estus pli bona ol restado en Lajsiso, kie ĉio rememorigis al mi pri pli feliĉaj tempoj.

—Ni iros al la marbordo.—diris Mitsel.

—Ĉu estas malproksime ?

—Dutaga vojaĝo.

Por veturi tien ni uzis aŭtomobilon similan al tiu, en kiu ni venis. Ionol kiel antaŭe zorgis pri la veturigado funkciigante la maŝinon, kvazaŭ ŝi estas tute cerbe sana. Mi mem zorgis pri la haltigiloj. La lando, tra kiu ni iris, estis plejparte ebena, plena de grenkampoj kaj fruktarbejoj. Ni ofte transpasis turniĝojn de la rivero, kiu celis la marbordon same kiel ni. Kelkajn vilaĝojn mi vidis, aŭ pli ĝuste estus diri, komencitajn urbosistemojn. En tiuj sin trovis nur unu-du ĉefkonstruaĵoj en la centro, kaj kelkaj domaroj, ĉirkaŭ kiuj rondiris ekstere de grandaj parklandoj, cirkla fervojo. Ĉio estis planverkita por la estonteco ; oni antaŭzorgis pri ĉio, kio tuŝos al la oportuneco, beleco, utileco kaj saneco de la urbosistemo.

—Ĉu en la alilandaj Marsaj urboj ekzistas antikvaj pitoreskaj konstruaĵoj ?—mi demandis al Mitsel.

—Ne, ni rigardas al la estonteco ; ne al la pasinteco. Ni iras antaŭen ; ne posten.

—Sed la sovaĝuloj havas antikvajn konstruaĵojn, kiujn ili admiras, ĉu ne ?—diris Ionol.

—Jes,—diris Mitsel—ili havas, kiel ni poste vidos.

Generated on 2017-01-20 02:09 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Ili havas multon el la pasinteco, kaj dum ili rifuzas rezigni tion, ili ne povas havi la "novan senton."

—Jes, "frateco" valoras pli ol mondego da antikvaĵoj.—mi konsentis.

Bela estis la lando, tra kiu ni iris, tamen oni jam rikoltis, kaj la grenkampoj estis nudaj. Ili aspektis malĝojaj kaj akordiĝis kun mia koro.

—Rakontu al ni noveleton.—Ionol petis Glaŭkon.

—Jes,—konsentis ni—rakontu.

Glaŭko enpensiĝis, aranĝis pli oportune siajn kusenojn, por ke li povu rigardi al ni ĉiuj, kaj per sia base belsona voĉo komencis jene :

Kaŭzo kaj Efiko.

Antaŭ milkelke da jaroj sur enlanda parto de Marso, troviĝis fortikigita urbo. Ĝi estis ĉirkaŭmurita per dika masonaĵo, super kiu leviĝis sep altaj turoj, kies suproj estis diversformaj. Por eniri aŭ eliri la urbon, ekzistis flanke de ĉiu turo nur unu pordego bone gardata. En la tuta longo de la muro troviĝis koridoro, de kie la soldatoj defende elĵetis siajn batalilojn. Pro tio, ke la ĉirkaŭa kamparo tre plate etendis sin kaj la domamaso grupiĝis sur nealta monteto, la sep turoj bone vidiĝis de malproksime, de norde kaj sude, oriente kaj okcidente. Oni en la unua tempo nomis ĝin la septura urbo, kaj poste tio aliiĝis en "Septuro," kiu ĝisvivis hodiaŭ kiel mondnomo. En Septuro regis barono, kies nomo estis Sirobo. Li tute estris per fera mano la loĝantaron. Longe li sukcese regis, jen organizante la urbajn kaj ĉirkaŭe kamparajn aferojn, jen rabante al siaj malamikoj rikoltojn kaj riĉaĵojn, kaj jen sian urbon defendante kontraŭ atako. Li siatempe batalis kontraŭ preskaŭ ĉiuj aliaj baronoj en tiu parto de la lando ; tre malofte konsentis li amikiĝi

Generated on 2017-01-20 02:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

kun ili, eĉ tiam, kiam minacis al li tre timiga potenculo. Kun sia armeo li estis kvazaŭ ia freneze sovaĝa besto, kiu vidas en siaj samspeculoj nur prirabotojn kaj batotojn. Same estis pri la ceteraj baronoj ; ili vivis sole por malpaci, batali kaj rabi.

Estis nokte en granda ĉambro en unu el la turoj ; flagris torĉoj kaj ie kaj ie sur la muroj strangformaj ombroj eksaltis kaj moviĝis. Ĉe longa tablo sidis tridekkelke da servutuloj. Plejparte ili estis viroj, sed ankaŭ vidiĝis kelkaj virinoj kaj knaboj kaj eĉ unu-du knabinoj. Tre lacaj estis ili pro ĵusa trolaborado sur la kampoj. Antaŭ kelkaj el ili sur la tablo, la abunda, malluksa nutraĵo restis nemanĝita ; la kompatinduloj bezonis ripozon pli ol manĝaĵon. Jen kelkaj servutuloj sin apogis sur la tablo profunde dormante, jen maljunulo kun kripla membro apatie respondas al junulo, kies dorso jam tro frue kurbiĝis, kaj jen virino, kiu portis signojn de dumknabina trolaborado, senĝue manĝetis.

Kontraste al tiu mizera homamaso staris junulo ĉe la muro apud torĉo ; li nomiĝis Anako. Forta li estis spite tio, ke oni lin trolaborigadis. Ankaŭ li suferis, sed ne same kiel suferis liaj kunuloj. Tio, kio doloris lin, estis la malfacilaĵoj de liaj kunlaborantoj. Li pensis pri ili, ne pri si mem. Liaj okuloj reflektis la brilon de la flagrantaj torĉoj kaj liaj trajtoj estis plenaj de varma sentemo al la malfacila doloro de la mizeruloj. Lia koro fajre ribelis kontraŭ la krueleco de la barono. Antaŭ du semajnoj, kiam Sirobo venis en la manĝejon, li apenaŭ povis silenti, kaj de post tiam ne pace estis al li, ĉar lia konscienco diradis al li, ke li estas malkuraĝulo pro tio, ke li ne petegis de la barono plifaciligon de la laboro. Li meditis pri tio, kaj lia koro fariĝis plena de kompato.

Generated on 2017-01-20 02:09 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Subite Sirobo eniris la ĉambron. Li aliris al la mastro, kiu prizorgis la servutulan nutraĵon, kaj dum li parolis, vidiĝis, ke li estas diplomatiisto same kiel rabisto, ke li laŭ bezono uzus ruzon aldone al kuraĝo. Estis nun evidente al Anako, ke Sirobo ruzas, ludante rolon de ia bonkorulo. Jen esprimo sur lia vizaĝo montris, ke li laŭde flatas la mastron, insidante kontraŭ ia kompatindulo en Septuro. Pli oportune ofte estis al Sirobo paroli per glata lango kaj agi kaŝe en la nokto, ol uzi sian povon en luma tago.

Post iom da tempo li ŝajne akiris sian volon, kaj la mastro alportis ruĝan alkoholaĵon, kiun ili ambaŭ trinkis, nun parolante pli laŭte kaj eĉ kelkfoje ridante. Fine ili sattrinkis kaj ekvenis al la pordo, ĉe kiu staris Anako.

Nun decido venis al la junulo, ke li alparolos Sirobon, ke li petegos plifaciligajn kondiĉojn por la servutuloj. Li paŝis antaŭen kaj baris al la alvenantoj la vojon. Stranga ago kontraŭ barono estis tiu de servutulo, tamen la junulo kuraĝe staris tie kaj komencis paroli. Unue time, obtuze, sed poste pli kaj pli kuraĝe laŭte li parolis. Elokvente elfluis la vortoj dum komencis stariĝi la ĉetabluloj, apenaŭ kredante al siaj oreloj. La dormantoj vekiĝis kaj forgesis sian lacecon, aŭskultante la vortojn de Anako. Tiuj, kiuj manĝis, forgesis sian malsaton ; tiuj, kiuj suferis, forgesis sian doloron, kaj ĉiuj ne povis deturni la okulojn for de la junulo. Pli kaj pli multe da servutuloj stariĝis dum la vortoj de ilia pledanto ritmiĝis laŭ la pasio de la juna koro. Jen lia voĉo preskaŭ plore petegis kompaton, jen li mallonge eldiris vortojn klarigante, ke bone traktata besto pli volonte laboras, ol malbone zorgata ; kaj jen li kuraĝe diris, ke li ne por si mem petegas, sed por ili, ke li laboros same, kiel antaŭe. Pli kaj pli

Generated on 2017-01-20 02:09 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

alproksimiĝas la mizeraj servutuloj kvazaŭ sorĉitaj de la bela muziko de la nobla junulo. Kelkaj ploris.

Kial la barono ne silentigis Anakon? Videble la surprizo estis tiom granda kaj subita, ke ĝi faris unue lin senparola; poste, ĉar li ĵus ludis rolon de bonulo antaŭ la mastro, li lasis lin paroli iom plu, kaj fine, kiam li volis mutigi la junulon, li trovis sin senpova kontraŭ ties elokventeco. Tamen, iom post iom kolero komencis boli en la brusto de Sirobo; kolero pro tio, ke tia servuta knabo kuraĝis paroli tiamaniere al li. Kolero fariĝis kolerego, furioza, fajra pasio ondis en lia brusto detruante ĉian eron de racio, justeco kaj kompato. Lia vizaĝo fariĝis jen dente blanka, jen sange ruĝa. Li kuntiris la lipojn, enspiris longe, longe . . . . dum la silento fariĝis turmento, kaj fine . . . . fulme rapide faligis la knabon per unu pugnobato. El la ĉambro li rapide elpaŝis, ne rigardante ĉirkaŭen.

Varme fluis la sango en liaj vejnoj, dum li iris kastelen, flegante venenajn, mallumajn pensojn. Li pensis: jes, tia knabo estas danĝera, tia knabo estas ribelema. Se li restos ĉi tie en Septuro, li ribeligos la servutulojn. Mi nepre devos forigi lin.

Pli poste, kiam li atingis sian ĉambron kaj iom ripozis, atakis lin la pensoj: ĉu ne estus bone doni al la laboristoj iom malpli da laboro? Ĉu ne la knabo estis prava, justa kaj brava? Sed li forpelis la pensojn. Servuta knabo kuraĝis kontraŭparoli al li . . . li la barona estro de Septuro!! Neniam tia okazo fariĝis antaŭe. Ne! tio por li estis neelportebla. Li vokis serviston kaj ordonis, ke oni venigu tuj Anakon. Bandaĝo sanga, pli honorinda ol ia juvelo ora, kronis la kapon de la junulo, kiam li eniris la kastelan ĉambron.

—Letereton vi alportu al Tresedo la Ruĝa.

Generated on 2017-01-20 02:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

La vizaĝo de la knabo eĉ pli paliĝis. Li sciis, ke tiu Tresedo estas la plej ĝismorta malamiko de Sirobo, li sciis, ke tia alporto venigos al li torturojn kaj morton. Li sciis, ke ĉiuj senditoj, partianoj aŭ kaptitoj de Tresedo la Ruĝa, kiuj venis en la manojn de Sirobo estis mortigitaj, ke sekve Tresedo ĵuris per ĉiuj profanaĵoj de la infero, ke li farus same kun ĉiu Septurano, kiun la sorto enmanigos al li. La knabo sciis ĉion ĉi, sed ĉar li vivis tiatempe li pensis, ke lia devo ordonas al li obei al la barono. Malforta li sentis sin ; lia kapo turniĝis.

—Kiam mi ekiru, via barona moŝto ?—li humile diris.

—Morgaŭ matene antaŭ la sunleviĝo.

La knabo respekte sin klinis, posteniĝis ne deturnante la vizaĝon, kiel kutime kun ĉeestuloj de la barono, kaj malaperis. En la ĉambro estis plena silento. Sirobo sidis senmova, rigardante al la pordo. Longe li sidis tie. Ĉu la venĝo al li estis dolĉa, havinda, kaptinda ? Li pensis, ke jes ; tamen en lia animo, ie naskiĝis ĝerme ia eta dubo.

* * *

En la sekvinta mateno, el Septura pordego rajdis Anako. Pluvis kaj la vento siblis tra la arboj ; raŭke kriis la korvo. Antaŭen rajdis la knabo, sentime, senhezite, antaŭen al kruela, dolora morto.

* * *

Post miljaro sur ĝuste la sama loko, kie antaŭe staris Septuro, nun staris komerca domamaso. Floris tie la industria maŝinaro, kaj la urbo estis nigre makulita de la fumoj de la komerca konkuro, de la fulgo de la kapitalismo. La multaj fabrikejaj kamentuboj vomis funebran nebulon super la malĝoja domamasaĉo.

Generated on 2017-01-20 02:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Vento en tia loko estis beno; ĝi fendis la nigran kovrilon kaj enlasis la sunbrilon.

En unu vintra tago leviĝis la vento kaj forblovis la inferan plafonon de la domamasaĉo, ebligante ke la suno pale, mire brilu super la mizeruloj. Sunbrilinda tago ĝi ja estis; io okazas. Laboristoj amasiĝas jam ne laborante. En la ĉefstratojn ili svarmas kvazaŭ nigra formikaro. Ili formiĝas laŭ longa linio kaj komencas marŝi kvinope. Babilemaj, moviĝemaj kaj ridantaj estas multaj, spite la torditaj de trolaborado vizaĝoj. Ili ŝercas malgraŭ tio, ke ili strikas.

Esence la homo estas bonkora; nature ĝi emas al kamaradeco. En tiu bonkoreco kaj bonhumoreco kuŝas la vivforto de la evoluado. Tiu kamaradeco tra ĉiuj mallumaj tempoj promesis estontan gloron de ĉiaj perfektecoj, de atletaj superhomoj, de urboj kiel Lajsiso. Ili strikas kaj malsatas, tamen la frateco en ili faras ĉion ĉi elportebla. Ili ŝercis kaj ridis, kaj en tio kuŝis la promeso al la nuna Marso. En la palaj, ostaj vizaĝoj vidiĝis apenaŭ unu kruela; diverstipaj estas ili, sed ĉiuj portas signojn de trolaborado. Plejparte ili estas viroj, tamen ie kaj ie vidiĝis virina, blua aŭ bruna jupo. Antaŭen moviĝis la longa homstrio kvazaŭ giganta nigra serpento. Tiuj milkelke da homoj marŝas por protesti kontraŭ kondiĉoj, sub kiuj ili laboras en fabrikejo. Proteste marŝas tie grizharaj maljunuloj, knaboj kaj eĉ kelkaj knabinoj. Ĉe apuda konstruaĵo staras junulino, senĉapela, malriĉa. Ŝi ne estas unu el la strikantoj, tamen sur ŝiaj noblaj trajtoj fluas pli da ribelemo ol ĉe la laboristoj.

Tio estas Anako, kiu reenkorpiĝis.

Ŝi kontraste aspektas kun la strikantoj. Ĉe ili vidiĝas malgaja atendo kaj infana pacienco; ĉe ŝi

Generated on 2017-01-20 02:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ekflamas nobla, altruista ribelemo. Ĉe la strikantoj kelkaj el la viroj muzikas, kaj tio pli ordigas la marŝadon kaj samtempe kuraĝigas ilin. Al ŝi la muziko sonas tre ironie. Jen strikanto svingas flagon, jen unu krias ŝercan saluton al amiko ; por ili la estonteco ne ekzistas, nur la nuno. Sed en sia koro la junulino malĝojas komprenante, kiaj ili devus esti, kiajn vivojn ili rajte devus travivi. Ne povas ili kompreni tion, kio forestas el ilia vivo ; sed estas alie por ŝi. Ĉe la sojlo de la pordo ŝi staras en la sunbrilo rigardante al la serpenta amaso. Interne de la sufiĉe komforta domo estas ŝiaj gepatroj ; ilin ne interesas la strikantoj. Ŝi ne komprenas, kial ŝi tiom simpatias la mizerulojn, nur ŝi konscias, ke ŝia tuta animo proteste ekflamiĝas. Antaŭen ili marŝas, minuton post minuto. Jen palvizaĝa virino kun infaneto, jen malsata, malsana knabo. "Kiel honte," ŝi pensas. Antaŭen, ankoraŭ antaŭen serpentas la homamaso, kaj subite ŝi trovas, ke ŝi marŝas kun ĝi. Ŝi parolas al ili, ŝi montras al ili tion, kio mankas al ili. Ŝi klarigas, ke se ili nur agas kune, ili povos akiri pli da salajro. Ŝi nun kuras antaŭen, ĝis ŝi atingas la plej antaŭajn. Kvazaŭ instinkte ili rekonas en ŝi ĉefon kaj gvidanton. Ŝi kondukas ilin al la centro de la urbo, al la ĉefplaco. Tie en granda, luksa domo loĝas la estro kaj posedanto de la fabrikejo, nome : Sirobo, reenkorpiĝinta.

Li en sia dormĉambro staras ĉe la fenestro.

—Kion vi vidas ?—diras la edzino en la lito.

—La strikantoj venas.—li respondas.

—Strange !

—Knabino kondukas ilin al monumento. Ili rigardas al ŝi kiel al ĉefo. Ŝi parolas incite al ili.—li diras paliĝante.

—Karulo mia, fermu la fenestron. Memoru ke

Generated on 2017-01-20 02:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ĉia ekscito estus por vi tre danĝera; memoru, ke via kormalsano fariĝis lastatempe pli kronika.

—La knabino ankoraŭ flame parolas. Ŝi demandas al ili, ĉu ili estas malpli sentemaj ol bestoj? Ili respondas: ne, ne, ne. Do, kial vi permesas, ke li traktu vin malpli honorinde ol bestojn? Vi laboradis kaj nun malsatas.—ripetas al sia edzino la kompatinda Sirobo, neatentante ŝian konsilon.

—Ne aŭskultu, ne aŭskultu!—diras la edzino—Fermu la fenestron.

Sed Sirobo rigardas al la ekscitita homamaso kaj timo kaptas lian koron.

—Ni laboradis kaj malsatas.—krias la strikantoj.

Sirobo koleras pro tiu blondhara knabino. Nur la vido de ŝia figuro naskas en li malamon. Kiu ŝi estas, ke ŝi venas kaj incitas al liaj dungitoj? Kial ŝi baras al li la vojon? Neniam dum sia vivo li permesis al iu bari al li la vojon; li neniam kompatis, li ĉiam pli malpli frue venĝis. La venĝo por li estas dolĉa, havinda kaj kaptinda. Tamen, sed tamen, kreskis en lia animo ia eta dubo. Antaŭ ne longe li trovis pretekston por maldungi laboriston, kiu fondis metiunuiĝon. Tio estis longe atendita venĝo, tamen ĝi ne estis tiom dolĉa, tiom havinda, tiom kaptinda, kiom li pensis. Kaj en lia animo pli kreskis ia eta dubo. Nun li vidas la strikantojn, kaj li demandas al si: ĉu ne estus bone, se li pagus al ili tiom, kiom ili petas; ĉu ne estus bone doni al iliaj malfacilaj vivoj iom da ĝojo, iom da lumo? Sed aŭdiĝas kolera muĝado de strikantoj kaj vidiĝas la figuro de la knabino, kiu montras geste al lia domo.

—Vidu en kia lukso li loĝas—ŝi diras—dum vi en domaĉoj malsatas.

—Lukso . . . domaĉoj!—krias la strikantoj.

Generated on 2017-01-20 02:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Kolero naskas koleron ; Sirobo morte paliĝas.

—Malbenu la knabinaĉon !—li krias, sin eligante el la fenestro kaj levante la pugnon kontraŭ la homamaso. Kelkaj homoj vidas lin, kaj komencas aliri al la domo. Ree, senpensa pro kolero li levas la pugnon kaj krias :—Malbenu vin kaj vian knabinaĉon ! !

Ĉe tio alkuras amase la strikantoj. Li parolis kontraŭ ilia heroino, ilia idealo, ilia savonto. Ili ĉirkaŭis la domon kaj leviĝas terura raŭka homara muĝado, pli kaj pli laŭtiĝante. Tio por Sirobo estas terura torturo. Lia koro doloras lin. En tiuj kelke da minutoj li travivas multajn dolorojn. Fine li agonie falas sur la plankon, liaj trajtoj tordiĝas kaj el lia brusto elfluas la lasta konvulsio de la vivo.

La edzino freneze elkuras el la domo, kriante al la strikantoj : vi mortigis lin . . vi mortigis lin.

Ili rehejmeniĝas.

* * *

Sirobo ŝvebas senkorpe en la astra mondo, kaj kiel dronanto vidas en tre mallonga tempo siajn tutajn dumvivajn tagojn, tiel same rapide pasas antaŭ li liaj multaj vivoj. Li subite komprenas, ke multaj fariĝoj havas kaŭzojn en pasintaj vivoj, ke kaŭzoj kaj efikoj por plenumiĝi bezonas ne nur unu vivon, sed multajn. Li komencas kompreni, ke multo en la vivo, kiu estas neklarigebla en la lumo de unu vivo, fariĝas tre hele klara sub la lumo de vivaro. Li komprenas, ke ĉio, kio venas, estas aŭ ŝuldo el la pasinteco, aŭ io, el kio helpe fariĝos karaktertrajto en venontaj vivoj. Li komprenas, ke la leĝo de kaŭzo kaj efiko estas tute justa same kiel ĉia alia natura leĝo, kaj ke ĝi helpas al la evoluado. Li vidas, kiel sensenca estas la persekutado al venĝo. Li komencas lerni la lecionon, ke la amo naskas amon, kaj la malamo naskas malamon. Li

Generated on 2017-01-20 02:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

komencas pretigi sin por venonta vivo en la lernejo de la mondo, por alia vivo, en kiun li portos kun si la spertojn el pasintaj vivoj, sed ne la memorojn.

* * *

Glaŭko finis, kaj fariĝis kelkminuta silento. Mi pensis, ke en tia rakonto sur la Tero oni rakontus en la fino, kio fariĝas kun Anako. Tamen, mi pensas, ke la Marsa fino de la rakonto estas pli nobla, pli instrua, ĉar la evoluado de Sirobo estis tiom grava, kiom tiu de Anako.

Pli poste Glaŭko rakontis plue, kaj dum ni aŭskultis lin, rapide forpasis la tago.

Generated on 2017-01-20 02:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Generated on 2017-01-20 02:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Digitized by Google

Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

23

Ekzistas tia moro?
Jes, sendube,
Sed pensas mi, ke estas pli honore
Forgesi tian moron, ol ĝin sekvi.
HAMLETO. Akto 1, Sceno 4.

Feliĉa estas tiu homo, kiu manĝas nur pro malsato, kaj trinkas nur pro soifo, kaj vivas laŭ la racio ne imitante, kaj provizas al si por uzado kaj necesado, ne por parado kaj pompo.
SENEKO.

NI trovis, ke mia ĉeesto efikis tre raciige al Ionol. En mia kunesto ŝi iom post iom fariĝis pli kvieta, pli milda, sed aliflanke, ho ve! ne pli memorema. Foje dum vespero ĉe nia haltejo ŝi kaj mi estis solaj dum longa tempo. Glaŭko kaj Mitsel promenis ekstere. . . Ni longe parolis pri bagateloj, kaj tio por mi estis ĝojiga, ŝi estis tiel bela. Ju pli ni parolis, des pli ŝi forgesis la banalajn okazojn en la Lajsisa vivado, tamen ŝi samtempe fariĝis pli kaj pli aminda. Bela ŝi ĉiam estis, sed en siaj mildaj humoroj ŝi fariĝis eĉ pli alloga. Komencis ŝvebi ĉirkaŭ ni tia nedirebla sento de ia mistera fariĝonta okazo, kiu venis al ni kelkfoje antaŭe.

Kiom multe mi volas naĝi en malvarma akvo.—ŝi subite diris.

—Ĉu vi povas naĝi?—mi demandis.

Generated on 2017-01-20 02:10 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Mi pensas, ke mi povas.—ŝi respondis, dum dubo kaj necerteco brilis en ŝiaj okuloj.

Iom poste revenis Glaŭko kaj Mitsel, kaj ŝi fariĝis ree kapricema kaj bagatele nekontenta.

Ni alvenis al Odnetso.

—Ŝajnas al mi, ke mi memoras tiun nomon.—mi diris.

—Ankaŭ mi kvazaŭ memoras ĝin.—diris Ionol.

Ni rigardis unu la alian okule dirante: "Jen estas io plu, kion ŝi forgesis."

Ni lasis la aŭtomobilon ĉe gastejo kaj marŝis de tie ĝis la marbordo. Laŭirante la ĉefstraton, kiu estis malpura kaj havis kelkajn malpurajn antikvajn konstruaĵojn, ni vidis multe da homoj. Jes, ili efektive estis homoj malgraŭ tio, ke ili penis ĉiurilate kaŝi tiun fakton. Iliaj piedoj vestiĝis per ia nigra, malmola materialo; la nomon mi post multa cerbumado memoris; ĝi estis "ledo."

—Ĉu ili bredas bestojn, por ke ili povu senfeligi ilin?—diris Ionol.

—Jes.

—Ĉu la ledaj botoj kaj la lanaj vestoj estas komfortaj?—demandis Ionol.

—Tute ne.—mi diris.

—Kial do ili portas ilin?

—Pro kutimo, pro modo.—diris Glaŭko.

Sur sian kapon ili starigis ĉiaspecan ĉapelon. Multaj estis nigraj kaj grandaj, precipe tiuj de la virinoj; kelkaj estis tre rigidaj kaj malmolaj, faritaj el pajlo; ĉiuj estis pezaj.

—Ĉu ili estas komfortaj?—ripetis Ionol.

—Tute ne.—mi rediris.

—Kial do ili portas ilin?

—Pro kutimo, pro modo.—klarigis Glaŭko.

Generated on 2017-01-20 02:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Sur la ĉapeloj de la virinoj troviĝis ĉiuspecaj birdplumoj, silkaĵoj, florimitaĵoj kaj aliaj strangaĵoj.

—Ĉu ili estas belaj?—demandis Ionol.

—Tute ne.—respondis Mitsel.

—Kial do ili faras tian sensencaĵon? Kial la virinoj malbeligas sin tiamaniere?—demandis Ionol.

—Pro kutimoj, kiuj estas signoj de barbareco, kiujn ili nomas modoj.—filozofiis Glaŭko.

La virinoj portis tute malsimilan kostumon al la viroj. Ne, mi eraras, ili ne estis tute malaj, ili ja similis unu la alian per tio, ke ambaŭ atingis la fundon de malbeleco; ambaŭ estis same absurdaj. La virinoj pinĉis al si per ia korsaĵo meze de la korpo.

—Kial ili pinĉas al si tiuloke?—demandis Ionol—Kial ne pli alte? Kial ne pli sube? Kial ili ne pinĉas al si la brakon aŭ la kruron?

Pro kutimo, pro modo.—diris Glaŭko.

—Ĉu tio ne malebligas, ke la subaj pulmoj funkciu?—demandis Mitsel.

—Jes, sed tio ŝajnas al ili bagatelo, se ili nur estas laŭmodaj.—mi miavice klarigis.

—Kompatindaj sovaĝuloj!—diris Ionol.

Kelkaj viroj svingas bastoneton.

—Por kio estas la bastoneto?—venis la demando de Ionol.

—Iam antaŭe infanoj ludis per lignaj glavoj; nun tiuj plenkreskaj infanoj same havas ludilon. Foje tiuj plenkreskuloj portis glavon por dueli; nun pro kutimo ili portas bastoneton, kvankam ĝi nur faras malutilon al la socio, donante al ĝi multe da laboro.

—Mi aŭdis, ke la homoj ĉi tie vestas sin per tute nigraj vestoj, kiam parenco mortis. Ĉu tio estas vera?—demandis Mitsel.

Generated on 2017-01-20 02:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Jes, kvankam nekredeble, estas tamen vere.—diris Glaŭko.

—Kial ili faras tion ?

—Antaŭ multaj jaroj, kiam la homo estis duonbesta, ili ankaŭ estis klarvidaj, tio estas, ili iom post la morto de sia kunulo, povis vidi ties fantomon. Tio timigis ilin, ĉar ili vivis interbatale kaj malpace, kaj por malebligi, ke la spirito aŭ fantomo rekonu kaj venĝu, ili nigre pentris sin. Poste, kiam ili pli civilizigis kaj komencis vesti sin, ili konservis la kutimon, sed anstataŭ nigre pentri sin, ili nigre vestis sin. Kiel vi vidas, la kutimo vivas ĝis hodiaŭ.—kaj li geste montris al ni kelkajn gefratojn vestitajn tute per nigraj vestoj.

—Kial virinoj unumaniere vestas sin, kaj viroj tute alimaniere ?—demandis Ionol.

Ni ĝojis trovi, ke ŝi tiom interesiĝis pri la junaj fratoj. La intereso pri la vojaĝadaj kuriozaĵoj kaj fremdaj kutimoj ja estas sanigilo por la cerbo. Mi turnis min al Glaŭko sed li por la unua fojo, kiom mi scias, ne povis respondi. Eble li povis, sed li ne volis.

—La origino mortis en la nebula pasinteco,—li diris—sed la absurdaĵo ankoraŭ floras ĉi tie en Odnetso.

—Sufiĉe pri la vestoj,—mi intermetis—jen estas la marbordo.

Tie vidiĝis amasego da homoj.

—Kial ili formike svarmas ?—diris Ionol.

—Pro kutimo.—mi diris kaptante la vortojn el la lipoj de Glaŭko.

Multaj el ili sidiĝis sur seĝoj kaj legis.

—Kion ili lernas el tiuj libroj sidante en tiaj strangaj hamakoj ?

—Ili ne lernas, ili legas amrakonton.—mi klarigis antaŭ ol Glaŭko povis eldiri la vortojn.

Generated on 2017-01-20 02:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Amrakonton ?—miris Mitsel.

—Jes.—diris Glaŭko.

—Sed, kio ekzistas por skribi pri tio ? Kiam la pasio venas, oni simple regas ĝin por la bono de la socio ; jen ĉio.—diris Mitsel.

—Ne estas tiel ĉe la Odnetsanoj. Por ili la enamiĝo estas pli ol ĉio alia en la vivo. Preskaŭ ĉiuj rakontoj, teatraĵoj, kantoj kaj artaĵoj elmontras ĉe ili la "grandan pasion," kiel ili nomas ĝin. Rakontoj kaj teatraĵoj ĉiam finiĝas per edziĝo aŭ sukcesa amafero. Iliaj poetoj, pentristoj kaj aliaj artistoj adoras la "enamiĝon." La enamiĝo estas ilia religio ; ili ofte faras grandajn agojn por ĝi, ankaŭ grandajn krimojn. Ili estas sklavoj sub la "granda pasio".—diris Glaŭko.

—Kaj ni Lajsisanoj estas reĝoj super ĝi.—kontraste diris Mitsel.

—Jes ;—daŭrigis Glaŭko—kvankam ni diradas al ili "Ĉio en la naturo servas al la homo, kial ne ankaŭ la enamiĝo servu ? " tamen ili obstine respondas : "NE, la enamiĝo estas granda pasio, glora, bela kaj sanktiga. Kiu ne enamiĝis, tiu ne vivis."

—Samtempe ili gvidas la "grandan pasion" en la bestoj, bredante por si estaĵojn plej bonajn, de kiuj ili povas deŝiri lanon kaj ledon.—senpacience protestis Mitsel.

—Jen ni nepre devos vidi ilin ĉe ilia vespermanĝo. —diris Glaŭko—Tio estas unu el la tre rimarkindaj, antikvaj "vidindaĵoj" sur Marso. La vespermanĝo estas ĉefafero en la Odnetsa vivado. Ili speciale ornamas sin por ĝi ; ili frake vestiĝas.

Ni iris al hotelo kaj sidiĝis en ĝia ĝardeno, tute proksime al fenestroj kaj pordoj, tra kiuj ni povis vidi ĉion, kio fariĝis interne. Tie estis granda ĉambro, ornamita de la tre bone konata de mi stilo,kiu floris

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

en Londono, kiam mi estis tie. La ĉambro estis plenplena de ornamaĵoj kaj, kion oni tie nomis, artaĵoj. Ĉe la muro estis tapeto tre ofenda por sentema okulo, kie multe da bildoj ĉiuj malsimilaj laŭ formato, koloroj kaj temo dolorigis la vidon. Ankaŭ en la ĉambro estis multe da malbelaj, malsanigaj, malkomfortaj, malpuraj mebloj. La tuta ellaborita efekto estis tre ekstreme malakorda.

—Nepre fariĝos malpura kaj malsaniga tiu ĉambro kun siaj multaj anguloj, ŝtofe tegitaj mebloj, fuŝornamoj k.t.p.—diris Mitsel.

—Ĝi estas la plej altranga en la urbo Odnetso, kaj la loĝantoj tre fieras pri ĝi.—diris Glaŭko.

Mi rigardis al ĝi. Jes, ĝi tute similis la altrangajn hotelojn en Parizo kaj Londono. Ĝi donis al mi tre strangan senton. Antaŭ unu jaro, tia ĉambro ŝajnis al mi reĝa palaco, nun post loĝado kun Glaŭko, ĝi ŝajnis abomena ĉambraĉo, tute ofenda por arteca okulo.

Nun Mitsel komencis ridi.

—Pro kio vi ridas ?—mi demandis.

—Kiaj strangaj homoj. Ĉu ili estas amuzistoj aŭ ĵonglistoj, pri kiuj mi legis en antikvaj libroj. Vidu kiel amuze ili vestis sin !—kaj ŝi ridis pli ol iam.

Mi ne ridis je tiuj "salonaj sinjoroj." Ili frake vestiĝis, kaj mi memoris kun honto, ke mi mem foje estis frakulo.

—Kiel amuze ! ! ! Kiel ridigaj estas iliaj rigide amelitaj ĉemizoj ! ! ! Sed kiel malkomfortaj ! ! !

—Ne,—diris Glaŭko—ili ne nomas sin amuzistoj aŭ ĵonglistoj, sed Lordoj, Altranguloj kaj Financistoj.

Vidu la diamantojn en la ĉemizoj, vidu ringojn ĉe la fingroj kaj vidu juvelaĵojn ĉe la longaj haroj de la virinoj. Kvankam mortis la kapitalismo, tamen la

Generated on 2017-01-20 02:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

loĝantoj ĉi tie ankoraŭ amas la "bonan malnovan tempon" kun ĝiaj moroj kaj kutimoj.

—Kial ili portas juvelaĵojn ?—demandis Ionol.

—Ili pensas, ke tio beligas ilin.

—KION ? ? ? ? Salte leviĝis Mitsel kaj Ionol samtempe.

—Estas vere.—certigis Glaŭko.

—Ĉu ili efektive pensas, ke juvelaĵo aŭ ringo povas beligi ilin ?

—Estas fakto.

—Plorindaj barbaroj !—diris Ionol, dum Mitsel silentis jam ne ridante.

—Kion ili manĝas ?—mi demandis.

—Fiŝaĵon.

—Ne estu naŭza.—protestis la junulinoj.

—Ankaŭ multe da diversaj kuiritaj manĝaĵoj troviĝas ĉe ilia tablo.

—Kuiritaj ?

—Jes, kaj ju pli da titoloj havas ĉi tie iu homo, des pli da diversaj nutraĵoj li manĝas ĉe unu manĝo.—diris Glaŭko.

Tute male estas en Lajsiso, kie ekzemple saĝulo kiel Glaŭko manĝis nur unuspecan nutraĵon.

—Ĉu tiu homo, kiu servas al la aliaj, estas instruanto ?

—Ne, tiu estas kelnero.

—Mi supozas, ke lia morala kaj intelekta evoluo estas multe pli progresinta, ol tiu de la sidantoj sur la malkomfortaj seĝoj ?—demandis Ionol.

—Ne, tute ne pro sia intelekta aŭ morala evoluo li estas kelnero ; li diferencas de la aliaj sidantoj pro tio, ke liaj prapatroj ne ekspluatis la laboristojn.

—Mi ne komprenas vin, Glaŭko.—diris Mitsel—

Generated on 2017-01-20 02:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Mi vidis sufiĉon. Malĝojiga ĝi estas, kiam oni pensas profunde pri ĝi. Mi promenos.

—Ankaŭ mi.—kaj Glaŭko leviĝis; ili ambaŭ lasis Ionol kaj min solaj.

Jes, mi pensis, tie ili estas, kvazaŭ rentuloj en kapitalista Londono. Tamen ili estas pli altaj, ili ne trinkas alkoholaĵon, kaj ili ne manĝas viandon. Jen pudrovizaĝa virino sidis kun grasa maljunulo; jen junulo ridis kun virino, donante al ŝi juvelaĵon; jen virino vidas sian edzon kun fremda virino. Kiom da korbatoj, tremoj kaj timoj ĉe tiuj salonaj elegantuloj . . . ĉe tiuj frakulaj sklavoj de la "enamiĝo"! Mi povis kunsenti kun ili pli ol povas Mitsel aŭ Ionol, mi pensis. Mi kun miaj Teraj pasioj, emocioj kaj avidoj, komprenis, kiel ilia koro batas, kuraĝas kaj krimas por la "granda afero." Mitsel ne komprenis tion, dirante "Kiam la pasio venas oni simple regas ĝin por la bono de la socio."

Mi rigardis al Ionol. Strange bela ŝi estis. Ĉiufoje kiam mi rigardis ŝin, ŝi ŝajnis eĉ plibeliĝi. Nun en ŝiaj okuloj vidiĝis dolĉa brilo. Ŝi movis sin pli proksimen al mi, kaj ree mi sentis en ŝia ĉeesto ion mistere potencan, kvazaŭ ion fariĝontan.

—Ŝajnas al mi, ke mi memoras ilin.—kaj ŝi geste montris al la salonaj sinjoroj.

—Ŝajnas kvazaŭ mi iam kun ili vivis.—ŝia voĉo fariĝis tiel dolĉa, kiel ĝi estis, kiam ni gondole glitis sur la lago en Lajsiso.

—Jes, iam en la nebula pasinteco mi vidis ilin. Jes, tiajn blankajn tablotukojn, tiujn virinojn kun iliaj longaj haroj, kaj tian ĉambron mi iam antaŭe vidis. Rigardu, ili nun volas muziki.—Ŝia tuta animo ensorbis la scenon; ŝi kliniĝis antaŭen kaj per brilaj okuloj observis; . . . observadis.

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Al mi la sceno ankaŭ estis strange konata. Jes, iu kantisto nun intencis kanti. Tie estis piano, sur kiu ludos frakulo, ankaŭ sidis tie violonisto. La kantisto staris tie, kaj tre serioze rigardis al la plafono per fiŝokuloj. Mi sciis, kio venos. Li kantos pri "La Amo." Ne pri la nova sento, la frateco, sed pri la malnova egoista seksamo. Mi eĉ povis prezenti al mi la vortojn, kiujn li kantos. Mi pensis pri ia fama angla kanto "Ĉion por la amo." Mi forgesis, ke mi estas sur Marso. Mi komencis kanti, kantante ĝin en la angla lingvo. Ne strange sonis miaj vortoj, ne malkonvene al la sceno. Mi rigardis al Ionol.—Sing it again. I remember . . . I remember all this.—ŝi diris.

Mi vivis nur en tiu momento, ne konsciis mi pri alitempo. Mi ĝin kantis denove, kaj kvankam mi ne povis aŭdi la vortojn en la ĉambro, tamen la ario ŝajnis simila al tiu, kiun mi kantis.

—La vortoj estas sensencaj, sed dankon.—ŝi diris en la angla lingvo.

—Sed vi parolas angle.—mi diris, rekonsciante kie mi estas.

—Jes kompreneble.—ŝi daŭrigis—Ĉu mia akcidento estis grava ? Ĉu ŝi estas tute rebonigita ?

—Pri kiu vi parolas per "ŝi " ?

—Pri mia aeroplano.

—Pri via aeroplano ?

—Jes, ĉu vi ne memoras, ke kiam venis la fremda planedo, ni ekiris al Germanujo el Londono.

—Tute vere.—mi diris.

—Ni altiĝis kaj flugis orienten, orienten, sed post tio, supozeble, fariĝis akcidento.

—Jes kaj poste . . . . . poste ?

—Ĉu mi vivis en urbo L . . . . Laj . . . . Lajsis . . ?

Generated on 2017-01-20 02:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Jes, Lajsiso.

—Ha, Lajsiso . . . Lajsiso.

En tiu momento mi vidis Glaŭkon en la ĝardeno. Mi lasis Ionol, iris al li kaj diris :

—Ionol parolas angle ; kion mi faru ?

—Parolu al ŝi nur en via lingvo. Mi forestos dum pli da tempo. Memoru, ĉiam parolu al ŝi nur vialingve.

Mi revenis al ŝi.

—Ĉu vi memoras Lajsison ?—mi diris. Kio okazis en Lajsiso lastatempe ?

Ŝi enpensiĝis, kaj mi bone povis vidi, ke ŝi penas ion memori.

—Mi memoras, ke mi montris al vi la maŝinon, per kiu ni veturis al Lajsiso.

—Jes, kion plu ?

—Mi memoras, ke kiam ni promenis kune en Lajsiso, vi promesis rakonti al mi multon pri viaj pasintaj vivoj.

Jes kaj plie ?

—Mi memoras, ke vi tre bone ludis la laŭntenison kontraŭ Baf . . . . . Baf . . .

—Bafnel.—mi helpis al ŝi.

—Jes, Bafnel . . . Bafnel.

—Poste ni iris naĝi. Ja bona estas la naĝarto. Tre feliĉan vesperon ni tri pasigis kune, sed ĝi subite finiĝis . . . . mi ne memoras pli.

—Ĉu neniom ?—mi senpacience demandis.

—Atendu . . . . jes, jes . . Estis en la naĝejo.

—Jes.

—Poste sur la lago ni gondole veturis ; tre feliĉa estis mi, same kiel nun.

Ree ni fariĝis la feliĉaj, pacaj gejunuloj. Miaj revoj efektiviĝis ; Ionol reĝis en ia sorĉlando. Ni jam

Generated on 2017-01-20 02:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ne rigardis al la junaj fratoj; nur al ni mem. Ni paŝis en la ĝardeno tien kaj reen.

Mi ne volis pensi pri klarigoj . . . nek volis Ionol.

—La vivo estas bona—ŝi diris.

—Kaj la mondo estas bela—mi murmuris.

Generated on 2017-01-20 02:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Ĉiu 'tial' havas sian 'kial.'
ESPERANTA PROVERBARO

NIA "feliĉa horo" ne finiĝis. Ionol restis la reĝino de mia felando, rememorante iom post iom sian pasintan surteran vivon, kiam ŝi enkorpiĝis en Tera korpo kaj nomiĝis Klajn. Glaŭko permesis, ke ni geedziĝu; li eĉ konsilis tion dirante, ke la sorto ne venigis nin al Marso, por ke ni vivu aparte. Sendube ŝi kaj mi sur la Tero multfoje, vivon post vivo amikiĝis laborante kune. Ambaŭ ni, ŝajnis al mi, estis veraj Teranoj; ni havis pli da pasio, ol havas la ordinara Marsano. Ni estis, mi supozas, ne tiom multe evoluintaj, tamen mi ne deziris, ke ĉio ĉi ŝanĝiĝu; ni ambaŭ estis tiel feliĉaj.

Ni revenis al Lajsiso, kaj dumvoje mi parolis angle al Ionol. Unue ŝi ne povis paroli en la Marsa lingvo, sed post kelkaj tagoj ŝi tre rapide komencis lerni ĝin. Mi skribas, ke ŝi lernis la lingvon, sed ĝi estis tiaspeca lernado, kia estas pli memorado ol

Generated on 2017-01-20 02:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

lernado ; ĝi similis al la lernado de la Teraj geniuloj. Poste, ŝi same rapide lernis la Teran mondlingvon.

Unu vesperon mi petis de Glaŭko kelkajn klarigojn.

—Klajn, kiun mi antaŭe konis, kaj Ionol, kiun mi nun konas, estas unu spirito, ĉu ne ?—mi demandis.

—Jes.

—Kial Klajn ne reenkorpiĝis sur Marso tiel same facile kiel mi ?

—Ekzistas multaj eblaj kaŭzoj. Oni memoru, ke ni Marsanoj nur ĵus komencis eksperimenti pri tiaj aferoj. Sendube ekzistas multaj fortoj kaj leĝoj en la naturo, kiuj faciligas al la reenkorpiĝo, kaj kiujn ni nune ne komprenas. Mi mem havas teorion, ke ĉiu spirito devas atendi, ĝis ĉiuj ĉesunaj planedoj elsendas la ĝustajn vibrojn al la reenkorpiĝejo. Sed mi ne tedos vin per miaj malsimplaj teorioj ; tre certe estas, ke pro ia kaŭzo la reenkarniĝo de Klajn ne fariĝis sukcese en la unuaj monatoj.

—Ĉu tiam, kiam Ionol estis kapricema, tion kaŭzis la vagantaj spiritoj, kiuj regis ŝian korpon ?

—Jes. Spiritoj en la astra mondo uzis ŝian korpon.

—Ĉu ŝi kondutis al mi amike nur tiam, kiam Klajn komencis sukcese regi kaj eniĝi en ŝian korpon ?

—Jes.

—Kie estas la spirito, kiu forlasis la korpon de Ionol ĉe la veno de Klajn ?

—Tiu kaj la spirito, kiu okupis vian nunan korpon, prizorgis kaj penis sukcesigi la reenkarniĝon. Kelkfoje la spirito devis reeniri la korpon de Ionol. Alifoje, kiam ĝi volis cedi ĝin al Klajn, venis iu vaganta, kapricema spirito kaj vivigis ĝin.

—Kion faras tiuj du spiritoj nun ?

—Ili laboras helpe al la evoluado en pli altaj mondoj ; ankaŭ ili atendas.

Generated on 2017-01-20 02:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Kion ili atendas?

—Ili atendas la tempon, en kiu vi kaj Ionol, pro amo al la Tero, pro dezirego helpi al evoluado kaj pro volego akiri scion, reiros al la Tero.

—Eĉ se tiu tempo venos, kiel tio tuŝos al tiuj du spiritoj, kiuj atendas?

—Forirante de Marso, vi ambaŭ cedos viajn korpojn al ili.

—Ĉu oni ofte ĉi tie faras tiajn agojn?

—Ne, tute ne, ni eksperimentas.

—Vi eksperimentas je animoj per la reenkorpiĝo? —mi mire demandis.

—Jes.

—Kiam venos la tempo por nia foriro?

—Mi jam promesis al vi ambaŭ, ke vi povos resti ĉi tie ĝis vi estos sataj de vivo, ĝis vi volos foriri. En ĉiu dek kvin Terjaroj Marso plej alproksimiĝas al la Tero, kaj ĉe unu el la venontaj plejproksimiĝoj, vi povos decidi helpi al ni pri niaj eksperimentoj. La du spiritoj penos reeniri vian korpon kaj la korpon de Ionol. Tio por ili estos tre interesa, kaj ni per tio esperas akiri multe da sciencaj konoj. Vi viavice sur la Tero, povos doni al ili multajn el la Marsaj helpaj ideoj.

—Jes, sed mi tre dubas, ĉu mi iam fariĝos sufiĉe altruista por forlasi Marson. Tiu estus superhomo, kiu unufojon loĝante en Lajsiso povus forlasi ĝin, kaj iri Teren.—mi diris.

—Vi ne scias, kion vi faros post unu monato, kaj dek kvin Terjaroj estas longa tempo, en kiu oni povas multe ŝanĝiĝi.

Mi meditis dum kelkaj minutoj. Fine mi diris:

—Kial mi devas skribi miajn travivaĵojn, se estas vere, ke mi mem vizitos la Teron?

Generated on 2017-01-20 02:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY

—Kvankam oni povas nur en ĉiu dekkvino da jaroj reenkorpiĝi Marsen aŭ Teren, tamen ĉar en la pli altaj spiritaj kaj intelektaj mondoj ne ekzistas tempo kaj spaco, kelkaj el niaj progresintoj povas iri spirite al la Tero. Ĉirkaŭ la Tero estas multaj senkorpaj spiritoj, kaj al unu el ili mi deziras konigi tion, kion vi skribas, por ke tiu spirito uzu la manon de Terano. Tian Teranon, kies manon uzas senkorpa spirito oni nomas mediumo, ĉu ne ?

—Jes, mi sur la Tero aŭdis pri ili.—mi respondis.

—Ni do esperas, ke viaj travivaĵoj kun la doktrino de la nova sento estos skribitaj per mano de mediumo.

—Ĉu tiamaniere venos sur la Teron progresaj ideoj kaj idealoj ?

—Jes sed ankaŭ helpas multaj leĝoj naturaj, kiujn ni ankoraŭ ne komprenas. Ĉio sur Marso, per stranga maniero sendas sian rebrilon sur la Teron. Kiel la vorto Odnetso havas sian rebrilon sur la Tero, tiel same en la estonto ĉio sur Marso rebrilos tie.

—Ĉu Odnetso ekzistas sur la Tero ?

—Tre certe, se vi ĝin scias legi.

Mi longe rigardis al la vorto, kaj kvankam ĝi ŝajnis simila al io Tera, tamen mi ne povis diri, ke mi ĝin rekonas.

—Liberigu vin el kutimoj kaj legu.—diris Glaŭko.

—Kutimoj estas kelkfoje utilaj.—mi intermetis.

—Jes, sed por kompreni novan veron, oni ofte devas uzi novan kutimon.

Mi rigardis al la vorto Odnetso. Pli poste mi komprenis kaj legis, komencante per la lastaj literoj.

La nova "Frateco" estas nova vero ; por senti ĝin ni devas ŝanĝi la kutimojn, mi pensis.

ĜIS RESKRIBO !

Digitized by Google
Original from NEW YORK PUBLIC LIBRARY
Generated on 2017-01-20 02:14 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Generated on 2017-01-20 02:14 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Digitized by Google

Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

LIBROJ pri la reenkorpiĝo estas haveblaj ĉe la Teozofia Societo en multaj landoj. Ĉefoficejo estas: The Theosophical Publishing House, Adyar, Madras, India (Hindujo).

LA ORDENO DE LA STELO ORIENTA. Skribu por Esperanta flugfolio al la sekretario de la Teozofia Societo en ĉiu lando.

LA FRATECO DE ARTOJ, METIOJ KAJ INDUSTRIOJ (The Brotherhood of Arts, Crafts and Industries) Internacia Sekretario estas W. W. Mann, 19 Tavistock Sq., London, W.C., Anglujo.

"LA INTERNACIA SOCIA REVUO": Monata Ĵurnalo: W. Nutters, Ostadestraat 94, Amsterdamo, Nederlando.

GREGG STENOGRAFIO estas sistemo kun kursivaj vokaloj kaj konsonantoj, senpozicia kaj nedikiĝa. Gregg Publishing Co., 6, North Michigan Avenue, Chicago, Usono.

Generated on 2017-01-20 02:14 GMT / http://hdl.handle.net/2027/nyp.33433089904894
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY